

Finanšu ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
strukturārfondi un
Kohēzijas fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Apstiprināts, pamatojoties uz
2015.gada 6.augusta
risku pārvaldības darba grupas lēmumu
protokola Nr.11-09/61

Aktualizēts: 2023.gada 13.decembrī

APSTIPRINU
Vadošās iestādes vadītāja vietā -
Eiropas Savienības fondu stratēģijas departamenta direktors
E. Šadris

PASĀKUMU PLĀNS

KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU MAZINĀŠANAI

Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda
2014.-2020.gada plānošanas periodā

Rīga

SATURS

1. TIESISKAIS REGULĒJUMS	4
2. KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU NOVĒRTĒJUMS.....	4
2.1. Risku novērtēšanā iesaistītās iestādes.....	4
2.2. Risku novērtējuma analīze.....	5
2.2.1. Projektu iesniedzēju (pretendentu) atlase	6
2.2.2. Projektu ieviešana un uzraudzība	27
2.2.3. Maksājumu veikšana un izdevumu deklarēšana.....	46
3. PASĀKUMU PLĀNS KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU MAZINĀŠANAI	59

IEVADS

Īstenojot Eiropas Savienības (turpmāk – ES) reģionālo politiku, ar Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) un Kohēzijas fonda (turpmāk visi kopā – ES fondi) ieguldījumiem tiek uzlabota Eiropas reģionu un pilsētu konkurētspēja, veicinot ekonomisko izaugsmi un labklājību, radot darbavietas un mazinot dažādu reģionu attīstības līmeņa atšķirības.

ES fondu līdzekļi ir ikviena nodokļu maksātāja ieguldījums labākas dzīves kvalitātes veicināšanā, ja šie līdzekļi tiek investēti pārdomāti un saskaņā ar drošas finanšu pārvaldības principiem. Ja ES finanšu līdzekļi tiek izmantoti neatbilstošiem mērķiem, tiek apdraudēta nodokļu maksātāju nauda, un iedzīvotājiem nodarīts tiešs kaitējums. Tāpēc Eiropas Komisijai (turpmāk – EK) un dalībvalstīm ir būtiska loma ES fondu līdzekļu efektīvā un mērķtiecīgā izlietošanā, nodrošinot ES un nacionālā budžeta finanšu interešu aizsardzību.

Iedzīvotāju uzticēšanās vairošanai EK ir paziņojusi, ka ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā krāpšanas un korupcijas tolerance tiek noteikta nulles līmenī, kā arī ir noteikts pienākums dalībvalstīm stiprināt pretkrāpšanas un pretkorupcijas pasākumus ES fondu ieviešanā un finanšu līdzekļu pārvaldībā.

Pašlaik attiecībā uz valsts pārvaldes iestādēm lietderīga un efektīva rīcība ar mantu un finanšu līdzekļu nodrošināšana, labas pārvaldības principa ievērošana un likumīgas institūcijas darbības nodrošināšana izriet no vairākiem ārējiem normatīvajiem aktiem. [Valsts pārvaldes iekārtas likums](#) nosaka, ka valsts pārvalde darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros un tā savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Pienākums likumīgi rīkoties ar publiskas personas finanšu līdzekļiem un mantu, novērst to izšķērdēšanu un nelietderīgu izmantošanu izriet no [Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma](#). [Likums “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”](#) (turpmāk – Interešu konflikta novēršanas likums) nosaka valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas, tās radnieku¹ vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, veicinot valsts amatpersonu darbības atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā, kā arī sabiedrības uzticēšanos valsts amatpersonu darbībai. Savukārt Finanšu regulas² 61.pants, kas definē **interesu konfliktu**, ir saistošs finanšu dalībniekiem, kā arī citām personām (ES vai valsts līmenī), tostarp visu līmeņu valsts iestādēm, kas iesaistītas ES budžeta izpildē, tostarp sagatavošanas darbību un revīziju veikšanā, kā arī kontroles īstenošanā, nosakot pienākumu interešu konflikta situācijas identificēt un novērst.

Latvijā valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm jau ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmu 2004.–2008.gadam tika noteikts uzdevums izstrādāt organizatoriskos pretkorupcijas pasākumu plānus, savukārt ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēm 2009.–2013.gadam tika secīgi uzdots uzdevums šādus plānus reizi gadā aktualizēt. Arī “Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēs 2015.–2020.gadam”³, kas sniedz vispārīgu informāciju par krāpšanas apkarošanas politiku un stratēģiskiem mērķiem, visām valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām tika uzdots uzdevums – līdz 2015.gada 31.decembrim izstrādāt vai aktualizēt (reizi gadā) pretkorupcijas pasākumu plānu, kur noteikta prasība aptvert arī krāpšanas un korupcijas riskus ES fondos (ja attiecināms).

¹ Saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 1.panta 6.punktu radnieks ir tēvs, māte, vecāmāte, vecaistēvs, bērns (arī adoptētais), mazbērns, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regula (ES, Euratom) 2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr.1296/2013, (ES) Nr.1301/2013, (ES) Nr.1303/2013, (ES) Nr.1304/2013, (ES) Nr.1309/2013, (ES) Nr.1316/2013, (ES) Nr.223/2014, (ES) Nr.283/2014 un Lēmumu Nr.541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr.966/2012

³ Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja izstrādātas nacionālas nozīmes pamatnostādnes ["Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnes 2015.-2020.gadam"](#) (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2015.gada 16.jūlija rīkojumu Nr.393 “Par korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam”)

Aktuālajā Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānā 2023.–2025. gadam⁴, kas ir turpinājums Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēm 2015.–2020. gadam saglabāts iepriekš pamatnostādņēs definētais korupcijas novēršanas un apkarošanas kurss, proti, galvenie mērķi un rīcības virzieni, taču vienlaikus tas ietver jaunu uzdevumu kopumu publiskas personas institūcijām, elastīgi reaģējot un pielāgojoties aktuālajām norisēm un problēmsituācijām sabiedrībā, tiesību normu piemērošanas problemātikai.

1. TIESISKAIS REGULĒJUMS

Tā kā ES fondu līdzekļus finansējuma saņēmējiem piešķir dalībvalstis, saskaņā ar Finanšu regulas 63.panta 2.punktu dalībvalstis īsteno visus nepieciešamos pasākumus, tostarp likumdošanas un administratīvos pasākumus, lai aizsargātu ES finanšu intereses, tāpēc dalītas pārvaldības ietvaros dalībvalstis ir atbildīgas par ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmu izveidošanu atbilstoši Regulas Nr.1303/2013⁵ 72.panta un 122.panta prasībām, lai nodrošinātu, ka ES fondu līdzekļus izmanto likumīgi un pareizi, ievērojot drošas finanšu pārvaldības principu un paredzot pārkāpumu, tostarp krāpšanas un korupcijas, novēršanu, konstatēšanu un izlabošanu, kā arī nepamatoti veiktu izdevumu atgūšanu.

Saskaņā ar ES fondu vadības likumu⁶ ES fondu vadošās iestādes pienākumus Latvijā pilda Finanšu ministrija (turpmāk – vadošā iestāde), kas atbild par efektīvas ES fondu vadības un kontroles sistēmas izveidošanu un uzturēšanu, lai nodrošinātu caurredzamu un finanšu vadības principiem atbilstošu darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” (turpmāk – darbības programma) paredzēto ES fondu finanšu līdzekļu ieguldīšanu Latvijas tautsaimniecībā.

Lai EK gūtu pārliecību, ka krāpšanas un korupcijas riski ES fondu ieviešanā tiek vadīti, Regulas 1303/2013 125.panta 4.punkta c) apakšpunktā vadošajai iestādei ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā noteikta prasība attiecībā uz finanšu pārvaldību un kontroli ieviest efektīvus un samērīgus krāpšanas un korupcijas apkarošanas pasākumus, ņemot vērā apzinātos riskus.

2. KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU NOVĒRTĒJUMS

2.2.1. Risku novērtēšanā iesaistītās iestādes

Regulas Nr.1303/2013 125.panta 4.punkta c) apakšpunkta īstenošanai, pamatojoties uz EK vadlīniju 1.pielikumu⁷, kur jau norādīti apzinātie riski, ņemot vērā kohēzijas politikā novērotos krāpnieciskos gadījumus, kā arī vispārārtzītas un izplatītas krāpšanas shēmas, vadošā iestāde 2014.gada nogalē sagatavoja norādes krāpšanas risku novērtēšanai un lūdza iestādēm⁸ veikt sākotnējo novērtējumu krāpšanas un korupcijas riskiem ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā.

Tā kā uz sākotnējā risku novērtējuma veikšanas brīdi ES fondu vadības un kontroles sistēma 2014.–2020.gada plānošanas periodam vēl nebija izveidota un visas nepieciešamās iekšējās procedūras tika izstrādātas atbilstoši Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumiem

⁴ Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2023.gada 11.aprīļa rīkojumu Nr.199 “Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2023.–2025. gadam”.

⁵ [Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regula \(ES\) Nr.1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu \(EK\) Nr. 1083/2006](#)

⁶ [Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums](#) (spēkā no 11.07.2014.) (turpmāk – ES fondu vadības likums).

⁷ EK vadlīnijas "[Krāpšanas riska novērtēšana un efektīvi un samērīgi krāpšanas apkarošanas pasākumi](#)" un to [1.pielikums](#) (2014.gada 16.jūnijs).

⁸ ES fondu vadības likuma 9.panta 1.punkta 2., 3. un 5.apakšpunktā norādītās iestādes.

Nr.611⁹, sākotnējais krāpšanas un korupcijas risku novērtējums iestādēs tika veikts, balstoties uz ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda pieredzi un praksi projektu iesniedzēju (pretendentu) atlasē, projektu ieviešanā un uzraudzībā, kā arī maksājumu veikšanā un deklarēšanā.

Saskaņā ar Regulas Nr.1301/2013¹⁰ 7.panta 4. un 5.punktā noteiktajām prasībām, ka vismaz 5 % ERAF finansējuma, kas valsts līmenī piešķirts saistībā ar mērķi "Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai", tiek piešķirts integrētām darbībām ilgtspējīgai pilsētu attīstībai, Latvijas republikas (turpmāk – LR) valstspilsētām¹¹ ir deleģēts nodrošināt integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasī. Pēc deleģēšanas līgumu¹² noslēgšanas 2015.gada nogalē konkrētajām pašvaldībām attiecībā uz projektu iesniedzēju atlasī ir jānodrošina ar krāpšanu, korupciju un interešu konfliktu saistīto risku vadība, tai skaitā jāievieš pretkorupcijas un pretkrāpšanas pasākumi. Taču, ņemot vērā, ka visās pilsētu pašvaldībās, kuras nodrošina integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasī, ES fondu projektu iesniegumu atlasī ir noslēgušās jau 2021.gadā un vairs nav plānotas jaunas projektu iesniegumu atlasī, kopš 2021.gada krāpšanas un korupcijas risku novērtējumā netiek iekļautas pilsētu pašvaldības.

Krāpšanas un korupcijas risku novērtējums ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda projektu ieviešanā no 2015.gada veicams saskaņā ar vadošās iestādes izstrādātiem metodiskiem norādījumiem krāpšanas un korupcijas risku novērtēšanai¹³ un attiecināms uz šādām ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm:

- Centrālo finanšu un līgumu aģentūru (turpmāk – CFLA), kura pilda vienīgās sadarbības iestādes funkcijas;
- Valsts kasi, kura pilda sertifikācijas iestādes funkcijas.

2.2.2. Risku novērtējuma analīze

Saskaņā ar vadošās iestādes izstrādātajiem metodiskajiem norādījumiem¹⁴ krāpšanas un korupcijas risku novērtējums ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā primāri aptver šādus ES fondu projektu ieviešanas posmus:

1. Projektu iesniedzēju (pretendentu) atlasī;
2. Projektu ieviešanu un uzraudzību, koncentrējoties uz iepirkumu, kā arī finansējuma saņēmēja un tā iepirkuma procedūrā izraudzītā pretendenta (līgumslēdzēja puse) darba izmaksām;
3. Maksājumu veikšanu un izdevumu deklarēšanu.

ES fondu vadībā ir skaidri noteikts atbildības sadalījums, un visu procesu norise ir dokumentēta procedūrās. ES fondu projektu ieviešanā iesaistītās iestādes ir atbildīgas par piemērotākās risku vadības pieejas izvēli, lai veiktu pienācīgus un efektīvus risku pārvaldības pasākumus saistībā ar ES fondu vadības funkciju izpildi, tai skaitā krāpšanas un korupcijas atklāšanu un novēršanu. Lai nodrošinātu efektīvu cīņu ar negodprātīgu rīcību, tiek ieviesti gan

⁹ [MK 2014.gada 7.oktobra noteikumi Nr.611 "Prasības Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmas izveidošanai"](#)

¹⁰ [Eiropas Parlamenta un Padomes Regula \(ES\) Nr. 1301/2013 \(2013. gada 17.decembris\) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un īpašiem noteikumiem attiecībā uz mērķi "Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai" un ar ko atceļ Regulu \(EK\) Nr. 1080/2006](#)

¹¹ Saskaņā ar MK 2015.gada 17.septembra rīkojumu Nr.569 "[Par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasī nodrošināšanas deleģēšanu republikas pilsētu pašvaldībām](#)" tās ir Daugavpils, Jēkabpils, Jelgavas, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Valmieras un Ventspils valstspilsētas.

¹² Saskaņā ar ES fondu vadības likuma 10.panta otrās daļas 17.punktā paredzēto starp vadošo iestādi un pilsētas pašvaldību noslēgts deleģēšanas līgums par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasī nodrošināšanu.

¹³ Vadošās iestādes metodika Nr.4.5. "Metodiskie norādījumi specifisko krāpšanas un korupcijas risku novērtēšanai Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda projektu ieviešanā 2014.-2020.gada plānošanas periodā" (apstiprināta 24.04.2015., aktualizēta 05.12.2017.), pieejami ES fondu tīmekļa vietnes sadaļā [Vadlīnijas un skaidrojumi \(esfondi.lv\)](#) apakšsadaļas ES fondu ieviešana 3.2.punktā.

¹⁴ Skatīt atsauci Nr.13.

preventīvi, gan atklājoši, gan koriģējoši pasākumi un kontroles, kā arī tiek paredzēta tālāka ziņošana tiesībsargājošām iestādēm, kuras var ierosināt izmeklēšanu un saukt pie disciplinārās, administratīvās vai kriminālatbildības.

Iestādes, sākot ar 2017.gadu, reizi divos gados (līdz tam ik gadu) veic ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda krāpšanas un korupcijas risku novērtējumu, un vadošā iestāde veic no iestādēm saņemto novērtējumu analīzi, lai gūtu pārlicību, ka ES fondu vadībā iesaistītajās iestādēs krāpšanai un korupcijai visvairāk pakļautajos ES fondu ieviešanas posmos ir apzināta risku iestāšanās varbūtība, apjausts to potenciālais radītais kaitējums un ieviesti efektīvi un samērīgi pasākumi un kontroles šo risku mazināšanai, kā arī tiek veikti vajadzīgie pasākumi, lai konstatētu krāpšanu un pārkāpumus, attiecīgi piemērotu finanšu korekcijas un nodrošinātu, ka vainīgie tiek saukti pie atbildības un ES budžetā un valsts budžetā atgūti neatbilstoši veikti izdevumi.

2.2.3. Projektu iesniedzēju (pretendentu) atlase

Saskaņā ar ES fondu likuma 21.panta pirmo daļu projektu iesniegumu atlase var būt atklāta vai ierobežota, un to var veikt CFLA un valstspilsētu pašvaldības.

Interesu konflikta novēršanas likuma 4.panta otrā divi prim daļa nosaka, ka arī tās personas, kuras, pildot amata pienākumus ES vai ārvalstu finanšu atbalsta vadībā iesaistītajās institūcijās, pieņem lēmumu par iesniegto projektu vai projekta iesniegumu vai pieņem tādu lēmumu, kas skar piešķirtā finanšu atbalsta izlietojumu, ir uzskatāmas par valsts amatpersonām. Līdz ar to uz tām attiecas visas šajā likumā noteiktās normas.

Nemot vērā iepriekš norādīto, projektu iesniegumu atlases process ir paaugstināta riska zona, jo vienam vai vairākiem projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas (turpmāk – vērtēšanas komisija) locekļiem var būt izveidojušās ciešas privātas saites ar kādu projekta iesniedzēju vai citu ar projekta iesniedzēju saistītu personu, piemēram, projekta iesniegumu sagatavojušo personu vai komersantu vai arī ar projekta īstenošanā ieinteresēto trešo pusi, kas var izdarīt tiešu/netiešu spiedienu (ministrijas, pašvaldības pārstāvis, piegādātājs), tādējādi radot labvēlīgu vidi iespējai pieprasīt vai saņemt nepelnītu labumu, vai, ietekmējot pārējos vērtēšanas komisijas locekļus, kādam projekta iesniedzējam nodrošināt priekšrocības attiecībā pret citiem, ļaujot tam kvalificēties projektu iesniegumu atlasē finansējuma saņemšanai.

Neatbilstošu projektu iesniedzēju atlasī CFLA vērtē kā kritisku risku ar reālu iestāšanās varbūtību un lielu negatīvo ietekmi, kas apstiprina iestādes izpratni par to, ka negodprātīgas rīcības rezultātā konkrētam projekta iesniedzējam var tikt radītas nepamatotas priekšrocības, ja būs prettiesiski noraidīti citu projektu iesniedzēju iesniegumi, kā rezultātā tas var radīt tiešu kaitējumu ne tikai konkrētajam projekta iesniedzējam, kura projekts ir noraidīts, bet arī sabiedrībai, jo netiek atbalstīts, iespējams, nozīmīgāks projekts, no kura sabiedrībai būtu lielāks ieguvums (vairāk darba vietas, lielāks apgrozījums, līdz ar to lielāki ieņēmumi budžetā no nodokļu nomaksas u.c.). Nedaudz mazāks risks, ka kādam projekta iesniedzējam tiks radītas īpašas priekšrocības attiecībā pret pārējiem projektu iesniedzējiem, ir projektu iesniegumu atlasī īstenojot ierobežotā ES fondu projektu iesniegumu atlases veidā (turpmāk – IPIA), jo tajā apstiprina un finansē (pieejamā finansējuma ietvaros) visus MK noteikumus par specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk – SAM), to anotācijā vai pielikumā vai ar atsevišķu MK rīkojumu noteikto projekta iesniedzēju projektu iesniegumus, ja vien:

- 1) projekta iesniedzēji neatbilst nevienam no ES fondu vadības likuma 23.panta izslēgšanas noteikumiem (ja attiecināms) un,
- 2) projektu pieteikumi atbilst vienotajiem un atbilstības kritērijiem, kā arī saņem pietiekamu vērtējumu atbilstoši kvalitātes kritērijiem.

CFLA pašnovērtējumos ir redzams, ka iestādes korupcijas riskiem pievērš ievērojamu uzmanību, projektu iesniegumu atlases procesā ieviešot un īstenojot dažādus risku mazināšanas pasākumus (skatīt tabulu Nr.1).

Ļoti svarīgi projektu iesniegumu atlasē ir paredzēt, ka projekta iesniedzējs var iesniegt nepatiesas ziņas vai sagrozīt faktus, tīši maldinot vērtēšanas komisiju par savu atbilstību izslēgšanas nosacījumiem vai projekta iesnieguma atbilstību vienotajiem, specifiskajiem un kvalitātes projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, lai kvalificētos projektu iesniegumu atlasē finansējuma saņemšanai noteiktā SAM ietvaros.

Apzināti vai neapzināti (maldināšanas gadījumā), veicot neatbilstošu izvērtēšanu attiecībā uz iesniedzēja izslēgšanas nosacījumiem vai atbilstību projekta iesnieguma vērtēšanas kritērijiem, jau pašā sākumā var netikt ievēroti godīguma, tiesiskuma, objektivitātes, samērīguma, vienlīdzības kā arī citi tiesību principi, kā rezultātā ES fondu finansējuma saņemšana var būt krāpniecisku vai koruptīvu darbību rezultāts.

Šobrīd Latvijā ir pieejams dažāds valsts un ārvalstu finanšu instrumentu finansējums dažādām nozarēm, jomām un darbībām, tāpēc projektu īstenošanai pastāv iespēja izmantot vairākus finanšu avotus. Saskaņā ar Regulu Nr.1303/2013 nav pieļaujams dubultais finansējums, t.i., ka projektā plānotās darbības jau iepriekš ir īstenotas (t.sk., piesaistot ES fondu līdzfinansējumu, citu ārvalstu finanšu instrumentu līdzfinansējumu vai citu nacionālo finanšu avotu) vai vienas un tās pašas izmaksas projektu līmenī tiek kompensētas no diviem (vai vairāk) publiskā finansējuma avotiem, neievērojot kumulācijas nosacījumus un komercdarbības atbalsta nosacījumus šajos aspektos. Ja netiek paredzētas dokumentētas dubultā finansējuma iespējamības pārbaudes, pastāv samērā reāla riska iestāšanās, ja finansējuma saņēmējs jau īstenojis vai īsteno/ plāno jebkādus citus projektus. Lai visu finanšu instrumentu atbalsta kombinēšana un projektā īstentās darbības nenovestu pie dubultā finansējuma, nepieciešams mehānisms, lai pirms projekta apstiprināšanas pārlicinātos, ka nepastāv demarkācijas problemātika un dubultā finansējuma risks.

Projektu iesniedzēju atlasē būtisko krāpšanas un korupcijas risku mazināšanas pasākumu izvērtējums norādīts tabulā Nr.1.

Ar projektu iesniedzēju atlasīto risku izvērtējums

Tabula Nr.1

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
<p>1) Interēšu konflikta novēršanas vērtēšanas komisijā</p> <p>2) Nepatiesa informācija projekta iesniedzēja projekta iesniegumā</p> <p>3) Dubultā finansēšana, tostarp pārfinansēšana</p>	<p>1.1. Izstrādāts ētikas kodekss</p>	<p>Valsts amatpersonu (tai skaitā personu, kuras, pildot amata pienākumus ES fondu vadībā iesaistītājās institūcijās, pieņem lēmumu par iesniegto projekta iesniegumu) profesionālā lomā nosaka pienākumu darboties atbilstoši attiecīgajā profesijā, jomā vai nozarē apstiprinātajiem uzvedības (ētikas) kodeksiem¹⁵, izmantojot tai uzticēto varu un tiesības tikai saskaņā ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem.</p> <p>MK 2017.gada 17.oktobra noteikumi Nr. 630 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interēšu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā” nosaka, ka iestāde apstiprina visiem institūcijas darbiniekiem saistošus institūcijas ētikas principus.</p> <p>Lai attīstītu valsts pārvaldes vienotību un stiprinātu labu pārvaldību, veidojot kopīgu izpratni par to, kādas ir valsts iestādēm kopīgās virsvērtības un kāda nodarbinātā rīcība ir pareiza, bet no kādas jāatturas, kopš 2018.gada 30.novembra MK padotībā esošās iestādes¹⁶ un tajās nodarbinātie (amatpersonas, ierēdņi un darbinieki) ievēro <u>MK 2018.gada 21.novembra ieteikumus Nr.1 “Valsts pārvaldes vērtības un ētikas pamatprincipi”</u>. Šie ieteikumi ir preventīvs instruments, kas nosaka vērtības un primāri skaidro ētikas principus, t.i., norāda uz to, kā ir pareizi rīkoties vai kāda rīcība ir nevēlama, lai nepieļautu pārkāpumus un veicinātu atturēšanos no rīcības, kas noved līdz pārkāpumam/prettiesiskai rīcībai.</p> <p>Ieteikumi kā vienu no vērtībām izceļ godprātību un tajā balstītus šādus ētikas pamatprincipus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pienākumu godprātīga pildīšana – godīgi, atklāti un patstāvīgi, ievērojot likumus, ētikas normas un citas saistošas prasības; • pildot pienākumus, ievēro objektivitāti un neitralitāti (profesionālo neatkarību). Atturas no darbības, kuras dēļ nodarbinātā vai iestādes godprātība, objektivitāte vai neitralitāte var tikt apšaubīta;

¹⁵ Interēšu konflikta novēršanas likuma 4.pants un 22.panta 1.punkts.

¹⁶ Gan valsts tiešās pārvaldes iestādes, gan arī citas iestādes, kuras atrodas MK padotībā. Valsts tiešās pārvaldes iestādes ietver gan ministrijas, gan to padotībā esošās iestādes.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<ul style="list-style-type: none"> • nepieļauj nonākšanu interešu konflikta situācijā un laikus informē par personiskām interesēm vai citiem apstākļiem, kas var radīt personīgu ieinteresētību un traucēt godprātīgai pienākumu veikšanai; • saskaņā ar noteikto kārtību informē (ceļ trauksmi) par iespējamiem pārkāpumiem, kurus novēro, pildot pienākumus. Cienpilni izturas pret nodarbinātajiem, kas ceļ trauksmi; • neatkarīgi no piederības kādai politiskai vai profesionālai organizācijai neitrāli izturas pret ikvienu personu; • atbildīgi izturas pret darbā iegūtu ar likumu aizsargātu informāciju un izmanto to tikai darba vajadzībām. <p>Iestādes izvērtē to ētikas kodeksus kontekstā ar šiem ieteikumiem un izvēlas iestādei piemērotāko regulējuma risinājumu. Ja tas ir pietiekami, var apstiprināt šos ieteikumus kā iestādē (vai nozarē, resorā) nodarbinātajiem saistošus ētikas principus.¹⁷ Vienlaikus, ja nepieciešams, paredz detalizētāku regulējumu iestādes ētikas kodeksā vai citos iekšējos normatīvajos aktos.</p> <p>Kā iekšējais normatīvais akts, ētikas kodekss ir dokuments, kuru valsts vai pašvaldības iestādes vadītājs var izdot saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma¹⁸ 73.pantu, kurā teikts, ka publiskās personas orgāns un amatpersona savas kompetences ietvaros izdod iekšējos normatīvos aktus par uzvedības noteikumiem iestādē.</p> <p>CFLA ir izdots ētikas kodekss, kas nosaka amatpersonu un darbinieku profesionālās ētikas un uzvedības pamatprincipus, saprātīgu un racionālu rīcību amata pienākumu pildīšanai, kā arī stiprina iedzīvotāju uzticību valsts pārvaldei.</p> <p>Lai arī ētikas kodekss ir iestādes iekšējais normatīvais akts, tas ir adresēts gan katram iestādes darbiniekam atsevišķi, gan vēstījums sabiedrībai par to, kāda attieksme vai rīcība ir sagaidāma no iestādes darbinieku puses. Ētikas kodeksu publiskā pieejamība un tādējādi atbildība sabiedrības priekšā motivē iestādes darbinieku ievērot rakstiski formulētās normas, jo sabiedrības locekļi, kuri pieprasa ētikas</p>

¹⁷ MK 2017. gada 17. oktobra noteikumu Nr. 630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" 7.4. apakšpunkta izpratnē.

¹⁸ [Valsts pārvaldes iekārtas likums](#) (spēkā no 2023.gada 1.janvāra).

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>kodeksā definēto principu ievērošanu, darbojas gan kā kontroles instruments, gan arī kā preventīvs līdzeklis, lai ētikas pārkāpumi netiktu pieļauti.</p> <p>CFLA interneta vietnē http://www.cfla.gov.lv ir pieejams ētikas kodeksa normu un principu izklāsts, kā rezultātā darbiniekiem tiek publiski uzliktas saistības izmantot uzticēto varu tikai sabiedrības interesēs, sniedzot skaidru priekšstatu par to, kā rīkoties dažādās situācijās un sarežģītu lēmumu pieņemšanā, tā atturot potenciālos pārkāpējus no mēģinājuma piedāvāt labumu, lai pretim iegūtu sev izdevīgu pakalpojumu.</p>
	1.2. Organizētas apmācības darbiniekiem par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem un izglītošana par krāpšanas pazīmēm	<p>Pārsvarā iestādēs nav speciāla darbinieka, kuram būtu atbilstošas zināšanas un prasmes, lai veiktu apmācību pretkorupcijas jautājumos institūcijā strādājošiem. Šobrīd nav arī tiesiskā regulējuma, kas publiskas personas institūcijai uzliktu par pienākumu apmācīt attiecīgās institūcijas darbiniekus. Taču Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – KNAB) Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna 2023.–2025. gadam¹⁹ 2.3.uzdevuma ietvaros publiskas personas institūcijām ir iespēja aicināt KNAB pārstāvjus novadīt izglītošanas seminārus par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem vai piedalīties KNAB organizētajos izglītošanas semināros.</p> <p>CFLA darbiniekiem, kuru amata pienākumi saistīti ar projektu iesniegumu atlasī, tiek nodrošinātas apmācības par ētiku un godprātīgumu. Skaidrojot un atgādinot, kāda ir ētiska rīcība, tā palīdzot valsts amatpersonām un darbiniekiem izprast ētikas nozīmi ikdienas darbā, tiek mazināta netikumiskas un pretlikumīgas rīcības iespējamība.</p> <p>Savukārt mācot atpazīt un pievērst uzmanību krāpšanas shēmām un pazīmēm (sarkanajiem karogiem jeb draudu signāliem)²⁰, tiek veicināta iespējamo pārkāpumu atklāšana.</p> <p>CFLA darbiniekiem regulāri tiek nodrošinātas apmācības par pretkorupcijas, ētikas, interešu konflikta u.c. jautājumiem. Aģentūras iekšējā tīmeklī tiek ievietota informācija, skaidrojumi, mācību materiāli, tai skaitā par korupcijas, krāpšanas, interešu konflikta u.c. jautājumiem. Lai arī apmācības dažādos formātos, t.sk.</p>

¹⁹ Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2023.gada 11.aprīļa rīkojumu Nr.199 “Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2023.–2025. gadam”.

²⁰ EK “Informatīvais paziņojums par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un KF” 1.pielikums “Krāpšanas shēmas saistībā ar līgumiem un iepirkumu un to pazīmes”, skatīt [ek_inform.zin_krapsana_erafeskfl.pdf \(iub.gov.lv\)](#).

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>pašmācības ceļā tiek regulāri (ik gadu) nodrošinātas, tomēr RI audita Nr. SA/ESIF/2020/10 “Par interešu konflikta mazinošiem pasākumiem vadošajā iestādē un CFLA” pārbaudēs identificēti atsevišķi trūkumi, kad darbinieki nav saņēmuši amatu savienošanas atļaujas, tostarp netika uzrādīti citi amati. Līdz ar to nepieciešams iegūtās zināšanas papildināt ar praktisku gadījumu izdiskutēšanu.</p> <p>Līdz 2021.gada 31.augustam visiem CFLA darbiniekiem bija pienākums apgūt e-mācību kursu “Amatpersonu interešu konflikts”, kurā ietverti amatu savienošanas jautājumi. Zināšanu pārbaudei tiek veikts zināšanu tests. Regulārās apmācības tiks īstenotas arī turpmāk, iekļaujot aktuālos jautājumus – arī IK regulējuma piemērošanu.</p> <p>CFLA, lai īstenotu 2023.gada mācību prioritātes nodrošinājusi iespēju darbiniekiem izspēlēt Valsts administrācijas skolas sagatavotās mācības “Ētikas spēle”, kā arī nodrošinātas iekšējās apmācības par ētiskas rīcības principiem, interešu konflikta, krāpšanas novēršanu. Tāpat CFLA organizētajā labās prakses seminārā tika iekļauta tēma par interešu konflikta novēršanu.</p>
	1.3. Likumpārkāpumu apraksti	CFLA iekšējā tīklā (BURS) ievieto un visiem aģentūras darbiniekiem nodrošina pieejamu apkopojumu par Valsts civildienesta ierēdņu disciplinārbildības likumā, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā un Krimināllikumā noteikto piemērojamo sodu par krāpnieciska un koruptīva rakstura pārkāpumiem saistībā ar projektu iesniegumu administrēšanu un projektu īstenošanas uzraudzību, tā nodrošinot, ka ES fondu vadībā iesaistītās personas apzinās sekas darbībām, kas var apšaubīt viņu godprātīgumu. Tāpat par piemērojamajām sankcijām darbinieki tiek informēti kontekstā ar konkrētām aktuālām tēmām, sniedzot prezentācijas un informāciju, piemēram, ētikas pārkāpumi, interešu konflikts utt.
	1.4. Deleģēto funkciju nodalīšana no pamatdarbības funkcijām	CFLA atbilstoši ES fondu likuma 12.panta piektajai daļai nodrošina, ka funkcijas, kuras iestāde pilda saskaņā ar likumu vai attiecīgi deleģēšanas līgumu, ir nodalītas no citām funkcijām, tai skaitā no funkcijām, kuras iestāde pilda kā finansējuma saņēmējs, tā mazinot IK un koruptīvu darbību risku.
	1.5 Projektu iesniegumu atlases izsludināšana	Atklātas projektu iesniegumu atlases gadījumā visi paziņojumi iesniegt projekta iesniegumus, kā arī cita būtiska informācija (piem., izmaiņas atlases nosacījumos vai atlases termiņa pagarinājums, tiek publicēti oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” un CFLA tīmekļa vietnē, tā nodrošinot visaugstāko atklātības principa ievērošanu, ņemot vērā personu vienlīdzību informācijas iegūšanā, lai nodrošinātu godīgu

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>konkurenci projektu iesniegumu atlasē, kā arī nodrošinātu, ka konkurss ir atklāts, caurspīdīgs un visiem pretendentiem ir pieejama informācija par piemērojamajiem nosacījumiem.</p> <p>Savukārt ierobežotas projektu iesniegumu atlases gadījumā CFLA projekta iesniedzējam nosūta uzaicinājumu iesniegt projekta iesniegumu un publicē informāciju par izsludinātajām ierobežotajām projektu iesniegumu atlasēm, kā arī katru uzaicināto individuāli informē par izmaiņām (CFLA tīmekļa vietnes sadaļā Izsludinātās atlases).</p> <p>Vadošā iestāde nodrošina projektu iesniegumu atlases izsludināšanas uzraudzību, pārbaudot, vai izdevumā “Latvijas Vēstnesis” ir publicēts kāds uzaicinājums iesniegt projekta iesniegumus atklātas projektu iesniegumu atlases ietvaros.</p> <p>Ierobežotas projektu iesniegumu atlases gadījumā saskaņā ar vadošās iestādes pieprasījumu, CFLA iesniedz vadošajai iestādei kopijas ar potenciālajiem projektu iesniedzējiem nosūtīto uzaicinājumu iesniegt projekta iesniegumu.</p>
	<p>1.6. Projektu iesniegumu atlases nolikuma izstrādāšana, saskaņošana un publicēšana</p>	<p>Projektu iesniegumu atlasēi CFLA izstrādā nolikumu²¹, kuru saskaņo ar atbildīgo iestādi un vadošo iestādi. Projektu iesniegumu atlases nolikumu var apstiprināt, ja ir saņemts pozitīvs atbildīgās iestādes un vadošās iestādes atzinums.</p> <p>Iestādēm savā tīmekļa vietnē ir jāievieto informācija par tās pārziņā esošo SAM aktuālajām projektu iesniegumu atlasēm un to saistošiem dokumentiem, tai skaitā projektu iesniegumu atlases nolikums un tie, kas projekta iesnieguma iesniedzējam nosaka prasības projekta iesnieguma sagatavošanai, noformēšanai un iesniegšanai, lai iespēju robežās projektu iesniedzējiem minimizētu interpretācijas iespējas, sagatavojot noteiktajiem kritērijiem atbilstošu projekta iesniegumu.</p> <p>Vadošā iestāde deleģēto funkciju pārbaudēs vērtē, vai iestāžu iekšējos normatīvajos aktos projektu iesniegumu atlases nolikuma izstrādāšanas, saskaņošanas un publicēšanas process ir atbilstoši reglamentēts un ievērots.</p>

²¹ Atbilstoši [MK 2014.gada 16.decembra noteikumiem Nr.784 “Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā” \(15.punkts\).](#)

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
	1.7. Visu projektu iesniegumu reģistrēšana un <i>apliecinājuma par projekta iesnieguma saņemšanu</i> nosūtīšana projekta iesniedzējam	Tiek pieņemti un reģistrēti Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā 2014.–2020.gadam (turpmāk – KP VIS) visi personīgi vai pa pastu papīra formā, elektroniskā formā (izmantojot e-pastu, parakstot projektu ar drošu elektronisko parakstu un apliecinot ar laika zīmogu) un KP VIS iesniegti projektu iesniegumi. Projekta iesniegumu reģistrējot KP VIS, tiek automātiski ģenerēts un piešķirts unikāls projekta iesnieguma numurs, kuru nav iespējams manuāli rediģēt. Katram projekta iesnieguma iesniedzējam pēc projekta iesnieguma saņemšanas iestādē tiek izsniegts vai nosūtīts apliecinājums par projekta iesnieguma saņemšanu.
	1.8. Vērtēšanas komisijas izveidošana	Lai nodrošinātu, ka projektu iesniegumu vērtēšana nenotiktu vienpersoniski, atbilstoši ES fondu vadības likuma 22.pantam, 25.panta pirmajai daļai un 26.panta pirmajai daļai katrai darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” SAM, SAM pasākuma vai atlases kārtas projektu iesniegumu atlasei un izvērtēšanai ar iestādes augstākās vadības rīkojumu vai lēmumu tiek izveidota neatkarīga vērtēšanas komisija. Vērtēšanas komisijas sastāvā iekļauj kompetentus pārstāvjus (procedūra paredz iesniegt deleģēto pārstāvju profesionālas pieredzes aprakstus) no iestādes, atbildīgās iestādes, kuras pārziņā ir attiecīgais SAM, attiecīgās jomas ministrijas darbinieks, kā arī vērtēšanas komisijā novērotāja statusā (bez balsstiesībām) tiek pieaicināts vadošās iestādes pārstāvis. Tehniskās palīdzības SAM projektu iesniegumu atlasēs vadošās iestādes pārstāvis piedalās ar balsstiesībām. Citu iestāžu pārstāvjus vērtēšanas komisijas sastāvā CFLA vadītājs iekļauj, pamatojoties uz attiecīgo iestāžu norīkojumu par uzaicinājumu deleģēt pārstāvi vērtēšanas komisijas darbam, tā izvairoties no personīgas ietekmes, nosakot vērtēšanas komisijas sastāvu, kā arī nodrošina projektu iesniegumu vērtēšanas objektivitāti ar profesionāli visaugstāko rezultātu. Kopumā vērtēšanas komisijā ir vairāki balsstiesīgi vērtēšanas komisijas locekļi, tai skaitā augstākā līmeņa darbinieki, kā arī bez balsstiesībām ir piesaistīts vadošās iestādes pārstāvis. Šāds komisijas sastāvs nodrošina visaptverošu iesaistīto institūciju pārstāvju dalību, kas nodrošina, ka maksimāli tiek samazināts risks prettiesisku darbību veikšanai komisijas darbā. Vadošās iestādes pārstāvja dalība vērtēšanas komisijā stiprina procesa tiesiskuma neatkarīgu uzraudzību, nodrošinot, ka vērtēšanas komisijas locekļi nevar tīši ietekmēt projekta iesniedzēju novērtēšanu un atlasī, kā arī ievēro personu vienlīdzību likuma priekšā,

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
	1.9. Konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumi	<p>neizrādot labvēlību vai nepamatotas privilēģijas kādam projekta iesniedzējam vai izdarot spiedienu uz citiem komisijas locekļiem.</p> <p>IK novēršanas likuma 21.panta pirmā daļa nosaka, ka valsts amatpersonas pienākums ir nekavējoties rakstveidā sniegt informāciju augstākai valsts amatpersonai vai koleģiālajai institūcijai par pašas, savu radnieku vai darījumu partneru mantisko vai citu personisko ieinteresētību kādas darbības veikšanā, kura ietilpst tās amata pienākumos. Tāpēc, uzsākot darbu vērtēšanas komisijā, katrs balsstiesīgais komisijas loceklis paraksta konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumu, ar kuru sniedz apliecinājumu par IK neesamību, savukārt komisijas locekļi bez balsstiesībām paraksta konfidencialitātes apliecinājumu.</p> <p>CFLA darbinieki paraksta vienu apliecinājumu par interešu konflikta nepieļaušanu, izņemot projektu atlasēs iesaistītos darbiniekus, kas paraksta divus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Darbinieki, kas ir iesaistīti projekta atlasēs, slēdz līgumus/vienošanās par projekta īstenošanu, veic projektu uzraudzību (t.sk. veic iepirkumu pārbaudes un PPĪV), piedalās neatbilstību lēmumu pieņemšanā, stājoties darbā saskaņā ar darba kārtības noteikumu paraksta pielikumu²² – <u>Apliecinājums par interešu konflikta nepieļaušanu</u>. <p>Projektu atlasēs nodaļu darbinieki vēl paraksta Objektivitātes un konfidencialitātes apliecinājumu katru reizi, kad ar rīkojumu tiek iekļauti kādā no vērtēšanas komisijām.</p> <p>Konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumi ir aktualizēti ar atsauci uz jaunās Finanšu regulas²³ 61.panta <i>Interešu konflikts</i> piemērošanu, kas uzliek projektu iesniegumu atlasēs iesaistītajiem darbiniekiem pienākumu neveikt nekādas darbības, kas var radīt konfliktu starp viņu pašu un ES interesēm, kā arī veikt pasākumus, kas ir piemēroti, lai novērstu IK rašanos attiecībā uz viņu atbildībā esošajām funkcijām un rastu risinājumu situācijās, kuras objektīvi var tikt uztvertas kā IK. Finanšu regulas 61.panta 3.punkts skaidro, ka IK pastāv, ja personai funkcijas neatkarīgi un objektīvi traucē pildīt iemesli, kas saistīti ar</p>

²² CFLA 2023.gada 4.augusta iekšējie noteikumi Nr.39-1-3/47 “Centrālās finanšu un līgumu aģentūras darba kārtības noteikumi” 7.pielikums “Apliecinājums par interešu konflikta nepieļaušanu”.

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija regula (ES, Euratom) Nr.2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr.1296/2013, (ES) Nr.1301/2013, (ES) Nr.1303/2013, (ES) Nr.1304/2013, (ES) Nr.1309/2013, (ES) Nr.1316/2013, (ES) Nr.223/2014, (ES) Nr.283/2014 un Lēmumu Nr.541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr.966/2012.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>ģimēni, emocionālajām saitēm, politisko vai nacionālo piederību, ekonomiskajām interesēm vai jebkādam citām tiešām vai netiešām personīgajām interesēm.</p> <p>Neskarot termina "interesu konflikts" definējumu IK novēršanas likumā, proti, situāciju, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, jāveic ar tās amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses, arī OECD vadlīnijās norādīts, ka "privātās intereses" nav tikai paša intereses, bet arī materiālas vai finansiālas intereses, minot tādas privāto interešu piemērus kā finanšu un biznesa intereses, parādi, aizdevumi, piederība politiskām, ekonomiskām, reliģiskām organizācijām, biedrībām un nodibinājumiem, dalība, attiecības, ģimene, ģimenes intereses.²⁴</p> <p>Konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumu iesniegšana mazina šaubas par projektu atlasē iesaistīto darbinieku objektivitāti un neitralitāti, stiprinot indivīda paškontroli un atbildību, projekta iesnieguma vērtēšanas laikā, atstājot sevi no projekta iesnieguma vērtēšanas un lēmumu pieņemšanas interešu konflikta vai iespējama interešu konflikta situācijā, par to normatīvajos aktos noteiktā kārtībā informējot vērtēšanas komisijas priekšsēdētāju.</p> <p>Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.²⁹ pantā paredzēta atbildība amatpersonām par apzinātu neziņošanu par atrašanos IK situācijā.</p> <p>2020.–2021.gadā RI ir veikusi IK mazinošo pasākumu analīzi horizontālajā līmenī un savus konstatējumus ietvēra audita Nr.SA/ESIF/2020/10²⁵ ziņojumā. No audita ziņojuma ir secināms, ka IK novēršana ir komplicēts jautājums un visām iestādēm (vadošai iestādei, CFLA, IUB, KNAB) būtu nepieciešams kopīgi sadarboties un jāveic kombinēti pasākumi, lai uzlabotu IK novēršanas sistēmu un nepieļautu finansiālos zaudējumus dalībvalstij.</p>

²⁴ OECD. Guidelines for Managing Conflict of Interest in the Public Service. Paris, 2003. Skatīt: <http://www.oecd.org/governance/ethics/2957360.pdf>

²⁵ Revīzijas iestāde no 2020.gada 14.septembra līdz 2021.gada 30.jūlijam veica Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības un kontroles sistēmas darbības efektivitātes auditu par interešu konflikta mazinošiem pasākumiem ES fondu vadošajā iestādē un CFLA kā ES fondu sadarbības iestādē.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
	1.10. Amatu savienošanas atļaujas saņemšana	<p>Ņemot vērā nacionālo regulējumu par amatu savienošanu²⁶, CFLA iekšējos darba kārtības noteikumos ir noteikta amatu savienošanas atļaujas izsniegšanas kārtība, lai varētu konstatēt, vai valsts amatpersonai konkrētā amatu savienošana nerada interešu konfliktu, vai tā nav pretrunā ar valsts amatpersonai saistošām ētikas normām un nekaitē valsts amatpersonas tiešo pienākumu pildīšanai. CFLA ir reglamentēta izsniegto amatu savienošanas atļauju pārskatīšanas kārtība,²⁷ kas nosaka amatu savienošanas atļauju pārskatīšanu, un paredz regulāras pārbaudes, kuras veiks CFLA Iekšējā audita nodaļa.</p> <p>Amatu savienošana tiek kontrolēta, jo rakstiskas atļaujas saņemšanai nav tikai formāls raksturs, tā sevī ietver konkrētās amatu savienošanas izvērtējumu katrā individuālā gadījumā attiecībā uz konkrēto amatu un personu. Aktuāla atļauja ir apliecinājums tam, ka attiecīgajai institūcijai nav iebildumu, ka konkrētā amatpersona veic amatu savienošanu. Papildus tam saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 8.¹ panta sesto daļu notiek potenciālo vai pieļauto interešu konfliktu uzraudzība, jo periodiski tiek izvērtēts, vai pēc tam, kad stājies spēkā lēmums par atļaujas izsniegšanu amatu savienošanai, nav mainījušies tiesiskie vai faktiskie apstākļi, kas bija par pamatu attiecīga lēmuma pieņemšanai. Ja šāda apstākļu maiņa nepieļauj turpmāku amatu savienošanu, lēmums par atļaujas izsniegšanu amatu savienošanai tiek atcelts. Administratīvās atbildības likumā paredzēta atbildība amatpersonām par neatļauta amata, uzņēmuma līguma vai pilnvarojuma izpildes neizbeigšanu likumā noteiktajā termiņā.</p>
	1.11. Projektu iesniegumu izvērtēšana	<p>Projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus izskata ES fondu apakškomitejās, bet pēc tam apstiprina ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda uzraudzības komitejā. Ņemot vērā, ka kritērijus apstiprina koleģiāla institūcija, turklāt pirms tam iespējams par tiem publiski diskutēt, šāda kārtība nodrošina maksimālu procesa caurspīdīgumu un objektivitāti.</p> <p>Ar mērķi nodrošināt vienotu izpratni par projektu iesniegumu atlases veidiem un projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, vadošā iestāde ir izstrādājusi “Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda projektu iesniegumu atlases metodiku 2014.–2020.gadam”, ko saskaņā ar Regulas 1303/2013 110.panta 2.punkta a) apakšpunktu apstiprina ES fondu uzraudzības komiteja.</p>

²⁶ Interešu konflikta novēršanas likuma 6. pants un 8¹. panta trešā daļa.

²⁷ CFLA 2021.gada 27.maija iekšējie noteikumi “Noteikumi par amatu savienošanas, interešu konflikta novēršanas un sensitīvo amatu noteikšanas kārtību” 20. un 21.punkts.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>Lai nodrošinātu vienotu pieeju projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanai katram SAM vai tā pasākumam vai kārtai, ja SAM tiek īstenots vairākos pasākumos vai kārtās, atbildīgā iestāde sadarbībā ar CFLA izstrādā projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodiku, kas ir publiski pieejama CFLA tīmekļa vietnes sadaļā pie izsludinātajām projektu iesniegumu atlasēm. Augstākminētā metodika tiek saskaņota arī ar vadošo iestādi.</p> <p>Lai sniegtu objektīvu atzinumu, uzsākot darbu vērtēšanas komisijas sēdē, vērtēšanas komisijas locekļi tiek informēti par vērtēšanas procesu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem un katrs vērtēšanas komisijas loceklis pirms darba uzsākšanas elektroniski vai klātienē pirmajā sēdē saņem paroli piekļuvei KPVIS vai datu nesēju ar projekta iesniegumu informāciju.</p> <p>CFLA vērtēšanas komisija darbojas saskaņā ar vērtēšanas komisijas nolikumu, vērtējot projektu iesniegumus atbilstoši izslēgšanas noteikumiem un projektu iesniegumu atlases nolikumā iekļautajiem projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, aizpildot projektu iesniegumu vērtēšanas veidlapas, kā arī sagatavojot atzinumu par projekta iesnieguma vērtēšanas rezultātiem un projekta iesnieguma virzību apstiprināšanai, apstiprināšanai ar nosacījumu vai noraidīšanai.</p> <p>Vērtējums netiek balstīts uz pieņēmumiem vai citu informāciju, ko nav iespējams pārbaudīt vai pierādīt, vai kas neattiecas uz konkrēto projekta iesniegumu un atzinumā norāda konkrētus faktus un informācijas avotus, kas pamato un pierāda vērtējumu.</p> <p>ES fondu vadības likuma 23.pantā noteiktos izslēgšanas noteikumus vērtēšanas komisija uz projekta iesnieguma iesniegšanas brīdi pārbauda visiem projektu iesniedzējiem, uz kuriem tas attiecas, tādējādi nepieļaujot finansējuma piešķiršanu personām, kas izdarījušas noziedzīgus nodarījumus vai citus pārkāpumus finanšu jomā, attiecībā uz valsts drošību, godīgu konkurenci un citās jomās.</p> <p>Saskaņā ar MK noteikumu Nr.784²⁸ V sadaļu, izmantojot valsts informācijas sistēmu savietotāju, kura pārzinis un atbildīgā iestāde ir Valsts reģionālās attīstības aģentūra (vai pēc pieprasījuma, ja tehnisku iemeslu dēļ nav iespējams informāciju iegūt, izmantojot valsts informācijas sistēmas savietotāju), iegūst</p>

²⁸ [MK 2014.gada 16.decembra noteikumi Nr.784 "Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā"](#)

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>patiesu un pārbaudītu informāciju no Sodu reģistra un LR Uzņēmuma reģistra informācijas sistēmas, lai pārbaudītu, vai uz projekta iesniedzēju nav attiecināms kāds no noziedzīgajiem nodarījumiem un pārkāpumiem, tai skaitā arī kukuļņemšana, kukuļdošana, kukuļa piesavināšanās, starpniecība kukuļošanā, neatļauta labuma pieņemšana vai krāpšana. Papildus projektu iesniegumu vērtēšanas procesa ietvaros risku samazina vērtēšanas komisijas nolikumā noteiktais, ka katru projekta iesniegumu vērtē ne mazāk kā divi komisijas balsstiesīgie locekļi, sagatavojot priekšlikumus kritēriju vērtējumam. Tas nodrošina, ka vienam, iespējami negodprātīgam vērtēšanas komisijas loceklim vienprātīgi nebūs iespējas ietekmēt vērtēšanas procesa rezultātu.</p> <p>Vērtēšanas komisijas sēdēs apspriež projektu iesniegumu vērtējumus un to pamatojumus, vienojas par kritēriju vērtējumu, vērtēšanas komisijas balsstiesīgajiem locekļiem atklāti balsojot, un pieņemot lēmumu par to ar balsu vairākumu. Papildu atklātību projektu iesniegumu vērtēšanas procesā nodrošina ne tikai vērtēšanas komisijas sēžu protokolēšana – vērtēšanas komisijas sēdes protokolā norāda vērtēšanas komisijas sēdes laiku, vietu, dalībniekus, darba kārtību, balsojumu rezultātus un vērtēšanas komisijas locekļu un pieaicināto ekspertu viedokļus. Papildus CFLA veic vērtēšanas komisijas sēžu audio ierakstīšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai (izlemjot veikt vai neveikt ierakstu tiek ņemts vērā atlases veids, finansējuma mērķauditorija, finansējuma apmērs, konkurss, SAM komplicētība, iesaistītās puses lēmuma pieņemšanā (t.sk. arī konkrētas personas)). Papildus tam pēc katras projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas sēdes, kurā piedalās projektu iesniegumu atlasēs deleģētais vadošās iestādes pārstāvis (novērotāja statusā), tiek analizēts, vai sēdes laikā atbilstoši pieejamai informācijai ir gūta pārliecība par konkrēta projekta iesnieguma vērtēšanas procesa organizēšanas un īstenošanas atbilstību vienotām prasībām un pieejai, ievērojot LR un ES normatīvo regulējumu. Šos apsvērumus vadošā iestāde ņem vērā, veicot pārbaudes vērtēšanas komisijas darbam CFLA.</p>
	1.12. Pienākums ziņot par konstatētajiem vai iespējamiem pārkāpumiem	Gadījumos, kad CFLA veiktajās projektu iesniegumu atlasēs konstatē iespējami maldinošas informācijas vai viltotu dokumentu iesniegšanu, tā izvērtē konkrētos apstākļus un lemj par nepieciešamību vērsties tiesībsargājošajās iestādēs, kā arī var lemt par projekta iesnieguma noraidīšanu un attiecīgā subjekta izslēgšanu no turpmākas dalības projektu iesniegumu atlasēs, ja persona apzināti ir sniegusi nepatiesu informāciju, kas ir būtiska projekta iesnieguma novērtēšanai.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
	(jo īpaši attiecībā uz krāpnieciskām darbībām)	
	1.13. Vadošās iestādes un CFLA pārbaudes vērtēšanas komisijas darbam (t.sk. pārbaudes lēmuma sagatavošanā)	CFLA lēmuma sagatavošanā pamatojas uz vērtēšanas komisijas sniegto atzinumu un veic tiesiskuma pārbaudi, nodrošinot, ka to pārbauda virskontroles veicējs un hierarhiski augstāki amata pienākumu pildītāji. Vadošā iestāde, atbilstoši Regulas Nr. 1301/2013 7.panta 5.punktam, izlases veidā riskantākajās projektu iesniegumu atlasēs, veic projekta iesnieguma atbilstības pārvērtēšanu atbilstoši normatīvajam aktam par SAM īstenošanu un projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, lai gūtu pārliecību par to, ka CFLA nodrošina atbilstošu projektu iesniegumu atlasī un pieņemtie lēmumi ir objektīvi pamatoti.
	1.14. Ziņošanas pienākums, iespējas un ziņotāju aizsardzība	<p><i>Ziņošanas pienākums</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Interesu konflikta novēršanas likuma 21.pants¹ paredz, ka par amatpersonai zināmiem interešu konfliktiem, kuros iesaistītas citas attiecīgās institūcijas valsts amatpersonas, tā sniedz informāciju šīs institūcijas vadītājam vai KNAB. • Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 16. pantu ierēdnim ir pienākums atteikties no uzdevuma pildīšanas un informēt nākamo augstāko amatpersonu, ja tas šaubās par tam dota uzdevuma likumību. • 2017.gada 17.oktobrī spēkā stājās MK noteikumi Nr.630²⁹, kas tostarp 8.3.apakšpunktā nosaka iestādēm pienākumu iekšējos normatīvajos aktos reglamentēt: <ul style="list-style-type: none"> 1) kārtību, kā darbiniekiem ir jārikojas gadījumā, ja tie vēlas ziņot par iespējamiem pārkāpumiem (tai skaitā iespējamām koruptīvām darbībām), ietverot pasākumus, lai nodrošinātu ziņotāja anonimitāti un aizsardzību;

²⁹ 2017.gada 17.oktobrī MK noteikumi Nr.630 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā”.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>2) kārtību, kādā institūcijas valsts amatpersonas paziņo par savu atrašanos interešu konflikta situācijā, kā arī kārtību, kādā interešu konflikta situācijā esošās valsts amatpersonas funkcijas nodod izpildei citai valsts amatpersonai;</p> <p>3) amatu savienošanas atļauju izsniegšanas kārtību, tai skaitā nosakot šo atļauju pārskatīšanas kārtību, izvērtējot, vai nav mainījušies tiesiskie un faktiskie apstākļi, kuri pastāvēja atļaujas izsniegšanas brīdī, un vai valsts amatpersonas konkrētā amatu savienošana joprojām nerada interešu konfliktu, nav pretrunā ar valsts amatpersonai saistošām ētikas normām un nekaitē valsts amatpersonas tiešo pienākumu pildīšanai.</p> <p><i>Ziņošanas iespējas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • LR Satversmes 100. pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, par kuras izpaušmi tiek uzskatīta arī trauksmes celšana. Saskaņā ar Satversmes 104. pantu ikvienam ir tiesības vērsties valsts un pašvaldību iestādēs ar iesniegumu un saņemt atbildi pēc būtības. • Jebkurai personai ES fondu tīmekļa vietnes sadaļā kontakti “Ziņošana par krāpšanu” ir iespējas ziņot par prettiesiskām darbībām vai iegūt informāciju, kā informēt tiesībsargājošās iestādes par iespējamām pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu vadības funkciju īstenošanā. • 2018.gada 11.oktobrī Saeima pieņēma Trauksmes celšanas likumu, kas stājies spēkā 2019.gada 1.maijā. Šī likuma mērķis ir veicināt, lai sabiedrības interesēs tiek celta trauksme par pārkāpumiem un nodrošināt trauksmes celšanas mehānismu izveidi un darbību, kā arī pienācīgu aizsardzību fiziskām personām, kuras sniedz informāciju par iespējamu pārkāpumu, kas konstatēts, veicot darba pienākumus vai dibinot tiesiskās attiecības, kas saistītas ar darba pienākumu veikšanu. Minētā likuma 5.pants uzliek pienākumu publiskas personas institūcijām un tās privāto tiesību juridiskās personām, kurās ir vairāk nekā 50 nodarbināto, izveidot iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, nodrošinot nodarbinātajiem iespēju droši ziņot par pārkāpumiem un garantēt viņiem aizsardzību. • Persona, kura nezina, kā rīkoties, palīdzību var meklēt Trauksmes cēlēju kontaktpunktā Valsts kancelejā. Trauksmes cēlēju kontaktpunkts sniegs konsultācijas un informāciju, kur celt trauksmi,

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>pārsūtīs saņemtos ziņojumus kompetentajām iestādēm, nodrošinās metodisko atbalstu, veidos gada pārskatus par trauksmes celšanas statistiku un sniegs atzinumus Juridiskās palīdzības administrācijai, ja trauksmes cēlējam būs radušās negatīvas sekas.</p> <p>No 2019.gada 1.maija sākusi darboties tīmekļa vietne www.trauksmescelejs.lv, kur pieejama visplašākā informācija par trauksmes celšanu, kompetentajām iestādēm un to kontaktpersonām, trauksmes cēlēju aizsardzību, vadlīnijas mehānismu ieviešanai, kā arī trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapa.</p> <p><i>Ziņotāju aizsardzība</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Trauksmes cēlēji, izlemjot runāt par konstatētajiem pārkāpumiem, bieži uzņemas augstu personisko risku, tāpēc, ciktāl trauksmes cēlēja sniegtā informācija ir iesniegums, Iesnieguma likuma 9. pants aizliedz bez iesnieguma iesniedzēja piekrišanas izpaust informāciju, kas atklāj viņa identitāti, vai izpaust iesniegumā minētos faktus. • Informācijas atklātības likuma 11. pants nosaka, ka iestādes sarakste ar informācijas pieprasītāju un ziņas par šo personu ir ierobežotas pieejamības informācija. <p>Trauksmes celšanas likuma 11. pants nosaka, trauksmes cēlēja identitātes aizsardzību, paredzot šādus pasākumus:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Kad saņemts trauksmes cēlēja ziņojums, iesniedzēja personas dati tiek pseidonimizēti. (2) Trauksmes cēlēja personas datiem, ziņojumam un tam pievienotajiem rakstveida vai lietiskajiem pierādījumiem, kā arī trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas materiāliem ir ierobežotas pieejamības informācijas statuss. (3) Ikvienai personai (institūcijai), kas saņemusi trauksmes cēlēja ziņojumu vai veic jebkādas darbības ar to, ir pienākums nodrošināt trauksmes cēlēja personas datu pienācīgu aizsardzību. Trauksmes cēlēja personas datus var nodot tikai personām (institūcijām), kurām tie nepieciešami trauksmes cēlēja ziņojuma vai uz tā pamata ierosinātas pārkāpuma lietas izskatīšanai vai trauksmes cēlēja vai viņa radnieku aizsardzībai.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<ul style="list-style-type: none"> • Interesešu konflikta novēršanas likuma 20.panta septītajā daļā ir paredzēts aizliegums iestādes vadītājam izpaust informāciju par to, kurš darbinieks informējis par pārkāpumu, un bez objektīva iemesla radīt šim darbiniekam nelabvēlīgas sekas. Tāpat Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtdā daļa un Darba likuma 9.pants nosaka aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas, ja darbinieks darba tiesisko attiecību ietvaros pieļaujamā veidā izmanto savas tiesības, tas attiecas arī uz kompetento iestāžu vai amatpersonas informēšanu par aizdomām par noziedzīga nodarījuma vai administratīva pārkāpuma izdarīšanu darbavietā. • Iestādes vadītājam par iepriekšminēto aizliegumu neievērošanu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³³ pantā tiek paredzēta administratīvā atbildība, savukārt darbiniekam ir tiesības uz to, ka negatīvās sekas tiek novērstas, turklāt papildus tam viņš var saņemt zaudējumu atlīdzību un morālo kompensāciju, ko strīda gadījumā (starp darbinieku un darba devēju) nosaka tiesa pēc sava ieskata. <p>RI interesešu konflikta audita Nr.SA/ESIF/2020/10 ziņojumā norādījusi, ka Trauksmes celšanas likums neparedz absolūtu ziņotāja anonimitāti, kas var atturēt potenciālo trauksmes cēlēju no ziņošanas. Šajā sakarā RI aicina Valsts kanceleju sadarbībā ar kompetentajām institūcijām Trauksmes celšanas likuma izpratnē izvērtēt iespēju nacionāli ieviest modeli ar absolūtu ziņotāja anonimitāti kā tas, piemēram, ir ieviests Austrijā - rīks, kas nodrošina absolūtu ziņotāju anonimitāti³⁰. Atbilstoši aktuālajai informācijai KNAB "Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2023.–2025.gadam" ir iekļauts Rīcības virziens Nr.8 par Trauksmes cēlāju aizsardzības pilnveidošanu, kur 8.1.1. darbības rezultātā veikts ex-post izvērtējums Trauksmes celšanas likumam, novērtēta pastāvošo trauksmes celšanas mehānismu un trauksmes cēlāja aizsardzības efektivitāte, sniegti priekšlikumi risinājumiem, kā pieveidot identitātes aizsardzību administratīvā pārkāpuma procesa un kriminālprocesa ietvaros.</p> <p>Par trauksmes celšanu un ziņotāju aizsardzības nodrošināšanu CFLA var runāt kā par ieviestu riska mazināšanas pasākumu, jo CFLA iekšējā kārtībā³¹ transponējusi Trauksmes celšanas likuma prasības un ziņošanas kārtību. Iekšējos noteikumos ir paredzēta skaidra un visiem saprotama procedūra (rīcības plāns)</p>

³⁰ [Whistle-Blower tool \(europa.eu\)](#).

³¹ CFLA 2021.gada 5.jūlija iekšējie noteikumi Nr. 39-1-3/21 "Trauksmes celšanas kārtība Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā".

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>iestādes amatpersonām un darbiniekiem gadījumos, kad tie vēlas ziņot par citu CFLA amatpersonu vai darbinieku pārkāpumiem (iespējamo interešu konfliktu vai koruptīviem pārkāpumiem). Attiecībā uz iespējamā pārkāpuma ziņotāju ir noteiktas konfidencialitātes ievērošanas prasības un represīvu darbību aizliegšana, tā nodrošinot aizsardzību tām personām, kuras ziņo par pārkāpumiem. Lai veicinātu ziņošanu par novērotajiem pārkāpumiem saistībā ar interešu konfliktu, CFLA tiek veidota izpratne par līdzdalību tiesiskuma nodrošināšanā, kā arī tiek paredzēta ziņotāju aizsardzība, piemēram, nepieciešamības gadījumā tiek vērtēta iespēja darbinieku pārcelt darbā citā iestādes struktūrvienībā vai rotēt uz citu iestādi Valsts civildienesta likuma paredzētajā kārtībā. Ieviestais iekšējās ziņošanas mehānisms stiprina labu pārvaldību, kā arī veicina atklātas un godīgas iekšējās vides veidošanos iestādē, novērš pārkāpumus, sekmē kvalitatīvāku un tiesiskāku pienākumu izpildi sabiedrības interesēs.</p>
	1.15. Projekta iesniedzēju informēšana par pieņemto lēmumu par projekta iesniegumu	<p>Ikviens projekta iesniedzējs tiek informēts par pieņemto lēmumu attiecībā uz iesniegto projekta iesniegumu. Atklātuma un tiesiskuma ievērošanas nolūkos noraidītā projekta iesnieguma iesniedzējam pieņemtais lēmums tiek pamatots, kā arī tiek norādīts, kā lēmumu iespējams apstrīdēt. Paziņojumus par sadarbības iestādes pieņemtajiem lēmumiem par apstiprinātajiem projektu iesniegumiem katras atlases kārtas ietvaros, iestāde ievieto savā tīmekļa vietnē.</p>
	1.16. Dubultā finansējuma pārbaude	<p>Primāri dubultā finansējuma riska mazināšanu ES fondos nodrošina sagatavotie plānošanas dokumenti, kur paredzēta visu investīciju koordinācija un to savstarpēja sinerģija, kā arī demarkācija. Plānošanas procesa ietvaros, atbilstoši darbības programmas ietvaros noteiktajam par sinerģiju un demarkāciju, atbildīgās iestādes seko līdzi, lai MK noteikumos par SAM un tā pasākuma īstenošanu, kā arī projektu vērtēšanas kritēriju kopā būtu ietverti nosacījumi par sinerģijas un demarkācijas ievērošanu, arī SAM un tā pasākumu īstenošanas MK noteikumi tiek saskaņoti ar vadošo iestādi, kas cita starpā pārbauda demarkācijas esamību/neesamību. Projekta iesniedzējam projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas laikā jānorāda projekti, ar kuriem tas saskata sinerģiju vai demarkāciju (visi projekta iesniedzēja sagatavotie, iesniegtie, bet vēl neapstiprinātie projektu iesniegumi, projektu iesniegumi, kurus vēl tikai plānots iesniegt, kā arī projekti, kas jau ir</p>

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>apstiprināti vai tiek/tiks īstenoti), kā arī jāapraksta atbalsta koordinācijas pasākumus, kas vērsti uz dubultā finansējuma novēršanu.</p> <p>Atbilstoši CFLA darbības procedūrām par projektu iesniegumu vērtēšanu un lēmuma pieņemšanu darbinieki projekta iesnieguma vērtēšanas gaitā pārlicinās, vai projekta iesniegumā paredzētās darbības netiek finansētas no publiskajiem, tajā skaitā ES vai citiem ārvalstu finanšu instrumentu līdzekļiem, kā arī ir ievēroti kumulācijas nosacījumi un komercdarbības atbalsta nosacījumi šajos aspektos (piemēram, attiecībā uz pieļaujamās intensitātes ievērošanu), izvērtējot projekta iesniegumā iekļauto informāciju un tīmekļa vietnēs un citās datu bāzēs pieejamo informāciju par projekta iesniedzēju un tā īstenotajiem projektiem, kā arī pieprasot informāciju no citām šī vai iepriekšējo plānošanas periodu ES fondu, citu ārvalstu finanšu instrumentu administrēšanā iesaistītajām institūcijām vai citām valsts atbalstu sniedzošajām institūcijām.</p> <p>Tāpat saskaņā ar CFLA iekšējiem noteikumiem par kārtību, kādā nodrošina ES fondu projektu risku izvērtēšanu un veic pārbaudi projekta īstenošanas vietā, sadarbības iestādei ir tiesības veikt pārbaudi projekta īstenošanas vietā pirms līguma vai vienošanās noslēgšanas ar finansējuma saņēmēju par projekta īstenošanu, ja pastāv dubultā finansējuma risks, piemēram, finansējuma saņēmējs, kas iesniedzis projekta pieteikumu 2.kartā, pirms tam ir īstenojis 1.kartas projektu, ir identificētas līdzīgas darbības citā projektā, ir saņemta informācija no citām iestādēm par līdzīgām darbībām u.tml.</p> <p>Lai pārbaudē projekta īstenošanas vietā pārlicinātos, vai projekta iesniedzējs, kurš pieteicies projekta realizācijai, jau nerealizē vai nav jau īstenojis tādu pašu projektu viena vai vairāku finansējuma avotu ietvaros, CFLA iepazīstas ar citiem projekta iesniedzēja iesniegtajiem/īstenotiem/īstenošanā esošiem projektiem un pārbauda arī kuros SAM ES fondu 2014.–2020.plānošanas periodā ir līdzīgas atbalstāmās darbības. Šāda dubultā finansējuma pārbaudes ļauj savlaicīgi – pirms projekta pieteikuma apstiprināšanas – novērst attiecīgā riska iestāšanos.</p> <p>Projekta iesnieguma veidlapā, kas ir konkrētā SAM/pasākuma prasībām piemērota standartveidlapa, ir iekļauta 7.sadaļa “Valsts atbalsta jautājumi”, ja MK noteikumos par SAM/pasākuma/atlasē kārtas īstenošanu ir norādīts, ka finansējuma saņēmējs saņems vai sniegs valsts atbalstu, kas preventīvi ļauj</p>

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>noteikt vai vienlaicīgi kombinētais atbalsts, ievērojot piemērojamos valsts atbalsta nosacījumus uz vienu un to pašu izdevumu pozīciju, nepārsniegs attiecīgās izdevumu pozīcijas kopsummu.</p> <p>SAM projektu iesniegumu atlasē projektu iesniegumu atlasē nolikums paredz izvērtēt, vai projekta iesniegumā plānotās darbības nepārklājas ar darbībām, kas paredzētas darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” citu SAM vai citu ārvalstu finanšu palīdzības instrumentu aktivitāšu ietvaros, vai citu atbalsta programmu vai individuālā atbalsta projektu ietvaros, kas finansēti no publiskajiem līdzekļiem.</p> <p>Arī vadošās iestādes izlases veida deleģēto funkciju uzraudzības pārbaudēs, tostarp maksājuma pieprasījuma pēcpārbaudēs, pārbaudēs projekta īstenošanas vietās, kā arī veicot gan CFLA, gan valstspilsētu pašvaldību projektu iesniegumu pārvērtēšanu un vērtēšanas procesa novērtēšanu, pielietojot eksperta metodi, tiek veikta dubultā finansējuma iespējamības pārbaude. Konstatējot iespējamu dubultfinansējuma risku, VI aicina CFLA pievērst uzmanību minētajam un veikt izvērtējumu brīdī, kad konkrētie izdevumi ir iekļauti maksājuma pieprasījumā.</p>
	1.16. Apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas vadošajā iestādē	<p>Pamatojoties uz ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda vadības likuma 28.pantā noteikto, sadarbības iestādes un valstspilsētu pašvaldību pieņemtie lēmumi par projektu iesniegumu atlasē rezultātiem ir apstrīdami vadošajā iestādē. Vadošās iestādes vadītājs lēmumu pieņem, pamatojoties uz iesniegumu izskatīšanas komisijas atzinumu. Apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas komisija tiek izveidota ar vadošās iestādes vadītāja izdotu rīkojumu, tajā tiek iekļauti komisijas locekļi no atbildīgajām iestādēm un vadošās iestādes. Uz apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas komisijas locekļiem un komisijas darbību kopumā ir attiecināmi tie paši principi kas uz godprātīgu projektu iesniegumu atlasē, t.sk. arī apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas komisijas locekļi paraksta konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumus.</p>
Secinājumi		<p>2014.–2020.gada plānošanas periodā ir vienkāršota ES fondu vadības sistēma un vienādotā prakse, centralizējot ES fondu projektu praktisko administrēšanu un nodalot funkcijas starp atbildīgajām iestādēm un sadarbības iestādē, un CFLA ir uzticētas vienīgās sadarbības iestādes funkcijas, kas nozīmē visu projektu administrēšanas praktiskā cikla nodrošināšanu – projektu iesniegumu atlasē izsludināšanu un projektu iesniegumu vērtēšanu, līgumu slēgšanu, projektu uzraudzību, kā arī maksājumu pieprasījumu izvērtēšanu un apstiprināšanu.</p>

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		<p>Projektu iesniegumu atlasē process norit pēc vienotas prakses principiem, tas tiek dokumentēts un ir izsekojams. CFLA sniegtais pašnovērtējums norāda, ka ieviestie pasākumi un kontroles iestādē sniedz pārliecību, ka riski saistībā ar projektu iesniedzēju atlasē tiek atbilstoši vadīti.</p> <p>Lai CFLA mazinātu darbinieku nesodāmības sajūtu, pasākumu plānā tika iekļauts uzdevums sagatavot aprakstu par iespējamo pārkāpumu gadījumu un attiecīgi piemērojamo likumā noteikto saukšanu pie atbildības (skatīt 4.tabulas 1.1.uzdevumu). CFLA brīvā formā darbiniekiem sagatavojot informatīvu aprakstu ar pārkāpumu piemēriem un tiem attiecīgi piemērojamo sodu (atsaucoties uz tiesību normām), veicinājusi godprātīgu pienākumu pildīšanu ne tikai projektu iesniegumu atlasē, bet arī projektu iesniegumu administrēšanā un projektu īstenošanas uzraudzībā.</p> <p>Trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības sistēmas ieviešana turpmāk varētu veicināt trauksmes celšanu Latvijā, jo likums vienkopus rada labus priekšnoteikumus ziņošanai par pārkāpumiem (piemēram, publiski pieejama ziņošanas forma, iesniegtajam ziņojumam un pārbaudes lietai jānosaka ierobežotas pieejamības informācijas statuss, jānodrošina tādi trauksmes cēlēju aizsardzības pasākumi, kā anonimitātes saglabāšana un aizliegums radīt nelabvēlīgas sekas), kā arī tiek paredzēta administratīva vai disciplināra atbildība par nelabvēlīgu seku radīšanu trauksmes cēlējam. Ieguvums no likuma ir arī izpratnes palielināšanās par to, ka trauksmes celšana ir demokrātiski atbildīga, nevis nelojāla rīcība, kā arī tas vairo paļaušanos, ka pārkāpums var tikt novērsts un persona, kas ziņojusi, nebūs apdraudēta un tas veicinās uzticību un atklātību darba tiesiskajās attiecībās.</p>

2.2.1. Projektu ieviešana un uzraudzība

Otrais risku novērtēšanas posms aptver CFLA kompetencē esošus krāpšanas un korupcijas riskus jautājumos, kas saistīti ar projekta vadību un īstenošanu. Sektoros, kur tiek pārvaldīti ievērojami finanšu līdzekļi, arvien biežāk tiek konstatēts, ka personiska labuma gūšanā iesaistītās personas ir izveidojušas ciešas privātas saites, strādā konspiratīvi, dažādi interpretējamas tiesību aktu normas meistarīgi pielāgo nepieciešamajam risinājumam un prettiesisko maksājumu nodošanā izmanto starpnieku ķēdes vai fiktīvus uzņēmumus³², kas noteikti ir arī risks ES fondu sektorā, kur tiek administrēti ievērojami finanšu līdzekļi. Īpaši sensitīva ir publisko iepirkumu joma, kur:

- starp finansējuma saņēmēju un potenciālo piegādātāju var būt tiešs vai netiešs interešu konflikts. Finansējuma saņēmēji, nerīkojot iepirkuma procedūras vai rīkojot fiktīvas iepirkuma procedūras, var pieņemt lēmumus slēgt piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līgumus ar pretendentiem, iepriekš par to vienojoties (finansējuma saņēmēja pārstāvji gūst papildu finansiālu, mantisku vai cita veida labumu no tā, ka konkrētais pretendents uzvar rīkotajā iepirkumā);
- iepirkuma pretendenti ir ieinteresēti iegūt pasūtījumu un pasūtījuma izpildes laikā vairot peļņu, veicot krāpnieciskas darbības, norādot fiktīvas veiktā darba izmaksas vai piegādājot iepirkuma tehniskajām specifikācijām neatbilstošas un zemākas kvalitātes preces vai pakalpojumus, tādējādi radot draudus personas mantai, videi, personu veselībai vai pat dzīvībai.

Iepirkumu jomu ES fondu projektu īstenošanai Latvijā regulē [Publisko iepirkumu likums](#) (turpmāk – PIL)³³, [Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums](#) (turpmāk – SPSIL)³⁴, kā arī [MK noteikumi Nr.104](#)³⁵ un normatīvie akti, kas nosaka iepirkuma procedūru piemērošanas kārtību, kas katrā konkrētā gadījumā ir atkarīga no ES fondu finansējuma saņēmēja veida³⁶, iepirkuma priekšmeta un iepirkuma līgumcenas.

Jaunā aktualitāte, kam EK pastiprināti seko līdzī ir **iepirkumu sadalīšanas risks**. Eiropas Revīzijas palātas (turpmāk – ERP) veiktā audita Nr.CL-11450 “Likumdošanas audits: daudzgadu finanšu shēmas – 1.b izdevumu kategorija “Ekonomika, sociālā un teritoriālā kohēzija” laikā tika izteikts konstatējums attiecībā uz iepirkumu plānošanas un sadalīšanas riskiem. Ievērojot ERP konstatēto un šādu auditoru pieeju, pastāv risks, ka EK var konstatēt sistēmisku problēmu, ja tiks konstatēti vēl citi gadījumi, kad ES finansētie un nacionāli finansētie publiskie iepirkumi tiek plānoti nošķirti jeb dalīti.

³² KNAB pamatnostādnes 2015.–2020.gadam.

³³ Attiecībā uz tādiem iepirkumiem vai iepirkuma procedūrām, kas uzsāktas vai izsludinātas pirms 2017.gada 1.marta (t.i., līdz 2017.gada 28.februārim) jāpiemēro [PIL](#), kas bija spēkā attiecīgā iepirkuma vai iepirkuma procedūras izsludināšanas vai lēmuma par tās uzsākšanu pieņemšanas dienā, ja iepirkums vai iepirkuma procedūra nav jāizsludina (papildus skatīt arī 2017.gada 1.marta PIL Pārejas noteikumus).

³⁴ Attiecībā uz tādiem iepirkumiem vai iepirkuma procedūrām, kas uzsāktas vai izsludinātas pirms 2017.gada 1.aprīļa (t.i., līdz 2017.gada 31.martam), jāpiemēro SPSIL, kas bija spēkā attiecīgā iepirkuma vai iepirkuma procedūras izsludināšanas vai lēmuma par tās uzsākšanu pieņemšanas dienā, ja iepirkums vai iepirkuma procedūra nav jāizsludina (papildus skatīt arī 2017.gada 1.aprīļa SPSIL Pārejas noteikumus).

³⁵ [Ministru kabineta 2017.gada 28.februāra noteikumi Nr.104 “Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem”.](#)

³⁶ Saskaņā ar ES fondu likuma 1.panta 2) punkta a), b) un c) apakšpunktu ES fondu finansējuma saņēmējs var būt tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona, cita valsts iestāde, fiziskā persona, kura reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, vai šo personu apvienība, Latvijas Republikā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība.

Lai izvairītos no iepirkumu sadalīšanas riska, finansējuma saņēmējiem kā pasūtītājiem rūpīgi ir jāskatās uz iepirkumu plāniem (nevis tikai konkrēta projekta iepirkuma plānu, bet gan kopējo organizācijas iepirkumu plānu) un maksimāli jāsludina publiskos iepirkumus, t.sk. arī zemsliekšņu, ES Oficiālajā Vēstnesī, lai izvairītos no diskusijām par ārvalstu piegādātāju ierobežošanu. Plānojot iepirkumus, pasūtītājiem ir jāpievērš uzmanība iepirkumu sadalīšanas riskam pasūtītāja iepirkumos kopumā – neatkarīgi no finansējuma avota, kā arī, jāpievērš uzmanību tam, lai notiktu iepirkumu vienlaicīga izsludināšana vai izsludināšana samērā īsā periodā.

CFLA veiktajā risku novērtējumā gandrīz visi otrā novērtēšanas posma iepirkumu jomas riski novērtēti kā kritiski, jo īpaši augsti novērtēts risks, ka finansējuma saņēmējs izvairās no taisnīgas iepirkuma procedūras, lai izvēlētos noteiktu pretendentu līguma slēgšanai vai līguma pagarināšanai, jo īpaši uzsverot iepirkuma dokumentācijas sagatavošanu un iepirkuma procedūras organizēšanu tā, lai nodrošinātu priekšrocības kādam konkrētam iepriekš zināmam pretendētājam, kurš tiks izvēlēts līguma slēgšanai.

Kaut arī iepirkumu jomu regulējošie normatīvie akti paredz, ka ES fondu finansējuma saņēmēja – pasūtītāja iepirkuma komisijas locekļi un eksperti nedrīkst atrasties potenciāla vai reāla interešu konflikta situācijā, atbilstoši minētās normas mērķim un jēgai, ar kandidāta vai pretendenta interešu pārstāvēšanu jāsaprot arī tādas situācijas, kad iepirkuma komisijas locekļi vai eksperts rīkojas kāda piegādātāja interesēs, līdz šis piegādātājs ir iesniedzis pieteikumu vai piedāvājumu iepirkuma procedūrā, tas attiecas arī uz iepirkuma procedūras dokumentu izstrādāšanu kāda piegādātāja interesēs.

Protams, jāņem vērā arī tāds riska iespējamais cēlonis, kā finansējuma saņēmēja nepietiekama pieredze vai zināšanas publisko iepirkumu normu piemērošanā, kā rezultātā iepirkuma dokumentācija (nolikumi, tehniskās specifikācijas u.c.) var tikt sagatavota nepietiekamā kvalitātē vai tikt pieļauti pārkāpumi iepirkuma procedūras norisē.

2018.gada 12.jūlijā spēkā stājās grozījumi [Starpautisko un LR nacionālo sankciju likumā](#) (Sankciju likums), kas attiecībā uz publiskajiem iepirkumiem papildināts ar 11.¹pantu, kā arī 2019.gada 4.jūlijā stājās spēkā grozījumi attiecībā uz šī panta regulējumu. Saskaņā ar minēto regulējumu, pārbaudī par piemērotajām sankcijām veic visiem iepirkumiem un iepirkumu procedūrām, kā arī publiskās un privātās partnerības procedūrām, kuru veikšanai piemēro:

- PIL;
- SPSIL;
- Publiskās un privātās partnerības likumu;
- Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likumu.

Iepirkumu uzraudzības birojs (IUB) ir izstrādājis [informatīvu materiālu par sankciju izpēti un risku novērtējumu publiskajos iepirkumos](#).

Lai atvieglotu informācijas par ES pieņemtajiem ierobežojošajiem pasākumiem jeb sankcijām meklēšanu ES Oficiālajā Vēstnesī, Ārlietu ministrija savā tīmekļa vietnē ir izveidojusi atsevišķu sadaļu [Sankcijas](#), kur norādīti visi aktuālie ES pieņemtie tiesību akti sankciju jautājumos. Arī nacionālo sankciju gadījumā Ārlietu ministrija tās tīmekļa vietnē publicēs atsauces uz konkrētiem tiesību aktiem, ar ko noteiktas sankcijas.

Ņemot vērā pastāvošo risku, ka finansējuma saņēmēja iepirkuma procedūrā izraudzītais pretendents (līgumslēdzēja puse) var veikt vienpusējas krāpnieciskas darbības līguma izpildes laikā vai ES fondu finanšu līdzekļi var tikt piešķirti/samaksāti kādam finansējuma saņēmēja iepirkuma procedūras pretendētājam un apakšuzņēmējam, ja pasūtītājs ir paredzējis iespēju veikt tiešus maksājumus apakšuzņēmējam, kas ir iekļauti sankciju subjektu sarakstā, ir jānodrošina pasākumi, kas novērstu būtiskas

neatbilstības projektā, kas var radīt finanšu korekcijas noteiktā procentuālā apmērā³⁷ un negatīvi ietekmēt vai apdraudēt projekta īstenošanu.

EK izstrādātā Agrārās atklāšanas un izslēgšanas sistēma (turpmāk – EDES) tika ieviesta, 2015. gadā veicot Finanšu regulas³⁸ pārskatīšanu, un stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī³⁹. Tā ir izveidota, lai varētu nodrošināt informāciju visām budžeta izpildē iesaistītajām struktūrām un ļautu tām aizsargāt ES finansiālās intereses. Pamatmērķis ir novērst, ka subjekts, kuru EK vai kāda cita iestāde ir izslēgusi no dalības iepirkumā vai piešķiršanas procedūrā, piedalās iepirkumā vai piešķiršanas procedūrā, ko rīko Eiropas Savienības Tiesa un otrādi. EDES darbības tvērums attiecas uz personām vai vienībām, kas saņem līdzekļus tiešā (*direct*) vai netiešā (*indirect*) pārvaldībā. Attiecībā uz dalīto pārvaldību (*shared management*) pastāv iespēja izslēgt personas vai organizācijas, kas saņem līdzekļus, ja tās ir tiešās vai netiešās pārvaldības dalībnieki vai saņēmēji. Uzņēmumam ir jābūt tiešam līgumam, lai to izslēgtu, pretējā gadījumā tam nav juridiska pamata.

Finanšu regulā ir noteikts, ka dalībvalstīm, kas īsteno ES līdzekļus dalītā pārvaldībā, tiek piešķirta piekļuve EDES datubāzei. Kopš 2021.gada 11.marta CFLA veic informācijas pārbaudi EDES datu bāzē, izvērtējot projektu riskus (attiecībā uz EDES iekļautajiem Latvijas uzņēmumiem). EDES datu bāzes izmantošanas nosacījumi tika iekļauti CFLA 2022.gada 29.aprīļa iekšējie noteikumi Nr.39-1-3/25 “Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina Eiropas Savienības fondu projektu risku izvērtējumu”. Konstatējot EDES datu bāzē informāciju par Latvijas valsts subjektu, CFLA atbildīgais darbinieks iekļauj to papildu risku sarakstā.

Ar projektu ieviešanu un darbību uzraudzību saistīto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanas pasākumu izvērtēšana atspoguļota tabulā Nr.2.

³⁷ Saskaņā ar vadošās iestādes vadlīnijām par finanšu korekciju piemērošanu ES fondu finansētajos projektos par pārkāpumiem saistībā ar iepirkumiem varēs tikt piemērota finanšu korekcija 5%, 10%, 25% vai 100 % apmērā no iepirkuma līguma vērtības.

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 28. oktobra Regula (ES, Euratom) Nr. 2015/1929 (OV L 286, 30.10.2015., 1. lpp.).

³⁹ Sk. arī COM(2017) 351 *final*, Part 2/2, 79. un 80. lpp.

Ar projektu ieviešanu un darbību uzraudzību saistīto risku izvērtēšana

Tabula Nr.2

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
<p>1) Neatbilstoša publiskā iepirkuma dokumentācijas sagatavošana</p> <p>2) Izvairīšanās no taisnīgas iepirkuma procedūras pretendentu izvēlē līguma slēgšanai un noslēgtā iepirkuma līguma grozīšanai</p> <p>3) Piegādāta noslēgtajam līgumam neatbilstoša prece vai pakalpojums, nepatiesu izmaksu norādīšana</p>	<p>2.1. Finansējuma saņēmēja atbildība par projekta īstenošanu, t.sk. pareizas iepirkuma procedūras īstenošanu</p>	<p>Finansējuma saņēmējs, parakstot līgumu vai vienošanos par projekta īstenošanu, uzņemas pilnīgu atbildību un apliecinā, ka projekta īstenošana notiks saskaņā ar ES fondu darbību regulējošiem ES un LR tiesību aktiem un līgumā vai vienošanās iekļautajiem nosacījumiem, nodrošinot saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principu ievērošanu, lai sasniegtu projektā izvirzītos rezultātīvos rādītājus un mērķus.</p> <p>Finansējuma saņēmējam ir pienākums informēt sadarbības iestādi par jebkādiem riskiem, kas apdraud projekta īstenošanu, vienlaikus paredzot visas nepieciešamās darbības, kas tiks veiktas risku novēršanai. Tas finansējuma saņēmējam jā dara arī tajā gadījumā, ja riskus vai apstākļus, kas var negatīvi ietekmēt projekta īstenošanu, ir konstatējusi cita ES fondu vadībā iesaistītā iestāde.</p> <p>Projekta plānošanas fāzē finansējuma saņēmējam ir jāizvērtē riski, kas ir saistīti ar iepirkuma procedūras gaitu, un laika grafikā jāparedz laiks iespējamajām sūdzībām, tāpat, piemēram, plānojot būvniecības darbus, ir jāņem vērā darbu sezonālitate.</p> <p>Tāpat pašam finansējuma saņēmējam ir būtiski pārliicināties par veikto darbu kvalitāti un darba apjomu vēl pirms darbu pieņemšanas un maksājuma veikšanas izpildītājam. Finansējuma saņēmējam ir rūpīgi jāraugās, lai netiktu pieļautas atkāpes no iepirkuma līgumā iekļautajiem nosacījumiem, kā arī pastāv iespēja nodrošināties, līgumā par darbu izpildi paredzot sankcijas par sliktu darbu kvalitāti vai termiņa kavēšanu.</p> <p>Ja finansējuma saņēmējs kā pasūtītājs ir veicis iepirkumu, neievērojot atbilstošu iepirkuma procedūru, un pasūtītājs nevar pierādīt, ka, iepirkumu veicot, ir nodrošināta saistošo normatīvo aktu prasību izpilde, izdevumi, kas radušies šāda iepirkuma rezultātā noslēgtā iepirkuma līguma ietvaros, var tikt atzīti par neatbilstoši veiktiem izdevumiem vai tiem var tikt piemērota proporcionālā finanšu korekcija.</p> <p>Sankciju likuma 11.¹ pants, kas nosaka sankciju piemērošanu publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā, paredz, ka attiecībā uz pretendentu, kuram saskaņā ar normatīvajiem aktiem publisko iepirkumu jomā būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, un apakšuzņēmēju, ja pasūtītājs</p>

		<p>ir paredzējis iespēju veikt tiešus maksājumus apakšuzņēmējam, veic pārbaudi par to, vai uz šīm personām ir noteiktas starptautiskās vai nacionālās sankcijas.</p> <p>Sodu par sankciju pārkāpšanu nosaka Krimināllikuma 84.pants, tāpat citu tiesību aktos noteikto disciplināro vai administratīvo sodu piemērošana ir nozīmīgs priekšnoteikums, lai mazinātu iespēju izvairīties no atbildības par korupciju un krāpniecību aizliedzošu noteikumu pārkāpumiem.</p>
	<p>2.2. Projekta iepirkuma komisijas veidošana un interešu konflikta neesamības apliecināšana</p>	<p>Ja, saskaņā ar PIL, publisku piegādes līgumu vai pakalpojumu līgumu paredzamā līgumcena ir 10 000 euro vai lielāka un publisku būvdarbu līgumu paredzamā līgumcena ir 20 000 euro vai lielāka, kā arī SPSIL 13. panta pirmā daļā minēto iepirkuma procedūru veikšanai, pasūtītājs izveido iepirkuma komisiju (vismaz trīs personu sastāvā), nodrošinot, ka tās locekļi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nav personas, kurām piemērots administratīvais sods par pārkāpumiem publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā⁴⁰ vai šā soda izpilde ir beigusies. Lai par to pārliecinātos, pasūtītājs iegūst informāciju IUB publikāciju vadības sistēmā; • ir kompetentas iepirkuma jomā, par kuru tiks slēgts līgums; • nepārstāv kandidāta vai pretendenta intereses, kā arī ir ar to nesaistītas personas. <p>Iepirkuma komisija savā darbībā ir neatkarīga, un nav pieļaujama tās lēmuma ietekmēšana. Piedāvājumu izvērtēšanai var pieaicināt vienu vai vairākus neatkarīgus ekspertus, kas sniedz rakstisku atzinumu par piedāvājumiem, ko pievieno lēmumam par tiesību piešķiršanu slēgt iepirkuma līgumu. Iepirkuma komisijas locekļi ir uzskatāmi par valsts amatpersonām, tāpēc uz katru iepirkuma komisijas locekli un iepirkuma komisijas darbā pieaicināto ekspertu personiski attiecas pienākums neatrasties interešu konflikta situācijā jebkurā iepirkuma procedūras stadijā. Ar Interešu konflikta novēršanas likuma grozījumiem valsts amatpersonai ir noteikts pienākums⁴¹ pēc publiskas personas institūcijas vadītāja vai viņa pilnvarotas personas pieprasījuma rakstveidā sniegt tai informāciju, kas nepieciešama, veicot iekšējās kontroles pasākumus korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai.</p>

⁴⁰ Aizliegums ieņemt valsts amatpersonas amatus, kuru pienākumos ietilpst lēmumu pieņemšana publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā vai iepirkuma līgumu, vispārīgo vienošanos, partnerības iepirkuma līgumu vai koncesijas līgumu noslēgšana, kā arī pieņemt attiecīgus lēmumus un slēgt attiecīgus līgumus.

⁴¹ Ar grozījumiem, kas stājušies spēkā 2021. gada 3.februārī – 21.panta ceturttā daļa.

		<p>Pienākums neatrasties interešu konflikta situācijā iepirkuma komisijas locekļiem izriet gan no PIL 25.panta vai SPSIL 30.panta, gan arī no Interesešu konflikta novēršanas likuma, jo saskaņā ar pēdējā norādītā likuma 4.panta pirmās daļas 24.punktu, uz iepirkuma komisijas locekļiem attiecas minētajā likumā noteiktie ierobežojumi, kuru neievērošana ir sodāma.</p> <p>Projekta iepirkuma komisijas locekļi un eksperti paraksta apliecinājumu, ka nav tādu apstākļu, kuru dēļ varētu uzskatīt, ka viņi ir ieinteresēti konkrēta kandidāta vai pretendenta izvēlē vai darbībā vai ka ir saistīti ar tiem. Minētais pienākums iepirkuma komisijas locekļiem un ekspertam ir noteikts, lai tos brīdinātu par atrašanās interešu konflikta situācijā nepieļaujamību un tie apliecinātu, ka neeksistē vai tiem nav zināmi tādi apstākļi, kas būtu par pamatu uzskatīt, ka pastāv interešu konflikta situācija.</p> <p>Ņemot vērā, ka praksē iepirkuma komisijas darbā bieži tiek piesaistīts iepirkuma komisijas sekretārs, kurš nav iepirkuma komisijas loceklis, bet kura rīcībā ir visa ar iepirkuma norisi saistītā informācija un kurš līdz ar to varētu ietekmēt iepirkuma norisi, ieteicams minēto apliecinājumu parakstīt arī iepirkuma komisijas sekretāram.</p> <p>RI interešu konflikta audita Nr.SA/ESIF/2020/10 ziņojumā norādījusi, ka pasūtītājam nav pieejama pilnīga informācija interešu konflikta identificēšanai. No publiski pieejamiem informācijas avotiem var tikai daļēji pārliecināties par interešu konflikta neesamību un informācija nav pilnīga, līdz ar to paļaušanās lielā mērā notiek tikai uz apliecinājuma pamata. Papildus arī jāņem vērā, ka visas personas, kas iekļautas iepirkuma komisijā, nav amatpersonas un līdz ar to nav pienākums pildīt deklarāciju, nav attiecināmas Interesešu konflikta novēršanas likuma normas. Lai risinātu šo situāciju, RI ir iekļāvusi KNAB izstrādātā plāna projektā “Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2023.–2025.gadam” priekšlikumu, veikt atbildīgajām institūcijām tehnisko (IT) izvērtējumu interešu konflikta pārbaudes risinājuma (rīka) ieviešanai Elektronisko iepirkumu sistēmā (EIS), izmantojot VID un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP) datubāzēs pieejamo informāciju.</p>
	<p>2.2.3. Tirgus izpētes veikšana un dokumentēšana (iepirkuma procedūras izvēles pamatošana)</p>	<p>Lai nodrošinātu iepirkuma norises izsekojamību un caurspīdīgumu, kā arī pieņemto lēmumu pamatotību, ES fondu finansējuma saņēmējam ir pienākums nodrošināt tirgus izpētes veikšanu un tās dokumentēšanu. Atbilstoši PIL 11.panta (SPSIL – 14.panta) regulējumam finansējuma saņēmējam ir pienākums noteikt paredzamo līgumcenu, lai izvēlētos atbilstošu iepirkuma veidu un piemērojamo procedūru.</p>

		<p>Saskaņā ar līgumā starp sadarbības iestādi un finansējuma saņēmēju noteikto, tirgus izpētei var izmantot savu iepriekšējo pieredzi, attiecīgās jomas ekspertu vērtējumu, interneta resursus, potenciālo līguma izpildītāju aptaujas un citas metodes atbilstoši IUB 12.02.2021. skaidrojumam par priekšizpētes veikšanu paredzamās līgumcenas noteikšanai.</p> <p>Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem obligāti piemērojamas IUB izstrādātās “Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem” (spēkā no 2019.gada 7.maija)⁴². Ja ES fondu finansēto projektu ietvaros sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs ir veicis iepirkumu, neievērojot šajās vadlīnijās noteikto iepirkumu veikšanas kārtību, un nevar pierādīt, ka, iepirkumu veicot, ir nodrošināti vadlīniju 2.7., 2.8. un 2.9.punktā noteiktie principi, izdevumi, kas radušies šāda iepirkuma rezultātā noslēgta iepirkuma līguma ietvaros, tiks atzīti par neattiecināmām projekta izmaksām.</p> <p>Tirgus izpētes dokumentus finansējuma saņēmējs iesniedz pēc sadarbības iestādes pieprasījuma gadījumos, ja, veicot projekta pārbaudes vai uzraudzību, rodas aizdomas par iepirkuma kvalitāti un efektīvu ES fondu līdzfinansējuma izlietojumu. Sadarbības iestāde pārbauda, vai finansējuma saņēmējs veicis pamatotu iepirkuma procedūras izvēli (pārbaudot iepirkumu dokumentāciju, tai skaitā veicot iepirkuma plāna pārbaudi, iepirkumu pirmspārbaudes un izvērtējot attiecināmo izdevumu atbilstību).</p> <p>Finansējuma saņēmējam, ņemot vērā tā statusu, jāizvērtē, vai ir piemērojams PIL, SPSIL vai MK noteikumi Nr.104; tāpat, veicot tirgus izpēti un ņemot vērā līgumcenu sliekšni, jāizvērtē, vai ir piemērojami attiecīgie normatīvie akti un kuras no tiem izrietošās prasības ir piemērojamas (piem., nosakot atbilstošo procedūru); jāveic galveno prasību nedefinēšana pakalpojuma/pielikuma vai būvdarbu līguma izpildei (t.i., nosakot līguma priekšmetu, galvenās tehniskās prasības, darba apjomu, termiņu u.c. svarīgu informāciju, kas var ietekmēt paredzamo līgumcenu) un jāapzina iespējamo pakalpojuma sniedzēji, piegādātāji vai būvdarbu veicēji.</p> <p>Nepamatota konkurences ierobežojuma risks attiecībā uz pretendenta automātisku izslēgšanu no procedūras šķietami nepamatoti lēta piedāvājuma konstatēšanas dēļ nepastāv, jo PIL 53.panta pirmā daļa paredz, ka pasūtītājam jāļauj pretendentam pamatot sava piedāvājuma īstums un izslēgšana nevar tikt pamatota vai attaisnota tikai ar to, ka tas neatbilst pasūtītāja redzējumam vai matemātiskiem apsvērumiem par to, kādam tam būtu jābūt.</p>
--	--	--

⁴² Vadlīnijas pieejamas IUB tīmekļa vietnē: [Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem \(iub.gov.lv\)](#).

		<p>Finansējuma saņēmējs tirgus izpēti var veikt dažādos veidos, piemēram, izsūtot e-pastus potenciālajiem piegādātājiem, pakalpojuma sniedzējiem vai būvdarbu veicējiem, apzvanot tos, analizējot informāciju piegādātāju un pakalpojuma sniedzēju tīmekļa vietnēs, pamatojoties uz ekspertu slēdzieniem u.tml. Ja finansējuma saņēmējs nevar pamatot iepirkuma procedūras izvēli un nav nodrošinājis tirgus izpēti, sadarbības iestādei ir tiesības pieņemt lēmumu par izmaksu neattiecināšanu, piemērojot finanšu korekciju atbilstoši vadošās iestādes vadlīnijām par finanšu korekciju piemērošanu ES fondu finansētajos projektos⁴³.</p> <p>Ņemot vērā RI auditu un darbību revīziju konstatējumus, kas, iespējams, liecina par nepilnvērtīgu interešu konflikta regulējumu MK noteikumos Nr.104, VI nosūtīja EK vēstuli, lai noskaidrotu EK viedokli par Finanšu regulas 61.panta (interesu konflikts) piemērošanu subjektiem, kas veic iepirkumus atbilstoši MK noteikumiem Nr.104, un par finanšu korekcijas apjomu identificētā interešu konflikta gadījumā.</p>
	<p>2.4. Iepirkumu pirmspārbaužu veikšana (iepirkuma plāna pārbaudes, iepirkuma dokumentācijas un iepirkuma procedūras pārbaude)</p>	<p>Iepirkumu pirmspārbaužu veikšana ir visiedarbīgākais instruments risku mazināšanai projektu iepirkumu jomā, jo preventīvi (pirms iepirkuma līguma noslēgšanas) atklāj neprecizitātes vai nepilnības ES fondu finansējuma iepirkumu dokumentācijas sagatavošanā vai iespējamus pārkāpumus iepirkumu procedūras norisē, kas var radīt neatbilstības un neatbilstoši veiktus izdevumus.</p> <p>ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā pirmspārbaužu veikšanas tiesisko pamatu nosaka ES fondu vadības likums un MK noteikumi Nr.77⁴⁴. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.77 12.punktu finansējuma saņēmējam 10 darbdienu laikā pēc tam, kad noslēgts līgums vai vienošanās par finanšu līdzekļu piešķiršanu projekta īstenošanai, jāiesniedz sadarbības iestādē projekta iepirkumu plāns, kurā iekļauta informācija par plānotajiem iepirkumiem, iepirkuma līguma priekšmetu un paredzamo līgumcenu. Šos iepirkuma plānus izskata CFLA un izvērtē iepirkumu plānā norādīto iepirkumu risku, ņemot vērā arī paša projekta riska izvērtējuma rezultātus, tā savlaicīgi novēršot risku, ka projektiem piešķirtie līdzekļi netiks efektīvi un atbilstoši izmantoti.</p> <p>CFLA pārbauda, vai līguma priekšmets atbilst finansējuma saņēmēja apstiprinātā projekta plānotajām darbībām (aktivitātēm, rezultātiem, projekta budžeta kopsavilkumam, tāmei), vai iepirkuma plānā</p>

⁴³ Pieejamas ES fondu tīmekļa vietnē [Vadlinijas un skaidrojumi \(esfondi.lv\)](http://Vadlinijas.un.skaidrojumi(esfondi.lv)) sadaļā "Neatbilstības un finanšu korekcijas".

⁴⁴ [Ministru kabineta 2015.gada 10.februāra noteikumi Nr.77 "Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu pārbaužu veikšanas kārtība 2014.-2020.gada plānošanas periodā"](#).

		<p>iekļautā informācija neliecina par iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem, tai skaitā nepamatotu preču, pakalpojumu vai būvdarbu iepirkumu sadalīšanu vairākos atsevišķos iepirkumos. Veicot šādu pārbaudi, tiek arī nodrošināts, ka finansējuma saņēmējs izvēlas atbilstošu iepirkuma procedūru.</p> <p>Atbilstoši IUB izstrādātajai metodikai⁴⁵, pamatojoties uz veikto projekta risku izvērtējumu saskaņā ar vadošās iestādes vadlīnijām Nr.2.5. par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta pārbaudēm 2014.–2020.gada plānošanas periodā un sadarbības iestādes iekšējo procedūru par kārtību, kādā nodrošina ES fondu projektu iepirkumu pirmspārbaudes un iepirkumu pārbaudes, veicot maksājuma pieprasījumu pārbaudi vai pārbaudi projekta īstenošanas vietā, CFLA veic iepirkumu dokumentācijas pirmspārbaudes visiem iepirkumu pirmspārbaudžu plānā iekļautajiem iepirkumiem (PIL 9.panta iepirkumiem vismaz 70% apmērā) augsta riska projektos⁴⁶ un izlases veidā (vismaz 25 procentu apmērā, (t.sk. iepirkumiem zem noteiktajiem līgumcenu sliekšņiem⁴⁷) veic vidēja un zema riska projektu iepirkuma plānos iekļauto iepirkumu dokumentācijas pirmspārbaudes.</p> <p>Iepirkuma procedūras norises pārbaudi veic vismaz 30 procentiem iepirkumu no visiem iepirkumu pirmspārbaudžu plānā iekļautajiem iepirkumiem (piemēram, ja iepirkuma dokumentācijas pārbaudes laikā tika konstatēti daudz un būtiski pārkāpumi, it sevišķi attiecībā uz kvalifikācijas prasībām, vai ja sadarbības iestādei ir šaubas par atbilstošu iepirkuma procedūras veikšanu).</p> <p>Iepirkuma dokumentācijas pirmspārbaudē pārbauda, vai iepirkuma procedūra ir atbilstoši izvēlēta, kā arī tiek izskatīti iepirkuma nolikumi (uzaicinājumi), t.sk. tehniskās specifikācijas un līgumprojekti, lai gūtu pārlicību, ka iepirkuma dokumenti sagatavoti, ievērojot normatīvo aktu prasības, tai skaitā, ka projektu iepirkumu tehniskās specifikācijas sagatavotas, neiekļaujot tādas norādes, kas rada</p>
--	--	---

⁴⁵ Metodika par iepirkumu pirmspārbaudžu veikšanu sadarbības iestādei Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas periodā (turpmāk – IUB metodika). Pieejama ES fondu tīmekļa vietnes sadaļā [2014.-2020.gads \(esfondi.lv\)](http://2014.-2020.gads(esfondi.lv)).

⁴⁶ Neatkarīgi no risku izvērtējuma rezultāta sadarbības iestāde var neveikt norādītajā apjomā pirmspārbaudes tiem iepirkumiem, kuros attiecināmo līdzekļu summa uz projektu ir mazāka par 10 000 *euro*, ja tiek nodrošināta šādiem iepirkumiem vismaz viena pārbaude ceturksnī.

⁴⁷ Par zemsliekšņu iepirkumiem šā regulējuma izpratnē tiek uzskatīti iepirkumi, sākot no 10 000 *euro* piegāžu un pakalpojumu līgumu gadījumā un sākot no 20 000 *euro* būvdarbu līgumu gadījumā, piemērojot PIL, vai, sākot no 42 000 *euro* piegāžu un pakalpojumu līgumu gadījumā un sākot no 170 000 *euro* būvdarbu līgumu gadījumā, piemērojot Iepirkumu uzraudzības biroja skaidrojumu „Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem”; MK noteikumu Nr.104 kārtībā veiktiem zemsliekšņu iepirkumiem pirmspārbaudes netiek veiktas.

		<p>nepamatotas priekšrocības konkrētiem piegādātājiem un nepamatoti ierobežo ieinteresēto piegādātāju loku.</p> <p>Iepirkuma procedūras norises pirmspārbaudēs izlases veidā pārbauda, vai izvēlētā iepirkuma procedūra ir atbilstoši izsludināta, kā arī vai iepirkuma komisija vai žūrija darbojusies saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, nodrošinot pareiza lēmuma par iepirkuma rezultātiem pieņemšanu.</p> <p>Sankciju likuma 11.¹ panta ievērošanas pārbaudei CFLA attiecīgajās iepirkumu dokumentācijas un norises pirmspārbaudē un iepirkumu pārbaudē pie maksājuma pieprasījumiem pārbaudē lapās ir iestrādāti kontroljautājumi par Sankciju likuma ievērošanu, proti, vai nolikumā paredzētie nosacījumi pretendentu noraidīšanai saskaņā ar Sankciju likumu atbilst Sankciju likumam, kā arī, vai pasūtītājs ir veicis pārbaudi par to, vai uz pretendentu nav attiecināms Sankciju likumā paredzētais izslēgšanas nosacījums un vai pasūtītājs ir izslēdzis pretendentu no dalības iepirkumā, ja uz to ir attiecināms Sankciju likumā paredzētais izslēgšanas nosacījums.</p> <p>Par katru veikto iepirkumu pirmspārbaudi tiek sagatavots atzinums. Atzinumā ar iebildumiem CFLA darbinieks sniedz attiecīgu pamatojumu, atsevišķi norāda pārkāpumus, kurus nepieciešams novērst, lūdzot izslēgt vai precizēt nolikumā (uzaicinājumā) minētās prasības, kas neatbilst normatīvajiem aktiem, vai papildināt nolikumu (uzaicinājumu) atbilstoši normatīvo aktu regulējumam, un atsevišķi norāda ieteikumus, kuru ieviešanu nepieciešams izvērtēt, kā arī aicina novērst konstatētos pārkāpumus. IUB veic iepirkumu pirmspārbaudes noteiktiem iepirkumiem, kas veikti saskaņā ar PIL un SPSIL, proti, IUB 100% apmērā veic iepirkumu pirmspārbaudes lielo projektu ietvaros, kā arī izlases veidā veic to iepirkumu pirmspārbaudes, par kuriem tiek publicēts paziņojums ES Oficiālajā Vēstnesī, un to iepirkumu pirmspārbaudes, kuros paredzētā publisko būvdarbu līguma summa pārsniedz 1 500 000 <i>euro</i>.</p>
	<p>2.5. Iepirkumu pirmspārbaudē veikšanas virsuzraudzība</p>	<p>IUB sadarbībā ar vadošo iestādi nodrošina iepirkumu pirmspārbaudē veikšanas virsuzraudzību, pārliecinoties, ka pirmspārbaudē veikšana notiek, piemērojot IUB metodikā noteiktos principus. IUB sniedz atzinumus par veiktajām iepirkumu pirmspārbaudēm un izsaka rekomendējoša rakstura ieteikumus darbības uzlabošanai, kā arī norāda uz būtiskākiem un mazāk būtiskiem trūkumiem iepirkumu pirmspārbaudē veikšanā, kas būtu jāņem vērā turpmākajā darbā, lai mazinātu iespējamo neatbilstību rašanās risku iepirkumu jomā. Lai nodrošinātu pirmspārbaudē kvalitātes celšanu, vadošā iestāde nodrošina virsuzraudzībā izteikto augstas prioritātes ieteikumu ieviešanas uzraudzību.</p>

		<p>Vadošā iestāde savās iepirkumu pirmspārbaudžu virspārbaudēs izmanto sadarbības iestādes pārbaudes lapas, kas ir balstītas uz IUB izstrādātajām, regulāri aktualizētajām un publiski pieejamajām iepirkumu pārbaudžu lapām.</p> <p>IUB reizi ceturksnī organizē sanāksmi (arī rakstiskās procedūras veidā, elektroniski saskaņojot ar iesaistītajām iestādēm protokolu), pieaicinot sadarbības iestādi, vadošo iestādi un atbildīgās iestādes, lai stiprinātu vienotas izpratnes veidošanu un informācijas apmaiņu gan par labās prakses piemēriem, gan apspriestu attiecīgajā ceturksnī konstatētās problēmas iepirkumu pirmspārbaudžu veikšanā, kā arī izvērtētu nepieciešamību aktualizēt IUB metodiku.</p>
	<p>2.6. Iepirkumu pārbaudes, veicot maksājuma pieprasījumu pārbaudi vai pārbaudi projekta īstenošanas vietā</p>	<p>Maksājuma pieprasījumu pārbaudē vai pārbaudē projekta īstenošanas vietā tiek veiktas arī izlases veida pārbaudes iepirkumiem un krāpšanas vai korupcijas aizdomu gadījumā tiek pārbaudīta arī iepirkuma komisijas locekļu atbilstība un kompetence.</p> <p>Iestāde izlases veida pārbaudēs pārbauda iepirkuma līguma izpildi pamatojošos dokumentus, piegādātāja sniegto precī vai pakalpojumu, salīdzinot to ar noslēgtā iepirkuma līguma tehniskajā specifikācijā norādītajām iepirkuma priekšmetam izvirzītajām prasībām, nepieciešamības gadījumā pieprasot, lai finansējuma saņēmējs iesniedz ražotāja apliecinājumus dokumentus, kas pierāda preces atbilstību (piemēram, sertifikāti, verificēšanas akti).</p> <p>Pārbaudot ES fondu projekta ietvaros iesniegto projekta noslēguma maksājuma pieprasījumu, 100% apjomā tiek pārbaudīti izdevumi pamatojošie dokumenti, kas saistīti ar iepirkumu veikšanu un līgumu dokumentiem, t.sk. izdevumi par iepirkumiem, uz kuru organizēšanu atbilstoši vispārējiem tiesību principiem likumi neattiecinā detalizētas prasības, jo tie nesasniedz iepirkumu regulējošajos normatīvajos aktos noteikto robežvērtību.</p> <p>To iepirkumu pārbaudē, kur tikai viena pretendenta piedāvājums atbildis atklāta konkursa nolikumā vai paziņojumā par līgumu noteiktajām pretendenta atlases prasībām vai tikai viens kandidāts atbildis atlases nolikumā vai paziņojumā par līgumu noteiktajām kandidātu atlases prasībām, sadarbības iestāde pārbauda, vai pasūtītājs ir pieņēmis lēmumu pārtraukt iepirkuma procedūru.</p> <p>Konstatējot normatīvo aktu pārkāpumu iepirkumu jomā, var tikt pieņemts lēmums par attiecīgo izdevumu neattiecināšanu vai finanšu korekcijas piemērošanu un šo izdevumu ieturēšanu vai atgūšanu.</p>

	<p>Vadošā iestāde deleģēto funkciju pārbaudes ietvaros veic pēcpārbaudes sadarbības iestādes veiktajām iepirkumu pārbaudēm maksājuma pieprasījuma vai pārbaudes projektu īstenošanas vietā ietvaros, lai gūtu pārliecību, ka iepirkumu pārbaudes ir veiktas pilnīgi un to rezultāti ir atbilstoši konstatētajam, t. sk. novērtē, vai sadarbības iestādes pārbaudes process ir bijis atbilstošs normatīvajiem aktiem un iekšējām procedūrām. PIL 66.panta pirmās daļas 4.punktā paredzētās IUB pilnvaras izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas publisko iepirkumu jomā un piemērot administratīvos sodus nav tikai kā līdzeklis vainīgās personas sodīšanai, bet arī darbojas kā preventīvs mehānisms, lai atturētu finansējuma saņēmēju un iepirkumā iesaistītās personas no tiesībpārkāpumu izdarīšanas, tā veicinot iepirkuma norisi atbilstoši normatīvo aktu prasībām.</p>
2.7. Krāpšanas un korupcijas pazīmju vērā ņemšana	<p>IUB izstrādātās metodikas⁴⁸ 6.1. punkts nosaka, ka iepirkumu pirmspārbažu veikšanā CFLA ir jāņem vērā EK izstrādātās norādes par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ES fondiem⁴⁹, kur uzskaitītas krāpšanas shēmas un attiecīgās krāpšanas pazīmes (sarkanie karogi jeb draudu signāli), kas var attiekties uz strukturālo darbību jomu, tai skaitā par izraudzīto pretendentu iesniegtajiem piedāvājumiem attiecībā uz godīgas konkurences nodrošināšanu.</p> <p>Šādu pazīmju vērā ņemšana, veicot pārbaudes saskaņā ar CFLA iekšējo kārtību, liek pievērst uzmanību specifiskām norādēm, kas var palīdzēt atpazīt slēptus nodomus un atklāt krāpšanu vai korupciju, tādējādi stiprinot vadības un kontroles sistēmā veikto kontroļu efektivitāti.</p>
2.8. “četrū acu principa” nodrošināšana, veicot pārbaudes (paredzēta virskontroles veikšana)	<p>Lai mazinātu iespējamu ES fondu izkrāpšanas risku un novērstu korupcijas gadījumus iestādes ietvaros, veicot ES fondu projektu pārbaudes, tiek nodrošināta “četrū acu principa” ievērošana, kad identisku pārbaudi veic vismaz divi iestādes darbinieki, kuri paraksta pārbaudes lapu, tādējādi apliecinot pārbaudes veikšanu un dalot atbildību par pieņemto lēmumu. Svarīgi ir tas, ka šīs darbības nevar tikt veiktas vienlaicīgi, jo pārbaude paredz atkārtot vienu un to pašu darbību, salīdzināt pārbažu rezultātus un atšķirīga novērtējuma gadījumā obligāti sniegt komentārus vai piezīmes, pamatojot vērtējumu ar argumentētu viedokli.</p>

⁴⁸ Metodika par iepirkumu pirmspārbažu veikšanu sadarbības iestādei Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas periodā (turpmāk – IUB metodika). Pieejama ES fondu tīmekļa vietnes sadaļā [2014.-2020.gads \(esfondi.lv\)](http://2014.-2020.gads(esfondi.lv)).

⁴⁹ “Informatīvais paziņojums par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un Kohēzijas fondiem” pieejams: ek_inform.zin.krapsana_erafesfkl.pdf (iub.gov.lv).

	Šis princips nodrošina, ka ir iespējams ne tikai izsargāties no tā, ka atbildīgā persona veic prettiesiskas darbības, bet arī ļauj izvairīties no nejaušu kļūdu pieļaušanas.
2.9. KP VIS pieejamās informācijas analizēšana	<p>KP VIS veidota kā centrāla tīkla sistēma, kas pieejama visām ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm (vadošajai iestādei, revīzijas iestādei, sertifikācijas iestādei, atbildīgajām iestādēm, sadarbības iestādei, IUB), nodrošinot vienotu datu avotu (vienotā audita principa ievērošanu) ES fondu līdzfinansētu projektu uzskaitē un uzraudzībā.</p> <p>KP VIS tiek ievadīta detalizēta (atbilstoši maksājuma pieprasījuma veidlapas prasībām) informācija par projekta iepirkumu līgumiem, kas tiek uzkrāta kumulatīvi no projekta sākuma un to analizējot, tiek pārbaudīts vai pretendenti, kuri iepirkuma procedūras ietvaros iesnieguši pieteikumus, ir savstarpēji saistīti (vadība, īpašnieki u.c.), tā atklājot pazīmes, kas varētu liecināt, ka notikusi divu vai vairāku tirgus dalībnieku aizliegta vienošanās, kuras mērķis vai sekas ir konkurences ierobežošana, piemēram, „pasūtījumu rotēšana”, sadarbošanās cenu noteikšanā vai uzņēmums, kas piedalījās konkursā, pēc tam kļuva par darbuuzņēmēju vai apakšuzņēmēju pie uzvarējušā pretendenta.</p>
2.10. Sadarbība ar tiesībsargājošām iestādēm	<p>Sadarbība starp ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm un tiesībsargājošām iestādēm ir nozīmīgs un svarīgs faktors koruptīvu un dažādu noziedzīgu nodarījumu konkrētu pārkāpumu gadījumu profesionālai izvērtēšanai, pierādījumu iegūšanai, kā arī vainīgo saukšanai pie atbildības, atbilstoši nodarījumiem.</p> <p>Konstatējot aizdomas par krāpšanas vai iespējamus korupcijas gadījumus, tiek veikta stingra un rūpīga situācijas analīze, apkopotī projekta uzraudzības procesā iegūtie pierādījumi, uz kuru pamata veikts konstatējums.</p> <p>Gadījumos, kad CFLA rodas aizdomas par krāpšanu projekta īstenošanas ietvaros, tā konstatēto neatbilstību KP VIS klasificē ar veidu „Aizdomas par krāpšanu”, aptur maksājumus projektā un ar iesniegumu par aizdomām vēršas tiesībsargājošās iestādēs, lai kompetentās iestādes – EPPO, Valsts policija un KNAB, vai citas atbilstoši kompetencei – izvērtētu attiecīgos gadījumus. Visus gadījumus, kad CFLA sniegusi informāciju tiesībsargājošajās institūcijās (vai tiesībsargājošajās institūcijas pašas ir uzsākušas izmeklēšanu un par to informējušas CFLA), ir jāizskata ceturkšņa neatbilstību darba grupas sanāksmē, lai pieņemtu lēmumu par nepieciešamību ziņot EK caur tās izveidoto un Eiropas Kāpšanas apkaršanas biroja uzturēto datu apmaiņas sistēmu (EK/OLAF IMS). Mēneša laikā pēc</p>

		<p>iesnieguma iesniegšanas tiesībsargājošajās institūcijās, no tām atkarībā no katra individuālā gadījuma ir jālūdz informācija par lietas virzību.</p> <p>Tāpat CFLA cieši sadarbojas ar Konkurences padomi, sniedzot izvērtēšanai informāciju par iepirkumu procedūru datiem, ja radušās aizdomas par negodīgu komercpraksi vai aizliegtu vienošanos.</p> <p>Sadarbības ietvaros tiek īstenota iestāžu savstarpēja cieša un nepārtraukta sadarbība, lai nodrošinātu atgriezenisko saiti informācijai par lietas virzību.</p> <p>Efektīvai sadarbībai un informācijas apribei ar OLAF, Latvijā ir izveidots Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienests (Anti-Fraud Coordination Service – AFCOS), kura funkcijas īsteno Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departaments. AFCOS sniedz nozīmīgu ieguldījumu vienotas ES finanšu interešu aizsardzības valsts politikas ieviešanai un sadarbības modeļa ES finanšu interešu aizsardzībai izveidošanā starp Latvijas kompetentajām iestādēm un OLAF⁵⁰.</p> <p>ES un tās dalībvalstis dažkārt saskaras ar sarežģītām lietām, piemēram, krāpšanos ar ES struktūrfondu vai liela apjoma pārrobežu krāpšanu pievienotās vērtības nodokļa jomā. Minētajos gadījumos valstu krimināllietu izmeklētājiem un prokuroriem bieži trūkst instrumentu, kas nepieciešami, lai rīkotos ātri un efektīvi pāri robežām.</p> <p>Pamatojoties uz 2017. gada 12. oktobra Padomes Regulu (ES) 2017/1939⁵¹, ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei (Regula), tika izveidota un 2021. gada 1. jūnijā darbu uzsāka Eiropas Prokuratūra. Eiropas Prokuratūra ir neatkarīga Eiropas Savienības iestāde, kura atbild par tādu noziegumu izmeklēšanu, kas skar ES finanšu intereses un kas ir paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371, kā arī par šādu noziegumu kriminālvajāšanu un apsūdzības uzturēšanu tiesā.</p> <p>ES fondu līdzfinansēto projektu uzraugošajām iestādēm ir pienākums ziņot par jebkādu noziedzīgu rīcību, kas varētu būt EPPO kompetencē. Kopš 2021.gada 1.jūnija EPPO ir reģistrējusi vairāk nekā 4000 ziņojumu par noziedzīgiem nodarījumiem no iesaistītajām ES dalībvalstīm un privātpersonām. Sabiedrības locekļi var ziņot EPPO par noziedzīgiem nodarījumiem, aizpildot īpašu veidlapu tīmeklī.</p>
--	--	--

⁵⁰ [Par Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta \(AFCOS\) darbības stratēģiju un pasākumu plānu 2020.–2022. gadam \(likumi.lv\)](#)

⁵¹ [Padomes 2017.gada 12.oktobra Regula \(ES\) 2017/1939, ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras \(EPPO\) izveidei.](#)

	<p>2020.gada 7. jūlijā, ES Padome Eiropas Prokuratūras Eiropas prokurora amatā apstiprinājusi Latvijas pārstāvi Gati Doniku. 2020.gada 20. janvārī stājās spēkā grozījumi Kriminālprocesa likumā, kas nodrošina likuma atbilstību Regulai 2017/1939.</p> <p>Sanāksmēs un citos forumos, kur piedalās pārstāvji no ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm, kā arī citi iestāžu speciālisti, kas iesaistīti finanšu krāpšanas un korupcijas novēršanā, tiek nodrošināta pieredzes apmaiņa un vienotas izpratnes veidošana, kā arī labās prakses piemēru apmaiņa, kas kopumā veicina efektīvu ES fondu krāpšanas un korupcijas risku vadīšanu gan projektu, gan visas ES fondu vadības un kontroles sistēmas ietvaros.</p>
2.11. Bez iepirkuma procedūras slēgta piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līguma pamatošana sadarbības iestādei	<p>Ja tirgus cenas priekšizpētē konstatējams, ka paredzamā līguma summa nesasniedz līgumcenas sliekšni, no kura piemērojamas iepirkuma procedūras, finansējuma saņēmējs var slēgt piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līgumu bez iepirkuma procedūras piemērošanas. Ja finansējuma saņēmējs projekta ietvaros ir noslēdzis līgumu bez iepirkuma procedūras piemērošanas, kopā ar maksājuma pieprasījumu finansējuma saņēmējam CFLA kā sadarbības iestāde var pieprasīt iesniegt papildus citiem izdevumus pamatojošiem dokumentiem arī tirgus izpēti apliecinājošus dokumentus, lai pamatotu noslēgtā līguma cenas atbilstību tirgus cenai, tā nodrošinot, ka tiek ievēroti drošas finanšu vadības, saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principi, kas saistīti ar to, lai pienācīgā apmērā un par zemāko cenu būtu pieejami resursi konkrētu izvīzīto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanai.</p>
2.12. Izņēmuma gadījumos pieļaujami būtiski grozījumi iepirkuma līgumā	<p>Iepirkuma līgums tiek slēgts, pamatojoties uz iepirkumā uzvarējušā piegādātāja iesniegto piedāvājumu, tāpēc pasūtītājam pirms iepirkuma līguma noslēgšanas vai līguma darbības laikā nav tiesību grozīt būtiskus līguma nosacījumus – kvalitāti, apjomus, cenu, maksāšanas kārtību, līguma izpildes un garantijas termiņus, izņemot PIL 61.panta trešajā daļā noteiktos gadījumus.</p> <p>Grozījumi noslēgtajā iepirkuma līgumā ir pieļaujami tikai tad, ja šāda iespēja un līguma grozīšanas kārtība ir bijusi paredzēta jau iepirkuma nolikumā un ciktāl grozījumi neietekmē iepirkuma rezultātu⁵², piemēram, uzskaitīti konkrēti darbu vai materiālu apjomi, kuri varētu tikt palielināti vai samazināti,</p>

⁵² Saskaņā ar PIL 61.panta piektās daļas 2.punktu iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās grozījumi ir pieļaujami arī gadījumā, ja iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās grozījumu vērtība, ko noteic naudas izteiksmē nepārsniedz 10 % no sākotnējās iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās līgumcenas publisku piegādes un pakalpojumu līgumu gadījumā un 15 % no sākotnējās iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās līgumcenas publisku būvdarbu līguma gadījumā (ja šie grozījumi nepārsniedz šā panta piektās daļas 1.punktā MK noteiktās līgumcenu robežas).

		<p>šo papildu apjomu apmaksas kārtība u.c., kā arī precīzi identificēti apstākļi un nosacījumi, pie kuriem var tikt izdarīti līguma grozījumi.</p> <p>PIL 2.panta 3.punkts nosaka, ka pasūtītājam (finansējuma saņēmējiem) ir jānodrošina līdzekļu efektīva izmantošana, maksimāli samazinot pasūtītāja risku, tāpēc iepirkuma līgumā jāparedz arī līgumslēdzēju pušu atbildība par radītajiem zaudējumiem, kas var rasties, piemēram, gadījumā, ja grozījumi līgumā, kas rada izmaksas, jāveic izpildītāja vainas dēļ. Ja izpildītājs atsakās segt radušās izmaksas, tad līgums tiek laužts, pasūtītājs var saņemt iepriekš atrunātu līguma nodrošinājumu, soda naudu u.tml., un veikt jaunu iepirkumu.</p> <p>Ja nepieciešamo grozījumu veikšana nav paredzēta līgumā un tie ir būtiski, vai arī tie neatbilst PIL 61.panta pirmās daļas regulējumam, tad jāveic jauns iepirkums vai var piemērot sarunu procedūru papildu apjomiem, ja nosacījumi atbilst PIL 8.panta septītajai daļai.</p> <p>Līdz ar to situācija, kad iepirkuma līgums tiek noslēgts, bet pēc līguma noslēgšanas tā nosacījumi tiek būtiski mainīti, kaut arī iepirkuma nolikumā tas sākotnēji netika atrunāts, nav pieļaujama, jo tādejādi tiek pārkāpts vienlīdzības princips, līdz ar to projekta attiecināmajām izmaksām, kas radušās uz iepirkuma līguma pamata, var tikt piemērota proporcionālā finanšu korekcija atbilstoši vadošās iestādes vadlīnijām par finanšu korekciju piemērošanu ES fondu finansētajos projektos.</p>
	<p>2.13. Apmācības, skaidrojumi, izpratnes veicināšana</p>	<p><u>Tiek nodrošināta plaša un mērķtiecīga ES fondu projektu īstenotāju konsultēšana</u> gan veidojot informatīvus materiālus, gan rīkojot labās prakses seminārus par ES fondu projektu īstenošanu atbilstoši tiesību aktiem, t.sk. par izvairīšanos no interešu konflikta situācijām un to pārvaldību saskaņā ar Finanšu regulu un Latvijas normatīvo aktu izpratnē, par aktualitātēm publisko iepirkumu jomā un biežāk konstatētajām neatbilstībām ES fondu projektu iepirkumos, tā veidojot izpratni par darbībām, kas saskaņā ar nacionālo normatīvo aktu prasībām iepirkumiem var tikt traktētas kā krāpnieciska vai koruptīva rīcība. Efektīva komunikācija un ar neformālās izglītības metodēm sniegtas nepieciešamās zināšanas ceļ projektu ieviešanas kvalitāti un preventīvi mazina risku iestāšanās iespējamību, ka projekta ieviešanas darbības var būt pretrunā drošas finanšu vadības principam un apdraudēt finanšu interešu aizsardzību.</p> <p>IUB biežāk konstatētos trūkumus apkopo, kā arī, vienotas izpratnes veidošanai, sniedz dažādus skaidrojumus un informāciju dara publiski pieejamu savā tīmekļa vietnē⁵³.</p>

⁵³ IUB tīmekļa vietne: <https://www.iub.gov.lv/>.

<p>2.14. Ziņošanas iespējas un ziņotāju aizsardzības nodrošināšana</p>	<p>ES fondu tīmekļa vietnes sadaļā kontakti iespējams “Ziņot par pārkāpumiem”⁵⁴, kā arī CFLA tīmekļa vietnē jebkurai personai ir iespējas ziņot par prettiesiskām darbībām vai informēt par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu projektu apsaimniekošanā. 2018.gada 11.oktobrī Saeima pieņēma Trauksmes celšanas likumu, kas stājies spēkā 2019.gada 1.maijā. Likuma 5.pants uzliek pienākumu publiskas personas institūcijām un tās privāto tiesību juridiskās personām, kurās ir vairāk nekā 50 nodarbināto, izveidot iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, nodrošinot nodarbinātajiem iespēju droši ziņot par pārkāpumiem un garantēt viņiem aizsardzību. Trauksmes celšanas likuma 11. pants nosaka, trauksmes cēlēja identitātes aizsardzību, paredzot šādus pasākumus:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Kad saņemts trauksmes cēlēja ziņojums, iesniedzēja personas dati tiek pseidonimizēti. (2) Trauksmes cēlēja personas dati, ziņojumam un tam pievienotajiem rakstveida vai lietiskajiem pierādījumiem, kā arī trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas materiāliem ir ierobežotas pieejamības informācijas statuss. (3) Ikvienai personai (institūcijai), kas saņemusi trauksmes cēlēja ziņojumu vai veic jebkādas darbības ar to, ir pienākums nodrošināt trauksmes cēlēja personas datu pienācīgu aizsardzību. Trauksmes cēlēja personas datus var nodot tikai personām (institūcijām), kurām tie nepieciešami trauksmes cēlēja ziņojuma vai uz tā pamata ierosinātas pārkāpuma lietas izskatīšanai vai trauksmes cēlēja vai viņa radnieku aizsardzībai. <p>CFLA ir izstrādāti arī iekšējie noteikumi par krāpšanas un koruptīvo disciplinārpārkāpumu izvērtēšanu aģentūras kompetencē ietilpstošo finanšu instrumentu administrēšanā iesaistīto iestāžu, amatpersonu vai darbinieku darbībā.</p> <p>Iesniegumu likuma 9.pants paredz aizliegumu iestādei bez iesnieguma iesniedzēja piekrišanas izpaust informāciju, kas atklāj viņa identitāti. Izņēmums ir gadījums, kad likumā ir īpašs nosacījums, ka konkrētajā gadījumā iestādei šāda informācija ir jāizpauž.</p> <p>Persona, kura nezina, kā rīkoties, palīdzību var meklēt Trauksmes cēlēju kontaktpunktā Valsts kancelejā. Trauksmes cēlēju kontaktpunkts sniegs konsultācijas un informāciju, kur celt trauksmi, pārsūtīs saņemtos ziņojumus kompetentajām iestādēm, nodrošinās metodisko atbalstu, veidos gada</p>
--	--

⁵⁴ [Pārkāpumu ziņojumu izskatīšanas kārtība - ES fondi.](#)

		<p>pārskatus par trauksmes celšanas statistiku un sniegs atzinumus Juridiskās palīdzības administrācijai, ja trauksmes cēlējam būs radušās negatīvas sekas.</p> <p>No 2019.gada 1.maija sākusī darboties tīmekļvietne https://www.trauksmescelejs.lv/, kur pieejama visplašākā informācija par trauksmes celšanu, kompetentajām iestādēm un to kontaktpersonām, trauksmes cēlēju aizsardzību, vadlīnijas mehānismu ieviešanai, kā arī trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapa.</p> <p>CFLA iesaistījies arī prekrāpšanas kustībā “Atkrāpies!”.</p> <p>Iestādes darbiniekiem par nepietiekamu informācijas aizsardzību vai apzinātu informācijas „nopludināšanu” var tikt piemērots disciplinārsods (no brīdinājuma līdz pat atlaišanai no darba), tāpat par nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204⁷. pantā paredzēti naudas sodi, bet Krimināllikuma 329.pantā par neizpaužamu ziņu izpaušanu paredzēts sods ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.</p> <p>Cīņai ar tiesībpārkāpumiem par ziņotāju pakļaušanu atklātībai sods ir palīglīdzeklis, jo tas nevar novērst tiesībpārkāpumu, bet tas var iedarboties psiholoģiski, dodot stimulu vēlāmai uzvedībai.</p>
Secinājumi		<p>Finansējuma saņēmējs, parakstot līgumu vai vienošanos par projekta īstenošanu, apliecina, ka projekta īstenošanā ievēros normatīvajos aktos noteiktās prasības.</p> <p>Projektu ieviešanas un uzraudzības posmā no krāpšanas un korupcijas riskiem publisko iepirkumu jomā pilnībā izvairīties nav iespējams, taču tiesiskais regulējums strikti ierobežo projektu īstenošanu rīcības brīvību.</p> <p>CFLA pārliecinās par iepirkumu atbilstību normatīvo aktu prasībām, tomēr CFLA nav tiesību noteikt, kādā veidā finansējuma saņēmējam jāorganizē iepirkums vai kādi kontroles pasākumi jāveic.</p> <p>Lai pilnībā nodrošinātos, ka ES fondu projektu īstenošanā publiskos iepirkumos netiek pieļauta krāpnieciska vai koruptīva rīcība, būtu jāveic visu īstenoto publisko iepirkumu dokumentācijas un norises pārbaude, kas kontroli padarītu tikpat dārgu kā finansējuma saņēmēja pamatfunkcijas izpilde, radot izdevumus vai zaudējumus, kas varētu būt lielāki par potenciālā prettiesiskā maksājuma apmēru. Tāpēc CFLA, ievērojot samērīguma principu, īsteno izlases veida iepirkumu pirmspārbaudes un gadījumā, ja tiek konstatēta neatbilstoša iepirkuma veikšana, CFLA izvērtē šādus gadījumus un pieņem attiecīgu lēmumu par veiktā iepirkuma atbilstību un tā rezultātā radušos izdevumu attiecināmību.</p> <p>CFLA vairāku gadu garumā iegūtā pieredze gan ar lielajiem ES fondu infrastruktūras projektiem dažādās nozarēs (multifunkcionālie kultūras centri reģionos, veselības aprūpes iestādes, ceļu infrastruktūras projekti u.c.), gan ar salīdzinoši finansiāli mazāk ietilpīgiem</p>

<p>projektiem – ūdenssaimniecības sistēmu sakārtošanu un attīstīšanu vai ieguldījumiem ģimenes ārstu prakses vietās, ir ļāvusi izstrādāt procedūras, kuru ietvaros, veicot preventīvus un atklājošus riska mazināšanas pasākumus, kā arī, īstenojot efektīvas un samērīgas kontroles, tiek nodrošināta atbilstoša krāpšanas un korupcijas risku pārvaldība.</p> <p>Papildus tam CFLA pastāv iespēja pieņemt lēmumu par ES fondu projektu izdevumu neattiecināšanu, finanšu korekciju piemērošanu un izdevumu ieturēšanu vai atgūšanu, ja projekta ietvaros veiktais iepirkums neatbilst iepirkumu normatīvo aktu prasībām vai līgumslēdzēja puse nav izvēlēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām attiecībā uz godīgas konkurences nodrošināšanu.</p> <p>Iestāde nodod lietas par pretiesisku rīcību kompetentajām tiesībsargājošām iestādēm, lai tās veiktu izmeklēšanu un nepieciešamības gadījumā piemērotu normatīvajos aktos paredzēto sodu. Vadošās iestādes vērtējumā CFLA bija nepieciešams stiprināt atgriezenisko saiti, lai uzraudzītu ES fondu projekta ietvaros konstatēto neatbilstību izmeklēšanas virzību, tāpēc pasākumu plānā (4.tabula) tika iekļauts uzdevums Nr.5, kas paredz stiprināt sadarbību ļaunprātīgas rīcības izmeklēšanā.</p>

2.2.3. Maksājumu veikšana un izdevumu deklarēšana

Risku pārvaldībā atalgojuma faktors parasti tiek norādīts kā viens no galvenajiem korupcijas riska cēloņiem. Maksājumu pieprasījumu izskatīšana un izdevumu deklarēšana ir viena no jomām, kurā pastāv samērā augsts risks koruptīvām darbībām. Pastāv liela iespējamība, ka risks dot vai saņemt kukuli iestāsies tajos gadījumos, kad finansējuma saņēmējam rodas vēlme izvairīties no finanšu korekcijām par konstatētiem pārkāpumiem, dodot kukuli, vai arī gadījumos, kad atbildīgā amatpersona vai darbinieks ir gatavs saņemt kukuli, lai nepiemērotu vai nepamatoti samazinātu finanšu korekciju, tādējādi vairojot savu labumu, izmantojot dotās amata pilnvaras.

No korupcijas risku viedokļa ļoti ilgs termiņš darbā sensitīvajos amatos palielina pārkāpumu izdarīšanas risku, jo darbinieks var saskarties ar rutīnu, intereses un motivācijas trūkumu, kā rezultātā zūd paškontroles apziņa.

Tāpat potenciāli augstāks risks pastāv attiecībā uz jaunajiem darbiniekiem, kas pieņemti uz vakantajiem amatiem sensitīvo amatu pienākumu pildīšanai, jo pat darbinieku atlases procedūrā, veicot spējīgāko un labāko kandidātu godprātīguma un ētiskuma kritēriju pārbaudes ar netiešiem jautājumiem par koruptīva rakstura situācijām, kas ļautu novērtēt personas attieksmi pret korupciju un personas godprātīgumu, personas paustais viedoklis var neatspoguļot tās rīcību konkrētā situācijā.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, kā arī to, ka līgumslēdzējietāde ir tieši atbildīga par līdzfinansēto projektu veikto izdevumu attiecināšanu, ES fondu maksājumu veikšanas posmā ir ļoti svarīgi nodrošināt pilnīgu un atbilstošu pārbaudes procesu, kas lielā mērā ir atkarīgs no ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu darbinieku zināšanām, spējām un prasmēm konstatēt un novērst iespējas veikt koruptīvas darbības, kas var nelikumīgi ietekmēt attiecināmo izdevumu apstiprināšanu noteiktiem finansējuma saņēmējiem.

Attiecībā uz izmaksu deklarēšanas procesu Valsts kasē kā sertifikācijas iestādē krāpšanas un korupcijas risku novērtējums liecina, ka abi identificētie riski (viens ar būtisku, bet otrs ar kritisku sākotnējo vērtību) ir pilnībā novērsti. Iestādē risku pārvaldība tiek nodrošināšana kvalitātes vadības sistēmas ietvaros, kur krāpšanas/korupcijas riskus sertifikācijas iestāde vada atsevišķa procesa ietvaros.

Valsts kase kvalitātes vadības sistēmu organizē atbilstoši ISO 9001 standartam. Šobrīd Valsts kase ir uzsākusi kvalitātes vadības sistēmas digitālo transformāciju un virzību uz Izcilības modeli (EFQM). Valsts kases kvalitātes vadības sistēma tiek uzturēta un attīstīta, lai nodrošinātu iestādes kvalitātes vadības sistēmas atbilstību starptautiskajam standartam, sniegto pakalpojumu atbilstību valsts un iedzīvotāju, kā arī klientu interesēm un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, nodrošinot augstu darbības kvalitātes līmeni sertificētajās darbības sfērās, t.sk. ES fondu sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā.⁵⁵

Ar maksājumu veikšanu un izdevumu deklarēšanu saistīto risku mazināšanas pasākumi aprakstīti tabulā Nr.3.

⁵⁵ Valsts kase pirmā no valsts pārvaldes iestādēm saņem jaunā starptautiskā standarta ISO 9001:2015 sertifikātu, Valsts kases tīmekļa vietne: www.kase.gov.lv.

Ar maksājumu veikšanu un izmaksu deklarēšanu saistīto risku izvērtēšana

Tabula Nr.3

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu ietekme uz risku mazināšanu
<p>1) Nepilnīgs/neatbilstošs pārbaudes process</p> <p>2) Nepietiekama darbinieku kapacitāte krāpšanas un korupcijas risku atklāšanai</p>	<p>3.1. Funkciju nošķiršana un iekšējās procedūras</p>	<p>ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu funkcijas ir stingri nodalītas, tā nodrošinot efektīvu un pret dažādiem riskiem, t.sk. krāpšanas un korupcijas riskiem drošāku ES fondu vadības un kontroles sistēmu. Saskaņā ar ES fondu vadības likumā uzskaitītajiem ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu uzdevumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sadarbības iestāde (CFLA) nodrošina pirmā līmeņa kontroli pār projektu atbilstošu īstenošanu, t.sk. administratīvās pārbaudes attiecībā uz katru atbalsta saņēmēja iesniegto atlīdzības pieteikumu (maksājuma pieprasījumu), pārbaudot, vai produkti/pakalpojumi faktiski ir piegādāti/sniegti, kā arī vai finansējuma saņēmēju veiktie izdevumi par īstenotajām darbībām, ir attiecināmi; • ES fondu sertifikācijas iestāde (Valsts kase), īstenojot iekšējās procedūras, sagatavo un iesniedz EK apstiprinātus maksājuma pieteikumus un kontu slēgumus, tādējādi apliecinot, ka maksājuma pieteikums un kontu slēgums ir pareizs un sagatavots, izmantojot uzticamas grāmatvedības sistēmas, un to pamatā ir pārbaudāmi pamatojuma dokumenti, kā arī kontu slēgumā iekļautie izdevumi atbilst spēkā esošajiem ES un LR tiesību aktiem. <p>Maksājumu apstiprināšanas un izdevumu deklarēšanas procesā, veicot virskontroles CFLA veiktajām pārbaudēm tiek realizēta iespējamo kontroles kļūdu un pārkāpumu atklāšana,.</p> <p>Saskaņā ar iekšējām procedūrām CFLA pirms maksājuma veikšanas veic pārbaudi un neveic maksājumu, ja minētās pārbaudes rezultātā konstatē, ka attiecībā uz ES fondu finansējuma saņēmēju, tā valdes vai padomes locekli, patieso labuma guvēju, pārstāvēt tiesīgo personu vai prokūristu, vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt minēto finansējuma saņēmēju darbībās, kas saistītas ar filiāli, ir noteiktas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts sankcijas.</p>
	<p>3.2. Sensitīvo amatu apzināšana</p>	<p>CFLA īpaši izveidota darba grupa izvērtē korupcijas riskam visvairāk pakļautos jeb sensitīvos amatus, kuros var pastāvēt iespēja, ka tiks piedāvāts vai pieprasīts kukulis, vai arī amatpersona var izmantot savu dienesta stāvokli savtīgos nolūkos. Darba grupa izvērtē, vai ar iekšējās kontroles sistēmas un citiem kontroles mehānismiem potenciāli sensitīvā amata pakļaušana koruptīvām darbībām tiek</p>

		<p>mazināta un riski tiek novērsti. Ja pēc izvērtējuma veikšanas potenciāli sensitīvā amata korupcijas risks paliek augsts, amatu ietver sensitīvo amatu sarakstā un nosaka pasākumus, kas jāveic, lai mazinātu korupcijas risku un gada laikā veic sensitīvā amata, kas ietverts sensitīvo amatu sarakstā, atkārtotu izvērtējumu. Ja, ieviešot kontroles mehānismus, ir mazinājies sensitīvā amata korupcijas risks, amatu izslēdz no sensitīvo amatu saraksta. Pēc tam, kad ir ieviesti visi iespējamie kontroles mehānismi, tiek identificētas un novērtētas funkcijas un apzinātas personas, kas ieņem šos amatus un cik ilgi.</p> <p>Sensitīvo amatu noteikšana ir efektīvs pretkorupcijas mehānisms, jo tiek izvērtēti darbinieka ierastie darba vides apstākļi, saikne ar kolēģiem un iestādes klientiem, tā uzlabojot izpratni par nepieciešamo uzraudzību, lai mazinātu korupcijas iespējamību.</p> <p>Valsts kasē ir identificēti un novērtēti korupcijas un interešu konflikta riskam pakļautie amati. Sertifikācijas iestādes darbinieku amatu riska novērtējums ir pieņemams (Valsts kases 14.04.2023. apstiprinātais “Sertifikācijas iestādes piemītošo risku saraksts 2023./2024.gadam”) un papildu risku mazinošie pasākumi nav nepieciešami. Iekšējās kontroles sistēmas uzraudzības ietvaros risks tiek vadīts caur procesu vadību, caur stratēģiskās vadības procesu, nodrošinot risku un neatbilstoša produkta vadību, ieviešot auditu un citu novērtējumu rezultātā sniegtos ieteikumus iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidošanai. Valsts kasē, veicot ikgadējo korupcijas risku analīzi, tiek identificētas un novērtētas iespējamās korupcijas jomas un aprakstītas aktuālās korupcijas risku mazinošās kontroles.</p>
	<p>3.3. “četrus acu principa” nodrošināšana, veicot pārbaudes</p>	<p>CFLA, iekšējo administrēšanas procedūru prasībās nostiprinot “četrus acu principa” ievērošanu, nodrošina izsekojamas savas darbības pārbaudes, kas stiprina individuālo atbildību un veicina caurspīdīgu (faktos un pamatojumos balstītu) darbību, sniedzot pietiekamu garantiju tam, ka pieņemtie lēmumi nav vienpersoniski un ir pareizi.</p> <p>Tā, piemēram, skatot maksājumu pieprasījumu un tajā iekļautos izdevumus pamatojošo dokumentu kopijas, kā arī ievadot informāciju par apstiprināmo maksājuma pieprasījuma summu KP VIS, tiek nodrošināta “četrus acu principa” ievērošana, lai mazinātu kļūdu rašanos un varbūtību, ka atbildīgā persona vienpersoniski veic darbības, kas var būt prettiesiskas, kā rezultātā var rasties neatbilstoši</p>

		<p>veikti izdevumi, ja tiek konstatēta krāpšana vai korupcija starp sadarbības iestādes vai sertifikācijas iestādes darbinieku un finansējuma saņēmēju.</p> <p>Arī izdevumu deklarēšanas procesā ir paredzēts, ka jebkura lēmuma pieņemšanā tiek nodrošināta “četrus acu” principa ievērošana un audita izsekojamība, līdz ar to mazinot kļūdas, krāpšanās un korupcijas risku.</p>
	3.4. Ētikas komisijas izveidošana	<p>CFLA ir izstrādāts Ētikas kodekss, kas nosaka darbinieku ētiskas rīcības un uzvedības principus. Ētikas komisija izskata sūdzības un iesniegumus par darbinieku pieļautajiem Ētikas kodeksa un sabiedrībā pieņemto uzvedības normu pārkāpumiem. Ētikas komisiju izveido ar aģentūras rīkojumu.</p> <p>Ētikas komisija tiek izveidota katram izvērtējamajam gadījumam individuāli, lai nodrošinātu optimālu dalībnieku pārstāvniecību, kā arī ievērotu konfidencialitāti un aizsargātu sensitīvu informāciju. Komisijas sēdes tiek protokolētas un to lēmumi noformēti rakstveidā, tā nodrošinot lēmumu pieņemšanas argumentāciju un izsekojamību.</p>
	3.5. Kvalificēti darbinieki un apmācības par ētiku un godprātīgumu	<p>Vadlīnijām un metodiskajiem norādījumiem ir liela nozīme praktiskajā ES fondu līdzfinansēto projektu vadībā un kontrolē – it īpaši ES fondu vadībā nepieredzējušiem darbiniekiem, kuri strādā ar sarežģītu un visaptverošu normatīvo regulējumu.</p> <p>ES fondu vadībā iesaistītajiem darbiniekiem, kā arī projektu īstenotājiem pieejami piemēri par labu pārvaldību, kas var palīdzēt novērst iespējamās korupcijas, krāpšanas vai pārkāpumu riskus abās pusēs: gan no projektu īstenotāju, gan īstenošanu kontrolētāju puses. Regulāri (gan apmācību semināru, gan informatīvo materiālu veidā) tiek pilnveidotas ES fondu administrēšanā iesaistīto darbinieku zināšanas un radīta padziļināta izpratne par krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta identificēšanu, kā arī krāpšanas gadījumu izmeklēšanas procesu.</p> <p>Tā kā krāpšanas apkarošanā viens no pamatelementiem ir darbinieku informētība un krāpšanas pazīmju atpazīšana, CFLA, uzsākot ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodu, departamentu direktoriem un nodaļu vadītājiem ir veikusi darbinieku testēšanu par krāpšanas jautājumiem (zināšanu un izpratnes pārbaude par CFLA ētikas kodeksu, kurā tika ietverti jautājumi par informācijas izpaušanas un aizsardzības principiem, ētiskas rīcības un uzvedības principiem, lobēšanas jautājumiem un valsts amatpersonas amata savienošana ar citu amatu nosacījumiem).</p>

		<p>Lai darbinieki ir zinoši un var efektīvi iesaistīties iespējamu pārkāpumu atklāšanā un novēršanā, krāpšanas indikatori projektu līmenī iestrādāti aģentūras iekšējos noteikumos, tāpat CFLA darbinieki tiek regulāri informēti par aktualitātēm neatbilstību, krāpšanas novēršanas un apkarošanas, ētiskas rīcības, interešu konflikta, trauksmes celšanas un citās jomās, nodrošinot apmācības un prezentācijas. Apmācību pielāgošana, ņemot vērā ar darbinieku amata pienākumiem saistītos uzdevumus, nodrošina, ka apzinātās un analizētās pieredzē gūtās atziņas tiek izmantotas, lai izstrādātu mērķtiecīgas kontroles, kas veicina krāpšanas un korupcijas novēršanu un atklāšanu.</p> <p>Sertifikācijas iestādē ir izstrādāti un apstiprināti ierēdņu amatu apraksti, kas nosaka pienākumus sertifikācijas iestādes funkciju nodrošināšanā, nepieciešamo kompetenci un profesionālo kvalifikāciju, t.sk. zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas godprātīgas rīcības nodrošināšanai un krāpšanas identificēšanai. Ierēdņu amatu apraksti tiek regulāri pārskatīti, un, ja nepieciešams, tiek veikti grozījumi.</p> <p>Saskaņā ar ikgadējo Valsts kases korupcijas mazināšanas plānu Valsts kases darbiniekiem tiek organizētas mācības par korupcijas risku vadību un mazināšanu. Pēc apmācībām tiek aizpildīts darbinieku zināšanu novērtēšanas tests. Mācību materiāli un skaidrojošā informācija par korupcijas risku un interešu konflikta situāciju risku izvērtējumu, aktualitātēm saistībā ar trauksmes celšanu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanu, starptautiskajām un nacionālajām sankcijām publicēta Valsts kases iekšējā tīmekļa vietnē.</p> <p>Valsts kasē tiek nodrošināta Valsts kases darbinieku rīcība atbilstoši Valsts kases Ētikas kodeksam, Dāvanu pieņemšanas un uzskaites kārtībai un labas pārvaldības principiem.</p>
	3.6. Korektīvu darbību veikšana	<p>No finansējuma saņēmējiem tiek pieprasīta nepamatotu maksājumu atlīdzināšana, par kuru atgūšanu atbildīga ir sadarbības iestāde.</p> <p>Kopā ar maksājumu pieprasījumu iesniegtās izdevumus pamatojošo dokumentu kopijas sadarbības iestāde izvērtē ar kritisku pieeju attiecībā uz apstākļiem, kas var norādīt uz iespējamu neprecizitāti, kura radusies krāpšanas vai kļūdas dēļ, tā mazinot potenciālu gadījumu iestāšanos, kad ES fondu līdzekļi ir iztērēti krāpnieciskos nolūkos. Ja sadarbības iestādei rodas šaubas par izdevumu attiecināmību, par pārkāpumiem, informējot finansējuma saņēmēju, var tikt piemērota proporcionāla finanšu korekcija.</p>

		<p>Sadarbības iestāde pieņem lēmumu par konstatēto neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu un informē par to sertifikācijas iestādi.</p> <p>Kamēr finansējuma saņēmēju tur aizdomās par krāpšanu, t.i., līdz pilnīgai lietas apstākļu noskaidrošanai, sadarbības iestāde finansējuma saņēmējam maksājumus neveic, kā arī izdevumi netiek deklarēti EK. Ja kriminālprocesa laikā krāpšana apstiprinās, izdevumiem, uz kuriem attiecas krāpnieciskās darbības, piemēro finanšu korekciju 100% apmērā.</p> <p>Pat tad, kad kompetentās tiesībsargājošās iestādes ir pabeigušas krāpšanas gadījuma izmeklēšanu, bet paziņo par lietas neierosināšanu, tas nenozīmē, ka sadarbības iestāde nevar pieņemt lēmumu, ka izdevumi ir veikti neatbilstoši un nav attiecināmi.</p> <p>Sadarbības iestādes lēmumu par katru atsevišķo gadījumu finansējuma saņēmējs var apstrīdēt saskaņā ar ES fondu vadības likuma V sadaļā noteikto kārtību, kas paredz, ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ja finansējuma saņēmējs ir fiziskā vai juridiskā persona, strīdus, kas attiecas uz līguma par projekta īstenošanu izpildi, tai skaitā piešķirto finanšu līdzekļu izmaksāšanu, izmaksāšanas turpināšanu vai atgūšanu, risina civiltiesiskā kārtībā; • ja finansējuma saņēmējam, kurš ir tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona vai cita valsts iestāde, un sadarbības iestādei rodas domstarpības par vienošanās ietvaros pieņemto lēmumu par piešķirto finanšu līdzekļu izmaksāšanu, izmaksāšanas turpināšanu vai citu lēmumu un vienošanās nav panākta sarunu ceļā, finansējuma saņēmējs to var apstrīdēt vadošajā iestādē. <p>Arīdzan projekta īstenošanas beigu fāzē, konstatējot neatbilstības vai pārkāpumus, sadarbības iestāde var lemt par finanšu korekcijas piemērošanu, attiecinot to uz iepriekš veiktiem maksājumiem, un tas nozīmē, ka finansējuma saņēmējam ir jāatmaksā iepriekš saņemtā atbalsta summa.</p>
	<p>3.7. Uz risku, t.sk. krāpšanas, izvērtēšanu balstīta pieeja</p>	<p>Tā kā krāpšana ir saistīta ar darbībām, kuras veic, lai krāpšanu slēptu (piemēram, vairāku cilvēku slepena vienošanās, dokumentu viltošana, dokumentu, datu vai informācijas slēpšana vai neiesniegšana), pārbaužu veikšanā, veidojot izlases kopas, jo īpaši tiek izmantotas procedūras, kuru pamatā ir riska kritēriju izvirzīšana un novērtēšana, jo tā ļauj identificēt, novērst un uzraudzīt tos iekšējos un ārējos faktorus, kas kopumā var negatīvi ietekmēt ieviestās ES fondu vadības un kontroles sistēmas efektivitāti.</p>

		<p>Atbilstoši CFLA iekšējos noteikumus “Noteikumi par kārtību, kādā izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu īstenošanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā” paredzētajam, CFLA izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju KP VIS par visām projektu ietvaros konstatētajām neatbilstībām, t.sk. neatbilstībām saistībā ar krāpnieciskiem un koruptīviem gadījumiem. Minētajos noteikumus, ņemot vērā neatbilstību apjomu, būtību un iespējamo ietekmi, ir noteikti gadījumi, kad konstatēto iespējamo neatbilstību gadījumi būtu izvērtējami CFLA izveidotajā vadības grupas neatbilstību komisijā. Tajā tiek skatīti visi iespējamo krāpniecisko darbību un koruptīvo incidentu gadījumi, tai skaitā vērtējot arī izraisošos faktorus. CFLA vadības grupas neatbilstību komisijā ietilpst Juridiskā departamenta direktors, Juridiskā nodrošinājuma nodaļas vai Krāpšanas risku vadības nodaļas vadītājs (atbilstoši kompetencei) un departamenta direktors un struktūrvienības vadītājs, kura kompetencē ir konkrētais neatbilstības gadījums. Vadības grupas neatbilstību komisijas darbu regulē iekšējie noteikumi “Vadības grupas darba organizācija Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā”. Iespējamo neatbilstību vai konstatēto pārkāpumu izvērtēšanā vadības grupas neatbilstību komisija ņem vērā visu CFLA rīcībā esošo informāciju un pārkāpumus izraisošos faktorus, ja tādi kļūst zināmi. Detalizēta informācija par iespējamo/konstatēto pārkāpumu tiek atspoguļota vadības grupas neatbilstību komisijas protokolā, kura pielikumā ir jurista sagatavotais atzinums. Ja lēmums par neatbilstības konstatēšanu tiek pieņemts vadības grupas neatbilstību komisijā, KP VIS par minēto tiek norādīta atsauce uz vadības grupas neatbilstību komisijas protokola datumu un numuru.</p> <p>Savukārt CFLA procedūru rokasgrāmatas veidošanas, uzturēšanas un aktualizēšanas noteikumi nosaka rīcību gadījumos, ja CFLA darbā tiktu konstatētas neaizsargātas vietas sistēmā vai nepieciešamība pārskatīt vai uzlabot procedūras un tajās ietvertās kontroles. CFLA iekšējās darbību procedūras paredz izveidot, uzturēt un aktualizēt papildu risku sarakstu, lai noteiktu projekta riska līmeni, pamatojoties uz KP VIS pieejamo un iestādes struktūrvienību sniegto informāciju, t.sk. par krāpšanu vai aizdomām par krāpšanu, īstenojot projektu. Maksājuma pieteikuma apstiprināšanai sertifikācijas iestādei ir tiesības veikt ES fondu ieviešanas kontroli. Sertifikācijas iestāde, pamatojoties uz riska izvērtējumu, veic maksājuma pieprasījumu izdevumus pamatojošo dokumentu izlases veida pārbaudi un pārbaudes projektu īstenošanas vietā virskontroli pie sadarbības iestādes, kā arī ikgadējās</p>
--	--	---

		<p>pārbaudes pie vadošās iestādes par atbilstošu un uzticamu apliecinājuma un pārbaudes lapas sagatavošanas procesu. Sertifikācijas iestādei ir tiesības veikt arī pārbaudes projekta īstenošanas vietās, kā arī piedalīties vadošās vai sadarbības iestādes veiktajās pārbaudēs. Tomēr šādas pārbaudes veikšana nav sertifikācijas iestādes pamatfunkcija, līdz ar to šādas tiesības var netikt izmantotas. Mērķtiecīgi un rūpīgi atlasītas pārbaudāmās kopas jutīgajās jomās ir lietderīgs instruments, kas palīdz apzināt krāpšanas apkarošanas pasākumu sistēmiskās nepilnības, kā arī atklāt iespējamo krāpšanu.</p>
	<p>3.8. Auditu ieteikumu ieviešana/ vērā ņemšana</p>	<p>Arī tad, ja pārbaudes ir pareizi plānotas un pareizi izpildītas, vienmēr pastāv risks, ka netiks atklāti būtiski iekšējās kontroles sistēmas trūkumi, tāpēc tiek veikti dažādi neatkarīgi sistēmas auditi, darbību revīzijas un pārbaudes, kurās, atklājot nepilnības vai nepārprotamu kontroles pasākumu trūkumu, tiek sagatavoti ieteikumi, kuri atbildīgajām personām jāievieš noteiktos termiņos.</p> <p>Revīzijas iestādes pienākumos ietilpst novērtēt darbības programmas vadības un kontroles sistēmas darbību, t.sk. arī izveidotos krāpšanas apkarošanas pasākumus.</p> <p>2022.gada 29.decembrī vadošā iestādē tika saņemts Revīzijas iestādes audita ziņojums par maksājumu pieteikumu un kontu slēguma sagatavošanas sistēmas auditu Nr.SA/ESIF/2022/03 ES fondu sertifikācijas iestādē un CFLA kā ES fondu sadarbības iestādē. Audita rezultātā tika iegūta pietiekama pārliecība, ka maksājuma pieteikumu un kontu slēguma sagatavošanas procesa ietvaros izveidotā vadības un kontroles sistēma SEI un KP VIS darbojas efektīvi un atbilst ES un LR normatīvajiem aktiem.</p> <p>Atbilstoši Finanšu ministrijas iekšējos noteikumos „Kārtība, kādā Finanšu ministrija, Centrālā finanšu un līgumu aģentūra un Valsts kase sadarbojas Eiropas Savienības fondu ieviešanas un uzraudzības jautājumos” noteiktajam vadošā iestāde elektroniski nosūta sertifikācijas iestādei EK, Eiropas Revīzijas palātas, Valsts kontroles un citu ārējo auditoru veikto pārbaūžu vai audita ziņojumus (t.sk. ziņojumu projektus) par ES fondiem, kā arī informē sertifikācijas iestādi par auditoriem sniegtajiem komentāriem par konstatējumiem. Papildus tam informācija par auditu ziņojumiem un ziņojumu projektiem tiek sniegta sertifikācijas iestādei katru ceturksni vadošās iestādes apliecinājumā.</p>

	<p>3.9. Izdevumu deklarēšana</p>	<p>Maksājuma pieteikumu un kontu slēgumu sagatavošanu nodrošina sertifikācijas iestāde sadarbībā ar vadošo iestādi un sadarbības iestādi atbilstoši Finanšu ministrijas iekšējos normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai⁵⁶.</p> <p>Lai nodrošinātu maksājuma pieteikuma pārbaudi un tā apliecināšanu, sertifikācijas iestāde saskaņā ar ES fondu vadības likuma 14.panta trešās daļas 1.punktu, pamatojoties uz riska izvērtējumu, veic maksājuma pieprasījumu pamatojošās dokumentācijas izlases veida pārbaudi un citas normatīvajā aktā par kārtību, kādā veic ES fondu projektu pārbaudes 2014.- 2020.gada plānošanas periodā, paredzētās pārbaudes.</p> <p>Pirms maksājuma pieteikuma apstiprināšanas un iesniegšanas EK sertifikācijas iestāde analizē dažādu dokumentāciju, tostarp informāciju par iespējamu vai konstatētu krāpniecību:</p> <ul style="list-style-type: none"> • apliecinājumu no vadošās un sadarbības iestādes, kā arī vadošās iestādes pārbaudes lapu (iesniedzot kontu slēgumu reizi gadā vadošās iestādes galīgo revīzijas ziņojumu un veikto kontroļu gada kopsavilkumu⁵⁷), kuru gatavojot iestāžu darbinieki ņem vērā arī krāpšanas un korupcijas pazīmes; • pārskatus no KP VIS (par konstatētajām un nenovērtētajām neatbilstībām projektu īstenošanā, par veiktajām atmaksām, par pieņemtajiem lēmumiem par izdevumu atgūšanu, par audita ieteikumu ieviešanu utt.); • sistēmas auditu un citu ārējo auditu ziņojumus; • pārskatus no Valsts kases uzskaites sistēmām; • sertifikācijas iestādes veikto pārbažu rezultātus (ja šādas pārbaudes nepieciešamas pārlicības gūšanai). <p>Pēc iepriekš minētās informācijas analīzes sertifikācijas iestāde lemj par tālāku rīcību attiecībā uz izdevumu deklarēšanu. Atbilstoši normatīvajiem aktiem sertifikācijas iestāde koriģē KP VIS</p>
--	----------------------------------	---

⁵⁶ Finanšu ministrijas 16.08.2023. iekšējie noteikumi Nr. 1.1-5/12/22 “Kārtība, kādā Finanšu ministrija, Centrālā finanšu un līgumu aģentūra un Valsts kase sadarbojas Eiropas Savienības fondu ieviešanas un uzraudzības jautājumos”.

⁵⁷ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (ES) Nr.1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 125.panta 4.punkta “e” apakšpunktu.

		<p>sagatavotajā maksājuma pieteikumā un kontu slēgumā iekļautos izdevumus pirms to iesniegšanas EK, ņemot vērā tās pārbaudes laikā vai citu auditu (tai skaitā revīzijas iestādes), kontroļu vai pārbažu laikā konstatētos vai norādītos neatbilstoši veiktos izdevumus, iespējamās neatbilstības, ierosinātās finanšu korekcijas, kā arī citus riskus neatbilstoši veikto izdevumu deklarēšanai.</p> <p>Pārbaudes process un secinājumi tiek atspoguļoti atsevišķā pārbaudes lapā. Ja vadošās vai sadarbības iestādes apliecinājumos nav iekļauta informācija par ieteikumiem, kuriem pēc sertifikācijas iestādes vērtējuma ir finansiāla ietekme, iestādēm tiek pieprasīta papildu informācija un tiek lemts par nepieciešamajām korekcijām.</p> <p>Gadījumā, ja, veicot pārbaudes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodas aizdomas par krāpšanos, par to nekavējoties tiek informēts sertifikācijas iestādes vadītājs un organizēta sanāksme, pieaicinot arī Darbības atbilstības un risku vadības departamenta darbiniekus, kurā vienojas par turpmāko rīcību (t.sk., ja nepieciešams, ziņošanu attiecīgajai tiesībsargājošai iestādei); • konstatē iespējamu neatbilstību, MK 2015.gada 8.septembra noteikumos Nr.517 “Kārtība, kādā ziņo par konstatētajām neatbilstībām un atgūst neatbilstoši veiktos izdevumus ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanā 2014.–2020. gada plānošanas periodā” minētajos termiņos un kārtībā informē sadarbības iestādi.
	3.10. Vadošās iestādes deleģēto funkciju pārbaudes	<p>Pamatojoties uz ES fondu vadības likuma 10 panta 2.daļas 4.punktu, vadošā iestāde veic sadarbības iestādei deleģēto darbību uzraudzību un kontroli, lai gūtu pārliecību, ka darbības ir veiktas efektīvi, pilnīgi un to rezultāti ir atbilstoši pārbaudēs konstatētajam, t. sk. vadošā iestāde novērtē, vai sadarbības iestādes pārbaudes process ir atbilstošs normatīvajiem aktiem un iekšējām procedūrām.</p> <p>Tāpat, saskaņā ar MK noteikumu Nr.714⁵⁸ 21.punktu, vadošā iestāde veic RI veiktajos auditos un revīzijās konstatēto trūkumu un trūkumu novēršanas plānā iekļauto ieteikumu ieviešanas uzraudzību.</p>
	3.11. Revīzijas iestādes pārbaudes	<p>Revīzijas iestāde veic vadības un kontroles sistēmas auditus, darbību revīzijas un citas revīzijas, tostarp sertifikācijas iestādes procesam, kas saistīts ar maksājumu pieteikuma un kontu slēguma</p>

⁵⁸ Revīzijas iestādes funkciju nodrošināšanas kārtība Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas periodā.

		<p>sagatavošanu⁵⁹. Pārskatu (kontu slēguma) revīzijas tiek veiktas saskaņā ar Revīzijas iestādes iekšējām procedūrām un EK vadlīnijām par kontu slēguma auditu.</p> <p>Saskaņā ar MK noteikumu Nr.714⁶⁰ 4.1.apakšpunktu sertifikācijas iestāde līdz katra gada 5.jūlijam iesniedz Revīzijas iestādei grāmatvedības gada ietvaros <u>apstiprināto izdevumu sarakstu</u> un Revīzijas iestāde veic sekojošas procedūras:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apkopo un analizē informāciju par visiem veiktajiem sistēmas auditiem, jo īpaši attiecībā uz auditiem, kas veikti sertifikācijas iestādē par attiecīgo audita periodu; • Veic sertifikācijas iestādes iesniegtās informācijas aritmētisko pārbaudi, kā arī negatīvo summu pārbaudi un pārbaudi par summām, kas ir izslēgtas un ieturētas uz laiku, citu iestāžu veikto auditu un pārbažu rezultātā. <p>Saskaņā ar MK noteikumu Nr.714 4.2.apakšpunktu sertifikācijas iestāde līdz katra gada 31.decembrim iesniedz Revīzijas iestādei <u>kontu slēgumu</u> un Revīzijas iestāde veic sekojošas procedūras:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apkopo un analizē informāciju par attiecīgajā audita periodā veiktajām darbību revīzijām; • Veic sertifikācijas iestādes iesniegtās informācijas – kontu slēguma aritmētisko pārbaudi, jo īpaši pārbaudot summas, kas ir ieturētas uz laiku un izslēgtas Revīzijas iestādes veikto auditu un darbību revīziju rezultātā, kā arī citu iestāžu veikto auditu un pārbažu rezultātā.⁶¹ <p>Veicot revīzijas, tiek iegūta pamatota pārliecība par EK deklarēto izdevumu likumību un pareizību. Revīzija ir administratīva darbība, kurā var atklāt iespējamās krāpnieciskas darbības, par ko tālāk tiek ziņots tiesībsargājošām iestādēm, kas izmeklē konkrētos apstākļus, lai secinātu, vai ir pierādāms krāpšanas nodoms. Revidenti var sagatavot ieteikumus sistēmas uzlabošanai, pamatojoties uz saviem konstatējumiem revīzijas laikā, tādējādi iesaistoties krāpšanas novēršanā.</p> <p>Lai Revīzijas iestāde novērstu interešu konfliktus savu funkciju veikšanā, tā nodrošina, ka:</p>
--	--	---

⁵⁹ Revīzijas stratēģija ESF, JNĪ, ERAF, KF 2022. – 2025. Apstiprināta 2022.gada 5. janvārī (aktualizēta sākotnējā stratēģija (01.07.2015)) un elektroniski pieejama: [strategija_esif-14-20-_-2022-05-01-2022.pdf \(esfondi.lv\)](#).

⁶⁰ MK 2014.gada 25.novembra noteikumi Nr.714 „Revīzijas iestādes funkciju nodrošināšanas kārtība Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas periodā” (turpmāk – MK noteikumi Nr.714).

⁶¹ Revīzijas stratēģija ESF, JNĪ, ERAF, KF 2022. – 2025. Apstiprināta 2022.gada 5. janvārī (aktualizēta sākotnējā stratēģija (01.07.2015)) un elektroniski pieejama: [strategija_esif-14-20-_-2022-05-01-2022.pdf \(esfondi.lv\)](#).

		<ul style="list-style-type: none"> • auditori stingri ievēro Ētikas kodeksu⁶²; • visi auditori vienu reizi gadā, kā arī katra audita sākumā paraksta neatkarības un objektivitātes apliecinājumu, kurā apliecina, ka tiem nav interešu konflikta ar auditējamām personām, ka tie ievēro neatkarību, objektivitātes noteikumus, saistītos noteikumus un IFAC izdotos Starptautiskos revīzijas standartus, kurus savā darbā izmanto Revīzijas iestāde.
	3.12. Apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšana vadošajā iestādē	<p>Pamatojoties uz ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda vadības likuma 32.pantā noteikto, ja finansējuma saņēmējam, kurš ir tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona vai cita valsts iestāde, un sadarbības iestādei rodas domstarpības par vienošanās ietvaros pieņemto lēmumu par piešķirto finanšu līdzekļu izmaksāšanu, izmaksāšanas turpināšanu vai citu lēmumu un vienošanās nav panākta sarunu ceļā, finansējuma saņēmējs to var apstrīdēt vadošajā iestādē. Vadošā iestāde izskata apstrīdēto lietu pēc būtības un pieņem lēmumu. Apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanā iesaistītie vadošās iestādes darbinieki paraksta objektivitātes un neieinteresētības apliecinājumu.</p>
Secinājumi	<p>Ar iepriekšējos ES fondu plānošanas periodos gūto pieredzi un ieviestajiem preventīvajiem un atklājošajiem pasākumiem tiek nodrošināts, ka CFLA darbinieki spēj savlaicīgi reaģēt uz aizdomīgiem gadījumiem, kuriem ir krāpšanas pazīmes (sarkanie karogi jeb draudu signāli)⁶³, novērtēt lietas apstākļus un pievērst īpašu uzmanību apstākļiem, kas attiecas uz apzināti veiktiem krāpšanas gadījumiem, kā arī, pamatojoties uz savu profesionālo slēdzienu, pieņem lēmumu par tālākajām nepieciešamajām darbībām.</p> <p>Ņemot vērā, ka vadības attieksme pret krāpšanas un korupcijas jautājumiem signalizē darbiniekiem par to, cik liela uzmanība tiek pievērsta negodprātīgas rīcības novēršanai, kā arī, nostiprinot iestādes darbiniekos apziņu, ka viņi tiek kontrolēti un ievērojami pieaug iespējamība atklāt viņu iespējamo prettiesisko darbību, tiek mazināts vilinājums riskēt un veikt koruptīvas darbības, kā rezultātā tiek panākti efektīvi pretkorupcijas pasākumi.</p>	

⁶² Starptautiskās grāmatvežu federācijas izdoto Starptautisko revīzijas standartu Ētikas kodekss.

⁶³ EK "Informatīvais paziņojums par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un KF", pieejama: ek.inform.zin.krapsana.erafesfkf1.pdf (iub.gov.lv).

	<p>Papildus iepriekšminētajam, kopš 2018.gada 30.novembra spēkā stājušies MK 2018.gada 21.novembra ieteikumi Nr.1 “Valsts pārvaldes vērtības un ētikas pamatprincipi”, kas ietver nosacījumus ētiskas vidi veidošanai valsts pārvaldē, kā arī palīdz pareizi rīkoties sarežģītās situācijās un informēt sabiedrību par to, kādu rīcību un attieksmi tai ir tiesības sagaidīt no amatpersonām, tā nodrošinot vienotu pieeju un ētikas labās prakses pieredzes pārnesi.</p>
--	---

3. PASĀKUMU PLĀNS KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU MAZINĀŠANAI

Izvērtējot iestāžu veiktos krāpšanas un korupcijas risku novērtējumus, vadošā iestāde secinājusi, ka iestādes nav identificējušas kritiskus krāpšanas un korupcijas riskus ar augstu atlikušo vērtību, ko būtu nepieciešams mazināt līdz pieļaujamam līmenim ar papildu ieviešamiem efektīviem un samērīgiem pasākumiem.

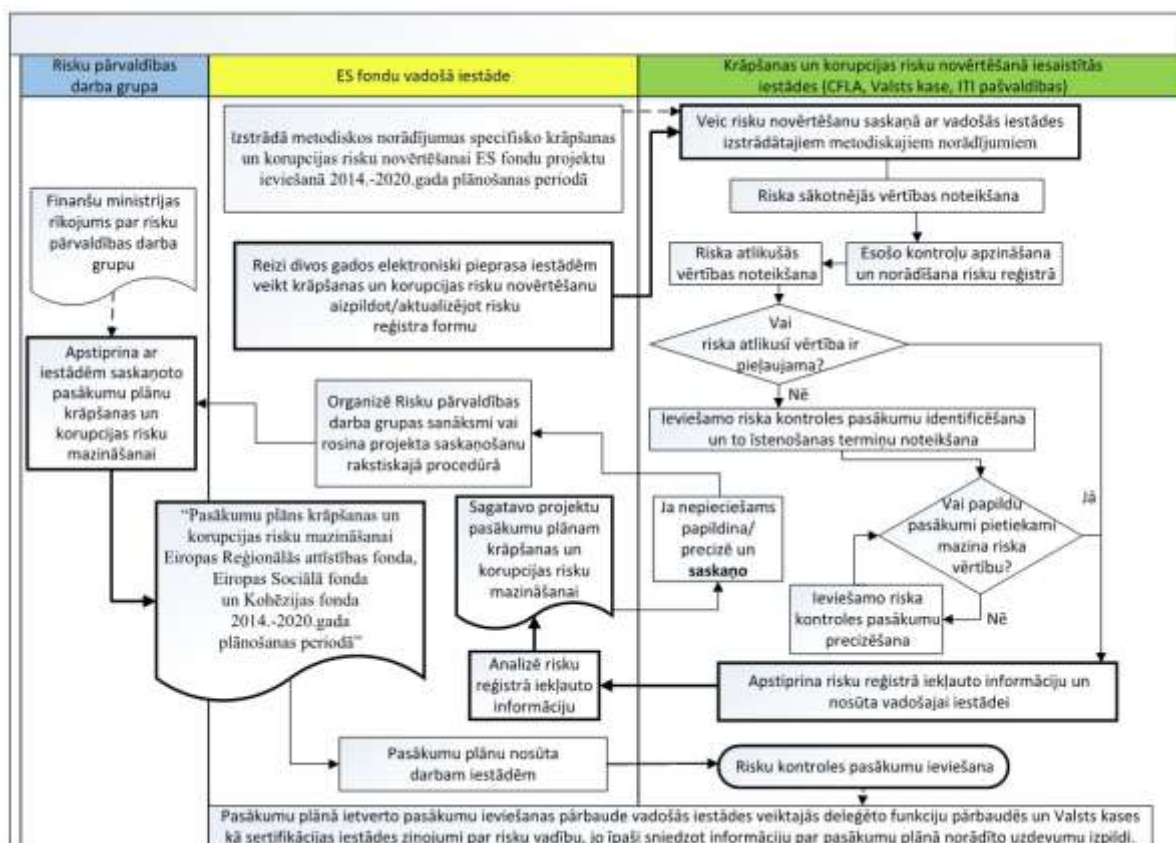
Tā kā ar ieviestajiem pasākumiem pilnībā nevar izslēgt iespēju, ka krāpšana vai korupcija varētu notikt, jo pastāv dažādi risku veicinošie faktori, piemēram, personai nav pietiekamu zināšanu par krāpšanu un korupciju, tai ir motivācija (piemēram, problēmas darbā savas hierarhijas līmenī, darbinieks zina, ka arī citi kolēģi ir iesaistīti krāpšanā) vai tā var just pamatotu aizvainojumu attiecībā pret savu darba devēju, ja nav bijis paaugstinājums amatā vai personai ir iemesls uzskatīt, ka pieķeršanas un/vai sodīšanas iespējamība ir ļoti niecīga, vadošā iestāde ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā ir noteikusi atsevišķus pasākumus krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai vai noturēšanai iestādēs pietiekami zemā līmenī (skatīt tabulā Nr.4).

Pasākumu plāns krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ES fondos 2014.–2020.gada plānošanas periodā (turpmāk – pasākumu plāns) atspoguļo vadošās iestādes redzējumu cīņā pret krāpšanu un korupciju un šis ir dokuments, kura pilnveide notiks visā ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā, tāpēc pēc kārtējā krāpšanas un korupcijas risku novērtējuma, tas var tikt atjaunināts un papildināts ar risku novērtējumā iesaistīto iestāžu vai vadošās iestādes identificētiem papildu ieviešamajiem pasākumiem.

Pasākumu plānā ir definēti sasniedzamie mērķi, noteiktā termiņā iestādēm īstenojamās darbības un sasniedzamie rezultātīvie rādītāji, ar kuriem pēc vadošās iestādes deleģēto funkciju pārbažu rezultātiem un Valsts kases kā sertifikācijas iestādes sniegtās informācijas, būs iespējams novērtēt panākto virzību krāpšanas un korupcijas risku iestāšanās iespējamības mazināšanai ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā.

Regulas 1303/2013 125.panta 4.punkta c) apakšpunkta ieviešana

Shēma

Pasākumu plāns krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas periodā

Tabula Nr.4

Sasniedzamais mērķis Nr.1	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sniedzamais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
Mazināt darbinieku un projekta iesniedzēju iecietību pret krāpšanu un korupciju, kā arī veicināt pārkāpumu novēršanu	1.1. Aprakstīt iespējamus pārkāpumu gadījumus un attiecīgi piemērojamo likumā noteikto saukšanu pie atbildības;	CFLA	Aprakstu izstrādāt līdz 31.12.2016., nodrošināt tā pieejamību un aktualizēt to pēc nepieciešamības	<u>Ieviests.</u> Iestāde sagatavojusi un elektroniskā veidā 30.12.2016. viesiem darbiniekiem izsūtījusi informatīvu e-pastu ar aprakstu par piemērojamo sodu par krāpnieciska un koruptīva rakstura pārkāpumiem saistībā ar projektu iesniegumu administrēšanu un projektu īstenošanas uzraudzību. CFLA iekšējā tīklā (BURS) ievietots un visiem aģentūras darbiniekiem pieejams apkopojums par pārkāpumiem un piemērojamajiem sodiem, tādejādi nodrošinot, ka ES fondu īstenošanā iesaistītās personas apzinās sekas prettiesisku darbību īstenošanas gadījumā. Tāpat par piemērojamajām sankcijām darbinieki tiek informēti kontekstā ar konkrētām aktuālām tēmām, sniedzot prezentācijas un informāciju, piemēram, ētikas pārkāpumi, interešu konflikts utt.	Rezultāts: CFLA darbiniekiem mazinās nesodāmības sajūta. Rezultatīvais rādītājs: CFLA darbinieki atzinuši, ka nav gatavi pieprasīt vai pieņemt, kā arī nav bijuši piedāvājumi par jebkādu materiālo vai cita veida atlīdzību, lai rīkotos kādas personas interesēs (pozitīvi atbildējuši vismaz 85 % no aptaujātajiem). Ilgtermiņā samazināts gadījumu skaits vai nav konstatēts, ka darbiniekiem tiek piedāvāts kukulis. ⁶⁴ Izvērtējums: Saskaņā ar CFLA 28.12.2016. sniegto informāciju, no 05.07.2016. – 15.07.2016. iestāde

⁶⁴ Par rezultatīvā rādītāja sasniegšanu CFLA pārlicinās, veicot darbinieku anonīmu aptauju vismaz 2 reizes ES fondu plānošanas periodā (pirmo reizi aptauju veic 2016.gadā līdz 31.decembrim, bet otro reizi 2020.gadā līdz 31.decembrim), kā arī izvērtējot ierosināto krāpšanas un korupcijas disciplinārpārkāpumu skaitu.

				<p>Arī no tādiem dokumentiem kā CFLA ētikas kodekss, tāpat projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas objektivitātes un konfidencialitātes apliecinājums, ir iespējams identificēt pārkāpumu gadījumus, par kuriem personas var tikt sodītas.</p>	<p>veikusi pirmo anonīmo darbinieku aptauju, lai noskaidrotu vai darbiniekiem, pildot amata pienākumus aģentūrā, ir bijuši izteikti koruptīva rakstura piedāvājumi, kā arī lai veiktu zināšanu pārbaudi par rīcību, kad tiek pasniegtas neatļautas dāvanas vai piedāvāts kukulis, tāpat, ja ir zināms par cita darbinieka pretlikumīga labuma lūgšanu. Aptaujas rezultāti liecina, ka neviens no CFLA darbiniekiem, pildot amata pienākumus aģentūrā, nav saņēmis koruptīva rakstura piedāvājumu/-us, kas liecina par iestādes spēju nodrošināt, ka darbinieki nepakļaujas finansējuma saņēmēju spiedienam pieņemt kukuļus. Ņemot vērā, ka iestādē nav ierosinātas ar krāpšanu vai korupciju saistītas disciplinārlietas, var secināt, ka CFLA darbinieki nav gatavi pieprasīt vai pieņemt kukuli, kā arī iesaistīties vienošanās izkrāpt ES fondu finansējumu abpusēja labuma gūšanas nolūkā.</p>
1.2. Publicēt savā interneta mājaslapā: 1.2.1. darbinieku rīcības shēmu par aizdomu par krāpšanu vai korupciju gadījumā; 1.2.2. atsauci uz	CFLA	31.12.2016.	Ieviests. CFLA tīmekļa vietnē www.cfla.gov.lv sadaļā ES fondi 2014-2020/Krāpšanas apkarošana ir nodrošinājusi iespēju jebkurai personai ziņot par prettiesiskām darbībām un uzskaitītas iestādes, kuras var informēt par zināmiem vai iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu projektu ieviešanā un īstenošanā. CFLA iespējams iesniegt arī		

	EK informatīvo paziņojumu par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ES fondiem			iesniegumu saskaņā ar Trauksmes celšanas likumu. Tāpat CFLA tīmekļa vietnē ir sniegta informācija par CFLA darbinieku rīcību aizdomu par krāpšanu vai korupciju gadījumā (<u>atmaskojošs mehānisms aizdomīgai krāpnieciskajai rīcībai</u>) un finansējuma saņēmējiem izteikts aicinājums iepazīties ar <u>iespējamo pārkāpumu vai krāpšanas gadījumu pazīmēm</u> .	
	1.3. Iestādes līmenī un ārējā vidē publikācijās paust augstākās vadības nostāju pret krāpšanu un korupciju ES fondu apgūvē 2014.-2020.gada plānošanas periodā, uzskatāmi parādot, ka centieni izkrāpt ES fondu līdzekļus un prettiesiska rīcība nav pieņemama un netiek pieļauta, īstenojot preventīvas un atklājošas	CFLA, Valsts kase	Pastāvīgi	Ieviests CFLA. Uzsākot ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodu, CFLA plašsaziņas līdzekļos nodrošinājusi publikāciju ar direktores A.Krūmiņas vēstījumu potenciālajam projektam iesniegumu iesniedzējam un īstenotājiem (finansējuma saņēmējiem) par to, ka, lai saņemtu ES fondu atbalstu, nepieciešama godprātīga un mērķtiecīga projekta vadība ⁶⁵ . CFLA ir augstākās vadības apstiprināti iekšējie normatīvie akti, kas nosaka darbinieku pienākumu godprātīgi veikt darba pienākumus, kā arī iekšējās procedūrās tiek paredzēti kontroles pasākumi un rīcība, lai preventīvi novērstu un atklātu darbinieku nonākšanu koruptīvās vai krāpnieciskās situācijās, kur iesaistīti ES fondu projektu iesniegumu iesniedzēji vai finansējuma saņēmēji. Aģentūras darbinieki tiek regulāri informēti par aktualitātēm neatbilstību, krāpšanas novēršanas un apkarošanas, ētiskas rīcības, interešu konflikta, trauksmes celšanas un citās jomās, nodrošinot apmācības un prezentācijas. Aģentūrā ir spēkā arī Ētikas kodekss un trauksmes celšanas sistēma. Tāpat par aktualitātēm tiek regulāri sniegta	Rezultāts: CFLA un Valsts kases darbinieki, projekta iesniedzēji un īstenotāji apzinās, ka krāpšana un materiālu vērtību vai citu labumu nodošana pēc pieprasījuma vai piedāvāšana valsts amatpersonai ir prettiesiska darbība, pret kuru tiks asi reaģēts un kukuļdevējs, kā arī kukuļņēmējs var tikt saukts pie kriminālatbildības, tā nostiprinot sabiedrības uzticību valsts amatpersonu darbībai godīgu ES fondu līdzekļu ieguldīšanā Latvijas tautsaimniecībā.

⁶⁵ [Anita Krūmiņa: Lai saņemtu ES fondu atbalstu, nepieciešama godprātīga un mērķtiecīga projekta vadība, 29.03.2015.](#)

	<p>kontroles un operatīvi nodot lietas tiesībsargājošām iestādēm, lai tās veiktu izmeklēšanu un nepieciešamības gadījumā lemtu par soda piemērošanu</p>			<p>informācija finansējuma saņēmējiem informatīvajos semināros.</p> <p>Ieviests Valsts kasē.</p> <p>Valsts kase kā sertifikācijas iestāde sniegusi informāciju, ka 2015.gadā KNAB organizētajā seminārā “Korupcijas novēršana: interešu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika” Valsts kases pārvaldnieks publiski puda augstākās vadības nosodošo nostāju pret krāpšanu un korupciju.</p> <p>Valsts kases iekšējās tīmekļa vietnes sadaļa Korupcijas un interešu konflikta risku vadība, izveidota jauna sadaļa “ES fondu krāpšanas apkarošana”, kurā ievietoti materiāli, lai informētu un veicinātu darbinieku izpratni par korupcijas un krāpšanas jautājumiem.</p> <p>Tāpat 2016.gadā izstrādāta Lēmumu pieņemšanas diagramma ielūgumu saņemšanas gadījumā un darbiniekiem izsūtīta skaidrojoša informācija.</p> <p>2019.gadā tika organizētas ārvalstu apmācības "Krāpšanas un korupcijas novēršanas spēle. Neatbilstību rašanās mazināšana struktūrfondos".</p> <p>2020.gadā EK un Valsts administrācijas skolas, kā arī ārpakalpojuma sniedzēja organizēti kursi, par krāpšanās identificēšanu, korupcijas novēršanu. Abu iestāžu ārējās tīmekļa vietnēs ir izveidoti baneri ziņošanai par krāpšanu un korupciju, kas norāda uz sadarbību ar tiesībsargājošām iestādēm iespējamo un konstatēto pārkāpumu izmeklēšanā.</p>	
1.4. Popularizēt pieejamās iespējas	CFLA, Valsts kase	Līdz tīmekļa	30.06.2016. vietnēs	<p>Ieviests CFLA.</p> <p>CFLA savā tīmekļa vietnē www.cfla.gov.lv sadaļā ES fondi 2014-2020/Krāpšanas</p>	<p>Rezultāts: Uzticība ziņotāju aizsardzības sistēmai.</p>

	<p>ziņošanai par pārkāpumiem vai aizdomām par krāpšanu, korupciju vai interešu konfliktu projektu īstenošanā, kā arī informēt par pienākumu vai nepieciešamību ziņot un ziņotāju aizsardzības pasākumiem.</p>		<p>nodrošināt informāciju un aktualizēt pēc nepieciešamības</p>	<p>apkarošana ir nodrošinājusi iespēju jebkurai personai papīra formātā, elektroniski un telefoniski ziņot par prettiesiskām darbībām vai informēt par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu projektu apsaimniekošanā (dokumentu viltošana, korupcija, līdzekļu ļaunprātīga izmantošana neatbilstoši mērķiem u.c.). Potenciālie ziņotāji ir informēti par ziņotāju aizsardzības pasākumiem (aizliegums iestādei bez iesnieguma iesniedzēja piekrišanas izpaust informāciju, kas atklāj viņa identitāti, ja ziņotājs iesniegumā norādījis, ka nevēlas, lai norādītie fakti, kas atklāj viņa identitāti, tiktu izpausti). CFLA iekšējā tīklā (BURS) pieejama informācija par ziņošanu par iespējamiem pārkāpumiem, tai skaitā izstrādāta iekšējā un ārējā trauksmes celšanas sistēma, nodrošinot ziņotāju aizsardzību. Redzamā vietā Intranet izvietots aicinājums "Esi līdzatbildīgs! Iesaisties ES fondu budžeta aizsardzībā. Ziņo!" Tāpat informācija par ziņošanas iespējām pieejama trauksmesceļš.lv un CFLA iesaistījusies pretkrāpšanas kustībā "Atkrāpies!".</p> <p>Ieviests Valsts kasē.</p> <p>Valsts kases ārējā tīmekļa vietnē www.kase.gov.lv sadaļā Maksājumu un sertifikācijas iestāde ir izveidota sadaļa Krāpšanas apkarošana, arī Valsts kases iekšējā tīmekļa vietnē ir izveidota sadaļa "Ziņot par korupciju vai krāpšanas gadījumiem" un papildināta sadaļa Korupcijas un interešu konflikta risku vadība, izveidojot sadaļu ES fondu krāpšanas apkarošana, kurā ievietoti materiāli, lai informētu un veicinātu</p>	<p>Rezultatīvais rādītājs: Palielinās aptaujāto skaits, kas uz jautājumu „Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem” atbild apstiprinoši.⁶⁶</p> <p>Izvērtējums CFLA:</p> <p>CFLA 2016.gadā veiktās anonīmās darbinieku aptaujas rezultāti liecina, ka 96% CFLA darbinieku būtu gatavi ziņot par koruptīva rakstura piedāvājumiem, savukārt 4% respondentu atzinuši, ka nebūtu gatavi ziņot par tiem.</p> <p>Izvērtējums Valsts kasē:</p> <p>Saskaņā ar Valsts kases 13.01.2016. ziņojumu Nr.17-5.10/2 "Par Valsts kases darbinieku aptaujas rezultātiem" 98% darbinieku nepieciešamības gadījumā ir gatavi informēt tiešo vadītāju vai atbildīgās struktūrvienības vadītāju par</p>
--	---	--	--	--	---

⁶⁶ Par rezultatīvā rādītāja sasniegšanu iestāde pārliecinās, veicot darbinieku/finansējuma saņēmēju anonīmu aptauju vismaz 2 reizes ES fondu plānošanas periodā (pirmo reizi aptauju veic ne vēlāk kā līdz 2016.gada 31.decembrim, bet otro reizi 2020.gadā līdz 31.decembrim).

			<p>darbinieku izpratni par korupcijas un krāpšanas jautājumiem.</p> <p>Abu iestāžu ārējās tīmekļa vietnēs ir norādes uz ES fondu tīmekļa vietni www.esfondi.lv, EK OLAF tīmekļa vietni, kur var ziņot anonīmi par krāpšanas vai neatbilstību gadījumiem, kas konstatēti ES līdzekļu administrēšanas procesā, kā arī norāde uz KNAB tīmekļa vietni un bezmaksas diennakts uzticības tālruni.</p>	<p>iespējamām koruptīvām darbībām viņu pienākumu izpildē.</p>
--	--	--	---	---

Sasniedzamais mērķis Nr.2	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sasniegtais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
<p>Stiprināt personāla kapacitāti krāpšanas un korupcijas novēršanas jomā un uzlabot projekta iesniedzēju spējas godprātīgi īstenot projektus</p>	<p>2.1. Nodrošināt darbinieku izglītošanu publiskās pārvaldes ētikas, interešu konflikta novēršanas un pretkrāpšanas un pretkorupcijas pasākumu jomā, jo īpaši sensitīvo amatu pienākumu veicējus, vadību un jaunus darbiniekus, kuri</p>	<p>CFLA, Valsts kase</p>	<p>Pastāvīgi</p>	<p>Ieviests CFLA.</p> <p>CFLA, uzsākot ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodu, departamentu direktoriem un nodaļu vadītājiem ir veikusi darbinieku testēšanu par krāpšanas jautājumiem (zināšanu un izpratnes pārbaude par CFLA ētikas kodeksu, kurā tika ietverti jautājumi par informācijas izpaušanas un aizsardzības principiem, ētiskas rīcības un uzvedības principiem, lobēšanas jautājumiem un valsts</p>	<p>Rezultāts: Nodrošināta efektīva un mērķtiecīga ES fondu līdzekļu apguve.</p> <p>Rezultatīvais rādītājs:</p> <p>CFLA, realizējot zināšanu pārbaudes testus izglītošanas pasākumos, palielinājies to darbinieku īpatsvars, kuri</p>

	<p>izvērtē sagatavotos projektu iesniegumus un uzrauga projektu īstenošanu visās tā stadijās, t.sk. praktiski apmācīt iespējama noziedzīga nodarījuma pazīmju saskatīšanā;</p>			<p>amatpersonas amata savienošanas ar citu amatu nosacījumiem).</p> <p>Testēšanas rezultāti par krāpšanas jautājumiem kopumā norāda, ka gan departamentu direktoriem, gan nodaļu vadītājiem ir atbilstošas zināšanas un izpratne par CFLA ētikas kodeksu, par ko liecina fakts, ka lielākā daļa no departamentu direktoriem un nodaļu vadītājiem, pirmo reizi pildot testu, to ir aizpildījuši pilnībā pareizi.</p> <p>Pārbaudes ietvaros vadošā iestāde konstatējusi, ka:</p> <p>2021.gadā un 2022.gadā CFLA darbinieki apmeklējuši šādas apmācības:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Amatpersonu interešu konflikts – visi darbinieki (2021); - Būtiskas izmaiņas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas likumā - 1 darbinieks (2021); - Dokumentu viltošana - 140 darbinieki (4.2021); - Eiropas Savienības fondu projektu īstenošanas pārkāpumu tiesiskās sekas – 8 darbinieki (12.2021); - Jaunā darbinieka ievadmācības. Ierēdnis un darbs valsts pārvaldē. - 21 darbinieks (2021); - Karteļa riski publiskajos iepirkumos - 63 darbinieki (2021); - Amatpersonu interešu konflikts - 30 darbinieki (2022); - Institūciju iekšējie pasākumi korupcijas risku novēršanai - 2 darbinieki (2022); - Interešu konflikta novēršana, veicot amata pienākumus - visi darbinieki (2022); - Interešu konflikta pārbaudes iepirkumos - visi darbinieki (2022); - Interešu konflikta un korupcijas novēršana - 1 darbinieks (2022); - Jauno darbinieku ievadmācības. Ierēdnis un darbs valsts pārvaldē. - 40 darbinieki (2022); 	<p>labi pārzina godprātīgas rīcības prasības⁶⁷, kā arī stiprinātas darbinieku spējas saskatīt krāpšanas pazīmes.</p> <p>Izvērtējums CFLA:</p> <p>Sākotnējais novērtējums liecina, ka 91% CFLA darbinieki labi pārzina pretkorupcijas prasības, kā arī visiem darbiniekiem regulāri tiek nodrošināta zināšanu par krāpšanas pazīmju saskatīšanu pilnveidošana.</p>
--	--	--	--	--	---

⁶⁷ Par rezultatīvā rādītāja sasniegšanu CFLA un Valsts kase pārliecinās, veicot darbinieku zināšanu pārbaudi vismaz 2 reizes ES fondu plānošanas periodā (pirmo reizi zināšanu pārbaudi veic ne vēlāk kā līdz 2016.gada 31.decembrim, bet otro reizi 2020.gadā līdz 31.decembrim).

				<p>- Korupcijas novēršanas pamatjautājumi - 26 darbinieki (2022);</p> <p>- Krāpšanas un korupcijas identificēšana un novēršana struktūrfondos un KF - 1 darbinieks (2022);</p> <p>- Par aizliegtas vienošanās pazīmēm iepirkumos – visi darbinieki (2022);</p> <p>- Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju aktualitātes, to ietekme uz CFLA darbu – visi darbinieki (2022).</p> <p>Intranet sadaļā “Krāpšanas apkarošana” darbinieki tiek regulāri informēti par aktualitātēm krāpšanas apkarošanas, interešu konflikta un ētikas principu ievērošanas jomā.</p> <p>Papildus CFLA e-mācību vidē visiem darbiniekiem ir pieejams pārbaudes darbs, kas balstīts uz CFLA ētikas kodeksā ietverto informāciju. Piemēram, tiek uzdoti jautājumi par to, kā jārikojas interešu konflikta rašanās gadījumā, kādi ir darbinieku ētiskas rīcības principi u.tml.</p> <p>CFLA iekšējās procedūras paredz izmantot Eiropas Komisijas Informatīvo paziņojumu par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un Kohēzijas fondiem, kurā ar piemēriem aprakstīti izplatītākie projektu līmeņa krāpšanas gadījumu indikatori, kā rezultātā darbinieki var efektīvi iesaistīties iespējamu pārkāpumu atklāšanā un novēršanā.</p> <p>Ieviests Valsts kasē.</p> <p>Atbilstoši Valsts kases mācību plānam 2018. gadā Valsts kases darbinieki, t.sk. ES fondu vadības procesa darbinieki, piedalījās KNAB mācībās par korupcijas un interešu konflikta novēršanu. Visi ES fondu vadības procesa darbinieki piedalījušies informācijas drošības vadības apmācībās.</p> <p>2019.gadā tika organizētas ārvalstu apmācības “Krāpšanas un korupcijas novēršanas spēle. Neatbilstību rašanās mazināšana struktūrfondos”.</p>	
--	--	--	--	--	--

			<p>2020.gadā EK un Valsts administrācijas skolas, kā arī ārpakalpojuma sniedzēja organizēti kursi, par krāpšanās identificēšanu, korupcijas novēršanu.</p> <p>2021.gada apmeklētās mācībās pretkrāpšanas un ES Finanšu interešu aizsardzības jomā, kā arī attālināta dalība konferencē “Pūļa imunitāte cīņai pret krāpšanu”.</p> <p>2022.gada apmeklēts mācību/pieredzes apmaiņas pasākums AFCOS tīkla iestādēm, papildus visi darbinieki apmeklēja mācības saistībā ar personas datu aizsardzību un informācijas drošības apmācības, kas veicināja labāku izpratni par informācijas glabāšanu/izpaušanu/izvairīšanos no interešu konflikta.</p> <p>Mācībās iegūtās zināšanas tiek savstarpēji pārrunātas/nodotas kolēģiem.</p>	<p>Izvērtējums Valsts kasē:</p> <p>Saskaņā ar Valsts kases sniegto informāciju, darbinieku zināšanu novērtēšanas aptaujā tika ietverti 10 jautājumi par publiskās pārvaldes ētiku, interešu konflikta un korupcijas novēršanu, krāpšanas un krāpšanas apkarošanu. Tika apjautāti Eiropas lietu departamenta un Norēķinu departamenta ES maksājumu daļas darbinieki (kopā desmit respondenti), kas ir iesaistīti ES fondu administrēšanas funkciju realizēšanā. Testa rezultāti kopumā vērtējami pozitīvi. No aizpildītajām testu rezultātiem – astoņiem darbiniekiem visas atbildes uz visiem jautājumiem bija pareizas, divi darbinieki bija snieguši daļējas atbildes uz vienu no desmit jautājumiem, uz pārējiem jautājumiem bija atbildēts pilnīgi un pareizi.</p>
--	--	--	---	---

<p>2.2. Projekta iesniedzēju un finansējuma saņēmēju izglītošanas pasākumos ietvert tēmas par krāpšanas un korupcijas nepieļaujamību ES fondu līdzfinansēto projektu īstenošanā;</p>	<p>CFLA</p>	<p>Regulāri</p>	<p><u>Ieviests CFLA.</u></p> <p>CFLA organizē informatīvos seminārus par izsludinātajām projektu iesniegumu atlasēm un ES fondu atbalstu, kas pieejams specifisko atbalsta mērķu vai to pasākumu ietvaros, kā arī seminārus par būtiskiem jautājumiem projektu kvalitatīvai īstenošanai, t.sk. biežāk sastopamajām kļūdām, kā arī par krāpšanas un korupcijas jautājumiem. Par “nulles tolerances principu” krāpšanas nepieļaujamībai tiek sniegta regulāra informācija.</p> <p>Ņemot vērā CFLA skaidrojumu, ka tiek veikta finansējuma saņēmēju informēšana par krāpšanas jautājumiem informatīvajos semināros, vadošā iestāde secina, ka pasākums ir ieviests.</p>	
--	--------------------	------------------------	---	--

Sasniedzamais mērķis Nr.3	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sniedzamais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
<p>Papildu mehānismi krāpšanas un korupcijas identificēšanai un mazināšanai</p>	<p>3.1. Izmantojot EK piedāvāto datu iegūšanas rīku ARACHNE, identificēt projektus, kuri var būt uzņēmīgi pret krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta riskiem;</p>	<p>CFLA</p>	<p>Regulāri no brīža, kad pieejams rīks ARACHNE</p>	<p><u>Ieviests CFLA.</u></p> <p>2017.gada otrajā pusē CFLA pilnveidotas procedūras, iestrādājot tajās Arachne rīka izmantošanas pielietojuma iespējas, paredzot, ka no 2018.gada 1.janvāra Arachne rīku:</p> <p>1) var izmantot projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas sekretariāta darbā, lai pārbaudītu saistītās personas, iespējami maldinošu informāciju, interešu konflikta pazīmes vai aizdomas par iespējamu krāpšanu,</p> <p>2) obligāti jāizmanto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iepirkumu pirmspārbaudē un maksājuma pieprasījuma pārbaudē (iepirkuma pēcpārbaude), lai pārbaudītu saistītās personas, interešu konflikta pazīmes vai aizdomas par krāpšanu attiecībā uz izvēlētajiem kandidātiem vai uzvarējušo pretendentu, • nosakot, kuros projektos ir jāieplāno pārbaude projekta īstenošanas vietā, • pārbaudot vairākus projekta individuālos riska indikatorus pirms pārbaudes veikšanas projekta īstenošanas vietā. 	<p><i>Rezultāts:</i></p> <p>Stiprināts pārbažu mehānisms, izvērtējot un nepieciešamības gadījumā reaģējot uz potenciāli krāpnieciskiem gadījumiem, tā nodrošinot efektīvu ES finanšu interešu aizsardzību.</p>

	<p>3.2. Iesaistīt darbiniekus korupcijas riska novērtēšanā, veicot divas darbinieku aptaujas:</p> <p>3.2.1. anonīmo aptauju veikt ar mērķi iegūt informāciju par to, vai darbiniekiem ir bijuši izteikti koruptīva rakstura piedāvājumi, kādās situācijās tie izteikti un kāda bija darbinieku reakcija uz tiem;</p> <p>3.2.2. brīvprātīgu aptauju veikt, lai identificētu tos darbiniekus, kuru apmācībā un zināšanu papildināšanā ir jāiegulda lielāki resursi</p>	<p>CFLA, Valsts kase</p>	<p>31.12.2016.</p>	<p><u>Ieviests CFLA.</u></p> <p>Vadošā iestāde ir konstatējusi, ka CFLA veikusi darbinieku anonīmo aptauju. Kopumā aptaujas veicējs saņēma 111 elektroniski aizpildītas anketas, kuru kopējie rezultāti liecina, ka lielākā daļa (ap 91%) darbinieku zina, kā pareizi rīkoties situācijās, kad tiek saņemta dāvana, kuras pieņemšanu nepieļauj normatīvie akti.</p> <p>Aptaujas dati liecina, ka 74 % darbinieku zina kādā veidā un kam ir jāziņo gadījumos, ja tiek izteikts koruptīva rakstura piedāvājums, taču 21 % respondentu ir dzirdējis par iespēju ziņot, bet konkrēti nezina kā rīkoties.</p> <p>Savukārt 4% aptaujāto ir norādījuši, ka nebūtu gatavi ziņot par koruptīva rakstura piedāvājumiem.</p> <p>Vadošā iestāde secina, ka aptaujas veikšanas laikā nedaudz vairāk kā 20% CFLA darbinieku nebija pietiekami informēti par pienākumu ziņot par pārkāpumu/aizdomām par pārkāpumu un kārtību, kādā tā veicama. Taču vadošā iestāde ņem vērā, ka uz šo neinformētības risku atbildīgais darbinieks ir savlaicīgi reaģējis, kopā ar aptaujas rezultātiem nosūtot darbiniekiem arī atgādinājumu, ka saskaņā ar iekšējo procedūru "Noteikumi par kārtību, kādā ziņo un izvērtē iespējamus koruptīvus disciplināros pārkāpumus un iespējamus krāpšanas gadījumus" darbiniekam jānovērtē sākotnējo situāciju un jāiesniedz par to rakstisku ziņojumu aģentūras direktoram, ja rodas pamatotas aizdomas par iespējamo pārkāpumu. Tāpat CFLA ieviesta ziņošanas kārtība atbilstoši Trauksmes celšanas likumam.</p>	<p>Rezultāts:</p> <p>Iegūts priekšstats, cik nopietna problēma ir korupcija iestādē un kādi būtu optimālākie pretkorupcijas pasākumi, lai novērstu korupciju.</p> <p>Izvērtējums:</p> <p>Kopumā, vērtējot situāciju abās iestādēs, var secināt, ka darbinieki ir pietiekami informēti par to, cik korupcija un krāpšana ir nopietns apdraudējums ES finanšu interesēm, kā arī par individuāli veicamajiem pasākumiem/kontrolēm, lai darbinieki atstatītu sevi no negodprātīgas pienākumu pildīšanas un iesaistītos pārkāpumu atklāšanā un novēršanā.</p> <p>Ņemot vērā, ka sadarbības iestādē un sertifikācijas iestādē nav ierosinātu disciplinārlietu par pārkāpumiem, vadošā iestāde var secināt, ka godprātīga pienākumu veikšana iestādēs nav problēma un ieviestie pasākumi ir pietiekami.</p>
--	--	-------------------------------------	---------------------------	--	--

				<p>Vadošā iestāde ir konstatējusi, ka CFLA 3.2.2. pasākuma izpildei e- mācību vidē visiem darbiniekiem ir nodrošinājusi pieejamu pārbaudes darbu, kas balstīts uz CFLA ētikas kodeksā ietvērto informāciju. Piemēram, tiek uzdoti jautājumi par to, kā jārikojas interešu konflikta rašanās gadījumā, kādi ir darbinieku ētiskas rīcības principi u.tml. Ņemot vērā rezultātus, ikgadējās CFLA darba izpildes vērtēšanas ietvaros, iespējams paredzēt kārtējā gada mācību vajadzības tiem darbiniekiem, kuriem ir nepieciešams papildināt zināšanas par korupcijas riska novēršanas jautājumiem.</p> <p>Papildus apmācāmie darbinieki tiek identificēti Valsts kancelejas ES fondu administrēšanā iesaistīto institūciju nodarbināto mācību vajadzību aptaujas anketas ietvaros, kad tika noteikta nepieciešamība CFLA darbiniekiem apmeklēt plānoto mācību semināru “Krāpšanas un korupcijas identificēšana un novēršana ES fondu finansētajos projektos”.</p> <p>Ieviests Valsts kasē.</p> <p>Valsts kases darbinieku (kopā 115 respondenti) aptaujā, kas veikta 2015.gada novembrī, tika iekļauti papildu jautājumi par to, vai darbiniekam ir izteikti koruptīva rakstura piedāvājumi, kā arī vai ir pietiekamas zināšanas korupcijas jomā. Aptaujas rezultāti liecina, ka vairums darbinieku (88%) uzskata, ka viņiem ir pietiekamas zināšanas krāpšanas situāciju identificēšanai. KNAB semināra “Korupcijas novēršana: interešu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika” ietvaros tika veikta darbinieku zināšanu pārbaude un pēc tam</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>organizētas visu Valsts kases darbinieku mācības par korupcijas novēršanu, kā rezultātā celta darbinieku kompetence un izpratne par publiskās pārvaldes ētikas, interešu konflikta novēršanas un pretkorupcijas pasākumu jomu.</p> <p>Operatīvās sanāksmes (02.02.2016. protokols Nr.4) laikā Personāla departamenta vadītājs aicināja struktūrvienību vadītājiem nākamajā darbinieku novērtēšanas procesā apzināt un plānot darbinieku vajadzības pretkorupcijas mācību nepieciešamībai.</p>	
	<p>3.3. Izveidot krāpniecisko un koruptīvo incidentu reģistru, kas aptver informāciju par ES fondu līdzfinansēto projektu īstenošanā pieļautajiem pārkāpumiem un tos izraisošiem faktoriem, kas norāda uz neaizsargātām vietām sistēmā vai nepieciešamību pārskatīt procedūras un uzlabot kontroles.</p>	CFLA	31.12.2016.	<p>Ieviests.</p> <p>Informācija par konstatētajām neatbilstībām, tai skaitā krāpniecisku un koruptīvu gadījumu dati pieejami CFLA KP VIS sistēmā. KP VIS tiek ievadīta detalizēta informācija par projekta iepirkumu līgumiem, kas tiek uzkrāta kumulatīvi no projekta sākuma un to analizējot, tiek pārbaudīts vai pretendenti, kuri iepirkuma procedūrās iesnieguši pieteikumus, ir savstarpēji saistīti (vadība, īpašnieki u.c.), tā atklājot pazīmes, kas varētu liecināt, ka notikusi divu vai vairāku tirgus dalībnieku aizliegta vienošanās, kuras mērķis vai sekas ir konkurences ierobežošana, piemēram, „pasūtījumu rotēšana”, sadarbošanās cenu noteikšanā vai uzņēmums, kas piedalījās konkursā, pēc tam kļuva par darbuzņēmēju vai apakšuzņēmēju pie uzvarējušā pretendenta. KP VIS konkrētam projektam sadaļā “<i>Neatbilstība un atgūšana</i>” ir iespējams norādīt neatbilstību veidu (t.sk. “Iespējams interešu konflikts” un “Aizdomas par krāpšanu vai organizēto noziedzību”), kuras dēļ ierosina administratīvu un/vai tiesas procedūru valsts līmenī, lai konstatētu tīšu darbību vai bezdarbību.</p>	<p>Rezultāts:</p> <p>Uzlabota pretkorupcijas pasākumu plāna izveidošana, īstenošana un aktualizēšana.</p>

			<p>Atbilstoši CFLA iekšējos noteikumos “Noteikumi par kārtību, kādā izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu īstenošanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā” paredzētajam, CFLA izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju KP VIS par visām projektu ietvaros konstatētajām neatbilstībām, t.sk. neatbilstībām saistībā ar krāpnieciskiem un koruptīviem gadījumiem. Minētajos noteikumos, ņemot vērā neatbilstību apjomu, būtību un iespējamo ietekmi, ir noteikti gadījumi, kad konstatēto iespējamo neatbilstību gadījumi būtu izvērtējami CFLA izveidotajā vadības grupas neatbilstību komisijā. Tajā tiek skatīti visi iespējamo krāpniecisko darbību un koruptīvo incidentu gadījumi, tai skaitā vērtējot arī izraisošos faktorus. CFLA vadības grupas neatbilstību komisijā ietilpst Juridiskā nodrošinājuma un projektu atlasē departamenta direktors, Juridiskā nodrošinājuma nodaļas vadītājs un attiecīgā operacionālā departamenta direktors un struktūrvienības vadītājs, kura kompetencē ir konkrētais gadījumā. CFLA vadības grupas dalībniekus nosaka ar rīkojumu. Vadības grupas darbu regulē iekšējie noteikumi “Vadības grupas darba organizācija Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā”. Iespējamo neatbilstību vai konstatēto pārkāpumu izvērtēšanā vadības grupas neatbilstību komisija ņem vērā visu CFLA rīcībā esošo informāciju un pārkāpumus izraisošos faktorus, ja tādi kļūst zināmi. Detalizēta informācija par iespējamo konstatēto pārkāpumu tiek atspoguļota vadības grupas neatbilstību komisijas protokolā, kura pielikumā ir Juridiskā nodrošinājuma nodaļas</p>	
--	--	--	---	--

			<p>pagatavotais atzinums. Ja lēmums par neatbilstības konstatēšanu tiek pieņemts vadības grupas neatbilstību komisijā, KP VIS par minēto tiek norādīta atsauce uz vadības protokola datumu un numuru.</p> <p>Savukārt CFLA procedūru rokasgrāmatas veidošanas, uzturēšanas un aktualizēšanas noteikumi nosaka rīcību gadījumos, ja CFLA darbā tiktu konstatētas neaizsargātas vietas sistēmā vai nepieciešamība pārskatīt vai uzlabot procedūras un tajās ietvertās kontroles.</p>
--	--	--	--

Sasniedzamais mērķis Nr.4	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sasniedzamais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
Darbinieku motivēšana un krāpšanas korupcijas novēršanai	Motivēt darbiniekus novērst prettiesisku rīcību, izsakot atzinību par darbinieka godprātīgu un kvalitatīvu amata pienākumu pildīšanu, sniedzot palīdzību koruptīva incidenta atklāšanā vai novēršanā	CFLA, Valsts kase	Regulāri	<p>Ieviests CFLA.</p> <p>Pamatojoties uz CFLA sniegto informāciju, darbinieku motivācija būt godprātīgiem tiek veicināta, radot ētisku darba vidi, kā arī piemērojot individuālus motivācijas pasākumus.</p> <p>CFLA ir veikti preventīvi pasākumi (t.i. darbinieku apmācības), lai nodrošinātu, ka darbinieki apzinās krāpšanas un korupcijas konstatējumu gadījumā faktiskās sekas.</p> <p>CFLA tiek veidota ētiskas rīcības un godprātīgas pienākumu izpildes kultūra, tai skaitā informējot darbiniekus par trauksmes celšanas sistēmu.</p> <p>ES fondu plānošanas perioda 2014.-2020.gadam ietvaros, līdz 2018.gadam nav konstatēti aizdomu</p>	<p>Rezultāts:</p> <p>Darbinieki ir motivēti būt godprātīgiem, kā rezultātā samazinās kolēģu piesegšanas iespējamība.</p>

			<p>par krāpšanu gadījumi vai koruptīvi incidenti attiecībā uz CFLA darbiniekiem.</p> <p>Ieviests Valsts kasē.</p> <p>Saskaņā ar Sertifikācijas iestādes sniegto informāciju, regulāri Valsts kases sanāksmēs, gada noslēguma pasākumā Valsts kases augstākā vadība izsaka norādījumus un atzinību par darbinieka godprātīgu un kvalitatīvu amata pienākumu pildīšanu. Valsts kases pārvaldnieks Ziemassvētku pasākumā (22.12.2015.) izteica atzinību darbiniekiem par godprātīgu un kvalitatīvu darba pienākumu pildīšanu, labākajiem darbiniekiem pasniedzot atzinības rakstus, bet operatīvajā sanāksmē (protokols Nr.49, 20.12.2016.) augstākā vadība sniedza norādījumus atteikties no dāvanu pieņemšanas, t.sk. par labu sadarbību un klientu apkalpošanu, ņemot vērā likumdošanas normu ierobežojumus un rūpes par Valsts kases reputāciju. Operatīvajā sanāksmē (protokols Nr.49, 18.12.2018.) augstākā vadība sniedz norādījumus atteikties no dāvanu pieņemšanas, gadījumā ja dāvana saņemta, darbinieks rīkojas saskaņā ar Valsts kases Dāvanu pieņemšanas un uzskaites kārtību.</p>	
--	--	--	---	--

Sasniedzamais mērķis Nr.5	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sniedzamais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
Stiprināt sadarbību ar tiesībsargājošām iestādēm	Nodrošināt kārtību, kādā notiek informācijas nodošana, sadarbība ļaunprātīgas rīcības izmeklēšanā un ziņots par katras konkrētās izmeklēšanai nodotās lietas virzību	CFLA	31.12.2015.	Ieviests CFLA. CFLA iekšējos noteikumos "Noteikumi par kārtību, kādā izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu īstenošanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā" fiksēts pienākums vērsties tiesībsargājošajās iestādēs, ja tiek konstatēts aizdomu par krāpšanu gadījums. Noteikumu izpildē aģentūra sadarbojas ar kompetentajām institūcijām iespējamo un konstatēto neatbilstību izvērtēšanā (piemēram, tiesībsargājošajām iestādēm (aizdomu par krāpšanu gadījumā), revīzijas iestādi (gadījumā, ja iespējamā neatbilstība konstatēta tās veiktajā pārbaudē), Iepirkumu uzraudzības biroju (ja iespējamā neatbilstība skar publisko iepirkumu jautājumus), Konkurences padomi (ja konstatējamas konkurences pārkāpuma pazīmes), Patērētāju tiesību aizsardzības centru (preču un pakalpojumu atbilstības jautājumos)), sniedz pieprasītos dokumentus, kā arī, pamatojoties uz MK 2014.gada 16.decembra noteikumu Nr.769 "Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums" deleģē ekspertu/kontaktpersonu dalībai ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomē.	Rezultāts: Operatīva saziņa un koordinēta rīcība neatbilstības "Aizdomas par krāpšanu" administrēšanai un efektīva ES finanšu interešu aizsardzības nodrošināšana, ar profesionālām metodēm, pierādot un neveicot maksājumus, vai atgūstot neatbilstoši veiktos izdevumus.